

**Riksdagens
bankfullmäktiges
berättelse
2020**

Helsingfors 2021

B 19/2021 rd

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
2020**

*

Till riksdagen

Helsingfors 2021

ISSN 1796-9808 (webbpublikation)

Riksdagens bankfullmäktiges berättelse

2020

Innehåll

Förord	4
Bankfullmäktiges sammansättning 2020.....	5
Del 1. Finlands Bank 2020.....	5
1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finlands Banks förvaltning.....	5
Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning.....	5
Finlands Banks strategi och förvaltning	6
Coronapandemin förändrade rutinerna	7
Finlands Banks utmaningar i den närmaste framtiden.....	7
1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld.....	9
Europeiska centralbankens penningpolitik.....	9
Penningspolitisk strategiöversyn.....	9
Den makroekonomiska omvärlden	10
ECB:s penningpolitik 2020.....	12
1.3 Finlands Banks verksamhet 2020	15
Beredning och genomförande av penningpolitiken.....	15
Finansiell stabilitet	17
Arbetet med makrotillsynsverktyg med inriktning på låntagare fortsätter.....	17
Bostadsmarknaden och bankerna föremål för internationell stabilitetsanalys.....	17
Coronapandemin krävde exceptionella åtgärder för att upprätthålla den finansiella stabiliteten.....	17
Makrotillsynspolitiken stödde utlåningen.....	18
Finlands Bank deltar i utformningen av nya makrotillsynsverktyg.....	18
Tillgångsförvaltning.....	18
Övrig verksamhet.....	20
i. Finlands Banks roll i den finska ekonomiska politiken och prognoser för ekonomin i Finland ...	20
ii. Forskning.....	21
iii. Statistik.....	21
iv. Internationell verksamhet och internationellt samarbete.....	22
v. Kommunikation.....	24
vi. Pengar och betalningar	25
1.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	27
Ärenden rörande förvaltningen och direktionen	27
Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till vinstutdelning.....	28
Uppföljning av Finlands Banks ekonomiska risker	29
Andra behandlade ärenden	30
Del 2. Finansinspektionen under 2020.....	31
2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning	31

Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning.....	31
Finansinspektionens förvaltning.....	31
2.2 Finansinspektionens verksamhet 2020	32
Finansinspektionens mål och målluppfyllelse 2020.....	33
Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2021	38
2.3 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	38
Bankfullmäktiges bedömning av föregående år och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den.....	38
Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet 2020	41
Del 3. Särskilda teman.....	43
Artikel 1: Genomförandet av de penningpolitiska köpprogrammen i Finlands Bank.....	43
Eurosystemets köpprogram genomförs decentraliserat.....	43
Nettotillgångsköpen återupptogs på grund av försvagade inflationsutsikter	43
Finska statsobligationer köps dagligen för tiotals miljoner euro	44
Bankerna får förmånlig finansiering mot säkerhet för bostadslån	45
Finlands Bank har specialiserat sig på köp av företagsobligationer.....	45
Eurosystemet har också köpt företagscertifikat	46
EU på väg att bli en betydande emittent på euromarknaden	46
Artikel 2: Utsikter för de europeiska bankernas närmaste framtid	47
De oreglerade lånen minskade trots pandemin	47
De politiska åtgärderna dämpade ökningen av kreditriskerna	48
Bankerna har förberett sig på kreditrisker genom att öka förlustbuffertarna	48
Bankernas risktolerans har stärkts, stresstester 2021	49
ECB:s penningpolitik har främjat finansförmedlingen inom euroområdet	50
De strukturella utmaningarna accentueras på grund av pandemin.....	50
Konkurrensen från aktörer utanför banksektorn ökar.....	51
Coronapandemin framhäver betydelsen av en lättare kostnadsstruktur	51
Bankerna förväntar sig mycket av det digitala språnget	51
Artikel 3: Den digitala euron	52
En digital euro skulle vara en tredje form av centralbankspengar.....	52
Vad nytt skulle en digital euro tillföra?	52
Många öppna frågor med en digital euro	53
Eurosystemet vill gå i bräschen för förändring	54
Artikel 4: Ansvarsfull placering	55
Finlands Banks principer för ansvarsfulla investeringar.....	55
Ansvarsfullhet vid val och uppföljning av finansförvaltare.....	56
Klimatkalkylerna och klimatmålen blir en del av ansvarsarbetet	57
Nationellt och internationellt samarbete.....	57
Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2020	58

Förord

Till följd av coronavirusepidemin var 2020 ett exceptionellt år också för Finlands Bank. Tillsammans med Europeiska centralbanken har Finlands Bank strävat efter att säkerställa den ekonomiska aktiviteten under de exceptionella förhållandena.

Detta är bankfullmäktiges årliga berättelse till riksdagen enligt 11 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Bankfullmäktiges berättelse till riksdagen för 2020 innehåller en del om Finlands Banks verksamhet och förvaltning (del 1) och en del om Finansinspektionens verksamhet och förvaltning (del 2) under året. Del 3 innehåller fyra artiklar om särskilda teman.

Berättelsen bygger delvis på Finlands Banks årsberättelse, Finansinspektionens verksamhetsberättelse och en berättelse till bankfullmäktige från direktionen för Finansinspektionen.

De statistiska siffrorna i berättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i slutet av februari 2021.

Bankfullmäktiges sammansättning 2020

Vid ingången av 2020 bestod bankfullmäktige av följande riksdagsledamöter:

Holopainen, Mari

Jokinen, Kalle

Kankaanniemi, Toimi

Lindtman, Antti

Lohi, Markus

Mustajärvi, Markus

Orpo, Petteri

Viitanen, Pia

Vähämäki, Ville

Ordförande var Antti Lindtman och vice ordförande Toimi Kankaanniemi. Tredje medlem i arbetsdelegationen var Petteri Orpo och extraordinarie medlem Markus Lohi.

Efter att Markus Lohi avgått från sitt uppdrag utsåg riksdagen Esko Kiviranta till ny bankfullmäktige genom fyllnadsval den 15 september 2020. Bankfullmäktige utsåg den 18 september 2020 Kiviranta till extraordinarie medlem i arbetsdelegationen i stället för Lohi.

Sekreterare för bankfullmäktige var politices doktor *Lauri Kajanoja* samt vicehäradshövding *Maritta Nieminen* fram till den 31 oktober 2020 och juris magister *Anne Hedman* från och med den 1 november 2020. Rådgivare för bankfullmäktige var politices doktor *Roope Uusitalo*.

Del 1. Finlands Bank 2020

I den här delen återges verksamheten vid Finlands Bank och penningpolitiken i euroområdet under 2020. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finlands Banks verksamhet under året beskrivs mer detaljerat i webbpublikationen *Finlands Banks årsberättelse 2020*.¹

1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finlands Banks förvaltning

Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finlands Bank är en offentligrättslig inrättning som står under riksdagens garanti och vård. Dess ställning läggs fast i Finlands grundlag. Bankens verksamhet regleras av stadgan för Europeiska centralbankssystemet och lagen om Finlands Bank.

Som nationell centralbank och som en del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) är Finlands Banks primära mål att upprätthålla prisstabilitet. Den ska medverka i den penningpolitiska beredningen och genomföra den penningpolitik som fastställts av Europeiska centralbankens (ECB) råd. Finlands Bank ska också främja ett stabilt och effektivt betalnings- och finanssystem samt skapa förutsättningar för stabil ekonomisk tillväxt och god sysselsättning. I verksamheten ingår också operativa centralbanks-

¹ Se <https://arsberattelse.finlandsbank.fi/>.

uppgifter som att ha hand om bankernas betalningssystem och borgen för tillgång och säkerhet i kontantförsörjningen. Dessutom ska banken sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för ECB:s verksamhet.

Finlands Bank övervakas av bankfullmäktige, som består av nio riksdagsvalda ledamöter. Bankfullmäktiges uppgifter delas in i tre områden: övervakning, centrala förvaltningsuppdrag och andra uppgifter. Bankfullmäktige lämnar årligen en berättelse till riksdagen om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärendena som fullmäktige har behandlat. Dessutom kan bankfullmäktige vid behov lämna berättelser till riksdagen om genomförandet av penningpolitiken och Finlands Banks övriga verksamhet.

Finlands Banks strategi och förvaltning

Finlands Banks verksamhet styrs av dess verksamhetsidé, vision, strategi och värderingar. Andra viktiga element i ledningssystemet är fastställandet av dels arbetsfördelningen mellan direktionsmedlemmarna, dels avdelningarnas uppgifter och kärnprocesser. Centrala verktyg i verksamhetsstyrningen är också mål- och resultatramen, verksamhetsplaneringen, personal- och budgetramarna och en samlad riskbedömning samt bedömning av prestationsförmågan och utvecklingssamtal.

Som en del av det större projektet Visio2030 förnyade Finlands Bank sin strategi 2020. Samtidigt fastställde direktionen de prioriteringar som styr genomförandet av strategin.

Den nya verksamhetsidéen är att "Finlands Bank bygger en hållbar ekonomi och stabilitet". Den stöder sig på lagen om Finlands Bank och på Finlands Banks ställning som nationell centralbank och medlem i Eurosystemet.

Verksamhetsidéen kompletteras av ett sammandrag av Finlands Banks kärnuppgifter, dvs. att

- upprätthålla prisstabilitet
- bidra till finansiell stabilitet
- sörja för ett effektivt och säkert betalningssystem
- stödja hållbar tillväxt och hög sysselsättning i Finland och EU.

Finlands Bank är enligt dess vision "en inflytelserik och respekterad centralbank, som upprätthåller prisstabilitet och finansiell stabilitet under alla förhållanden med medborgarnas välfärd som mål."

Direktionen

Finlands Bank leds av en direktion som består av dess ordförande, dvs. bankens chefdirektör, och två andra medlemmar. Direktionen har hand om Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag.

Ordförande för direktionen var *Olli Rehn* och vice ordförande *Marja Nykänen*. Tredje medlem i direktionen var *Tuomas Välimäki*.

Direktionens sekreterare fram till den 31 oktober 2020 var juridiska chefen *Maritta Nieminen* och från och med den 1 november 2020 avdelningschefen för ledningssekretariatet *Elisa Newby*.

Enligt direktionens arbetsfördelning var ansvarsområdena följande:

Direktionens ordförande Olli Rehn:

- beredning av penningpolitiken
- utövande av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland
- extern kommunikation
- internationella ärenden
- internrevision
- medlem av ECB-rådet

- Finlands representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse

Direktionens vice ordförande Marja Nykänen

- finansmarknadsfrågor
- makrotillsynspolitik
- statistik
- juridiska frågor
- ekonomi- och personalförvaltning
- säkerhets- och fastighetsfrågor
- hantering av risker i investeringsverksamheten och penningpolitiken
- processen för finansiell stabilitet
- verksamheten i pensionsfondens ledningsgrupp
- Finansinspektionens direktion, ordförande

Direktionsmedlem Tuomas Välimäki

- förvaltning av finansiella tillgångar
- genomförande av penningpolitik och marknadsoperationer
- akademisk forskning och forskning om transitionsekonomier
- kontantförsörjning och betalningsförmedling
- digitalisering och it-frågor

Coronapandemin förändrade rutinerna

På grund av coronapandemin övergick Finlands Banks anställda huvudsakligen till distansarbete i mitten av mars. Endast uppgifter som kräver närvaro på kontoret har skötts på plats där. På grund av reserestriktionerna har också internationella möten hållits på distans.

Finlands Bank tillsatte i början av året en intern samordningsgrupp med uppgift att bland annat följa coronapandemin och ge instruktioner mot bakgrund av myndigheternas riktlinjer. Finlands Bank stödde personalens kriställighet bland annat genom att regelbundet informera om coronapandemiläget och riktlinjer samt genom att flexibelt införa nya handlings- och arbetsätt, organisera utbildning, tillhandahålla verktyg för distansarbete och förbättra arbetsergonomin vid distansarbete. Till stöd för distansarbetet infördes elektroniska underskrifter på Finlands Bank och Finansinspektionen i slutet av året.

Finlands Banks utmaningar i den närmaste framtiden

Finlands Banks främsta utmaningar i den närmaste framtiden gäller den penningpolitiska strategin, arbetet för den finansiella stabiliteten under alla omständigheter, den digitala betalningsrevolutionen och ekonomisk-politisk påverkan. Dessutom krävs insatser av centralbanken för att bekämpa klimatförändringen.

Den penningpolitiska strategin

De penningpolitiska målen och metoderna måste kunna utvärderas och ses över förutsättningslöst utifrån forskningsrön och analyser. En stor fråga efter att konjunkturutsikterna försämrats är vilket handlingsutrymme det finns i penningpolitiken om en ekonomisk kris bryter ut. Centralbanken måste särskilt vara på sin vakt till följd av det upptrappade handelskriget och den skärpta internationella politikens konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen och penningpolitiken.

Arbetet för den finansiella stabiliteten

De traditionella bankernas och övriga aktörers affärsmodeller och roller är stadda i förändring. Finansmarknaden är mycket internationell och de nordiska kopplingarna starka. Myndighetssamarbetet väntas öka ytterligare i betydelse. Fortsatt viktiga prioriteringar i arbetet för den finansiella stabiliteten är att bedöma utfallet av makrotillsynspolitikerna och bredda verktygslådan för makrotillsyn.

Den digitala betalningsrevolutionen

Den digitala betalningsrevolutionen sätter myndigheternas kompetens och förmåga att styra och övervaka utvecklingen av betalningssystemen på prov. Teknikens snabba framfart formar om hela fintech-fältet och bankernas affärsmodeller. Samtidigt minskar användningen av kontanter som betalningsmedel, nya snabbbetalningsformer införs och cyberriskerna ökar. En viktig fråga inom betalningsområdet är också försörjningsberedskapen.

Klimatförändringen

Klimatförändringen och åtgärderna mot den är ett viktigt tema i bedömningen av Finlands Banks strategiska risker, och hållbarhetsaspekterna betonas överlag i centralbankens verksamhet.

ECB:s, Finlands Banks och Finansinspektionens centrala åtgärder på grund av coronakrisen

Coronakrisen påverkade under året penningpolitiken, centralbankens övriga verksamhet och Finansinspektionens verksamhet på många sätt. Nedan anges de viktigaste åtgärder som centralbanken och tillsynsmyndigheterna vidtog för att stödja tillgången till finansiering, bankernas utlåningskapacitet och likviditeten på finansmarknaderna under de exceptionella omständigheterna år 2020. Åtgärderna beskrivs närmare i de olika delarna av denna berättelse.

Penningpolitiken var starkt tillväxstödande (se avsnitt 1.2). Eurosystemets värdepappersköp fortsatte och utvidgades genom det nya PEPP-programmet, styrräntorna hölls på en mycket låg nivå, Eurosystemet erbjöd bankerna finansiering till förmånliga villkor även i form av långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO III och PELTRO). Dessutom garanterade Eurosystemet finansiering i US-dollar till europeiska banker genom valutaväxlingsarrangemang med Förenta staternas centralbank. I sin vägledning om den framtida penningpolitiken framhöll ECB-rådet att det är berett att inom ramen för sitt mandat göra allt som står i dess makt för att stödja den ekonomiska aktiviteten.

ECB-rådet fattade under året flera beslut om lättnader i godtagbarhetsvillkoren för säkerhet för centralbankskredit i syfte att säkerställa bankernas tillgång till centralbanksfinansiering även i ett ansträngt läge (se avsnitt 1.3). Finlands Bank fattade också nationella beslut genom vilka den gjorde lättnader i sin säkerhetspolicy i fråga om de egna motparterna.

I sin placeringsverksamhet återupptog Finlands Bank handeln på den finländska marknaden för företagscertifikat (se avsnitt 1.3 och artikel 1). Bakgrunden till detta var behovet av att stödja företagens tillgång till finansiering, när traditionella investerare försvann från marknaden för företagscertifikat i början av coronapandemin.

Genom inhemska och europeiska beslut stöddes tillgången till finansiering genom att bankernas kapitalkrav sänktes (se avsnitt 1.3 och 2.2). I de olika förfarandena för banktillsyn gavs bankerna större flexibilitet. Inom ramen för den inhemska makrotillsynspolitiken sänktes dessutom den maximala belåningsgraden, dvs. det så kallade lånetaket för bostadslån, till den lagstadgade grundnivån.

1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld

Europeiska centralbankens penningpolitik

Det primära målet för Europeiska centralbanken är att upprätthålla prisstabiliteten. Enligt ECB-rådets definition innebär detta att den årliga konsumentprisökningen ska ligga nära, men under, två procent på medellång sikt. Förutsatt att prisstabiliteten inte äventyras kan ECB också stödja andra mål för den ekonomiska politiken inom EU. Till dessa mål hör bland annat en balanserad ekonomisk tillväxt och en god sysselsättningsutveckling.

ECB-rådet är det högsta beslutande organet i Eurosystemet. Det består av ECB:s samtliga direktionsledamöter och centralbankscheferna i alla euroländer.

Realräntorna är ett viktigt medel för ECB att påverka penningpolitiken. Med realränta avses skillnaden mellan nominell ränta och förväntad inflation. I första hand påverkar ECB de korta realräntorna genom beslut om sina styrräntor, som avser det pris som bankerna betalar för centralbanksfinansieringen. Realräntorna påverkar företagets investeringsbeslut, hushållens konsumtionsbeslut och den makroekonomiska utvecklingen i ett större perspektiv.

På senare år har ECB också tillämpat så kallade extraordinära penningpolitiska åtgärder, bland annat program för tillgångsköp, långfristiga refinansieringsoperationer och negativ inlåningsränta. Målet med åtgärderna har varit att trygga motparternas tillgång till likviditet, säkerställa den penningpolitiska transmissionsmekanismens funktion, garantera finansiell stabilitet på marknaden och lätta upp penningpolitiken.

Eurosystemet genomför ECB-rådets penningpolitik med hjälp av ett operativt styrsystem. Till de viktigaste komponenterna i systemet hör marknadsoperationerna, de stående faciliteterna och kassakravssystemet. Med hjälp av styrsystemet påverkas likviditeten i banksystemet och nivån på de korta marknadsräntorna. Normalt erbjuder Eurosystemet bankerna refinansiering i form av lån med varierande löptid mot säkerheter. Vid likvidiserande marknadsoperationer kan motpartsbankerna anhålla om kredit, medan de vid likviditetsindragande transaktioner kan låna in sitt likviditetsöverskott i centralbanken. Kassakravet skapar i sin tur ett strukturellt likviditetsbehov för bankerna. Att den stående faciliteten ger möjlighet till inlåning över natten och kredit till påföljande dag ger bankerna möjlighet att utjämna kortvariga fluktuationer i likviditeten till exempel genom (tillfällig) inlåning över natten.

De säkerheter som bankerna ställer för att låna pengar av centralbanken utgör en viktig del i genomförandet av penningpolitiken och riskhanteringen. För säkerheterna gäller särskilda godtagbarhetskriterier och riskhanteringsmetoder såsom daglig marknadsprissättning och värderingsavdrag, och säkerheterna tryggar Eurosystemets ställning som kreditgivare.

Penningpolitisk strategiöversyn

Beslutet om att genomföra en översyn av Europeiska centralbankens penningpolitiska strategi fattades i januari 2020. Planen var då att strategiöversynen skulle slutföras före utgången av 2020. På grund av coronapandemin och den efterföljande krisen måste tidtabellen skjutas fram med sex månader. Strategiöversynen väntas nu bli klar i mitten av 2021. Målet för översynen är att säkerställa att ECB kan uppnå de uppställda målen och därmed på bästa sätt tjäna medborgarnas intressen i eurområdet.

Strategiöversynen bygger på en förutsättningslös analys. Den behandlar den kvantitativa definitionen av prisstabilitet och inflationsmålet, ser över den penningpolitiska verktygslådan, effekterna och sidoeffekterna av penningpolitiken och kommunikationspraxis. Vidare utvärderas hur digitaliseringen, den finansiella stabiliteten, globaliseringen och klimatförändringen påverkar penningpolitiken.

Arbetet utförs inom flera av Europeiska centralbankssystemets arbetsgrupper och kommittéer. För strategiöversynen har drygt tio arbetsgrupper tillsatts, och Finlands Bank har minst en representant i varje arbetsgrupp.

Den makroekonomiska omvärlden

År 2020 krympte euroområdets ekonomi på grund av coronapandemin. Inflationen avtog från året innan och var i genomsnitt 0,25 procent räknat som ändring på årsnivå av det harmoniserade indexet för konsumentpriser. Den så kallade underliggande inflationen, som rensats för fluktuationer i priserna på energi och livsmedel, var fortfarande svag, 0,7 procent. Inflationsförväntningarna som räknats ut på priserna på finansmarknaden sjönk jämfört med året innan.

Diagrammen 1–10 sammanfattar den makroekonomiska och penningpolitiska utvecklingen i euroområdet, i vissa euroländer och i Finland. Under första halvåret 2020 minskade BNP kraftigt och återhämtade sig därefter något (diagram 1). Konsumentprisinflationen och kärninflationen avmattades 2020 och ökade på nytt i början av 2021 (diagram 2). Den underliggande inflationen beskriver prisutvecklingen exklusive energi- och livsmedelspriser. ECB:s penningpolitiska räntor förblev exceptionellt låga år 2020 och marknadsräntorna varierade något i början av coronakrisen (diagram 3). Också räntorna på statsobligationer varierade, men räntenivån var fortsatt låg (diagram 4). Bostadspriserna fortsatte att öka både i Finland och inom hela euroområdet år 2020 (diagram 5). Bolånestocken i Finland ökade något mindre år 2020 än i euroområdet i genomsnitt, och tillväxttakten ökade under året (diagram 6). Räntorna på nya bostadslån fortsatte sjunka i euroområdet och i Finland (diagram 7). Tillväxttakten för företagslån ökade avsevärt när coronakrisen började våren 2020 och avtog därefter i Finland (diagram 8). Den genomsnittliga räntan på den befintliga företagslånestocken sjönk ytterligare under året särskilt inom euroområdet (diagram 9). Räntorna på nya företagslån förblev i huvudsak mycket låga år 2020 (diagram 10).

Diagram 1. Totalproduktion

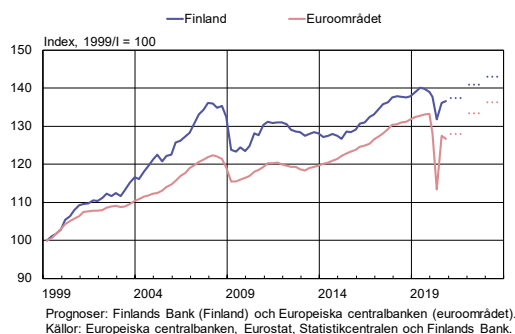

Diagram 2. Inflation

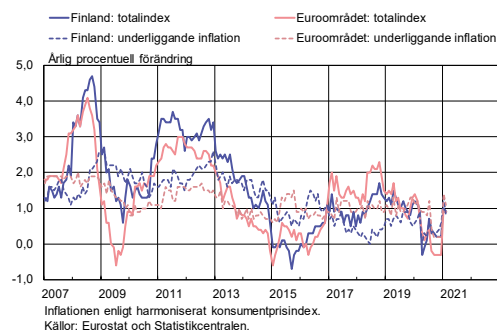

Diagram 3. Penningpolitiska räntor

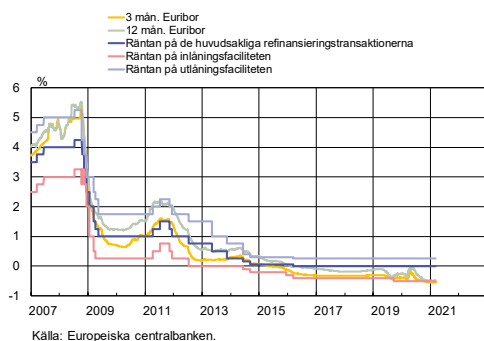

Diagram 4. Räntan på 10-åriga statsobligationer

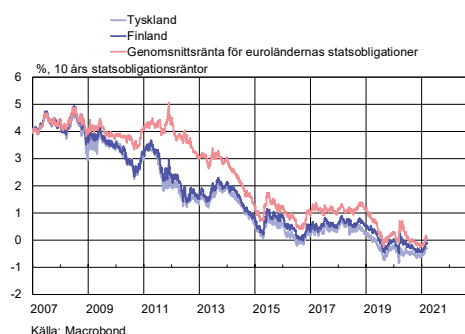

Diagram 5. Bostadspriser i Finland och i euroområdet

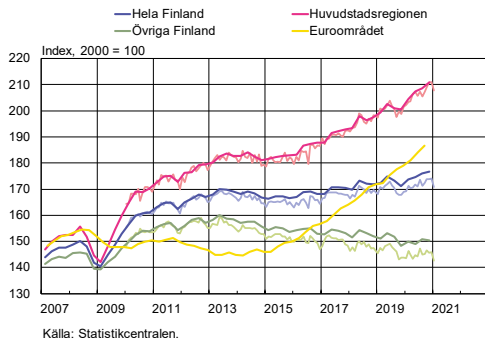

Diagram 6. Årlig förändring i bolånestocken

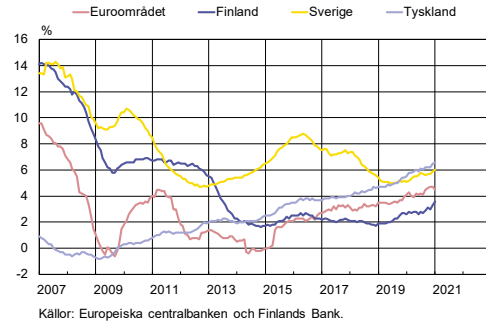

Diagram 7. Räntor på nya bostadslån

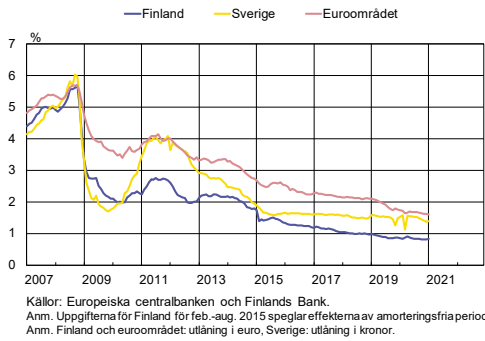

Diagram 8. Årlig förändring i företagslånestocken

Diagram 9. Ränta på utlåning till företag

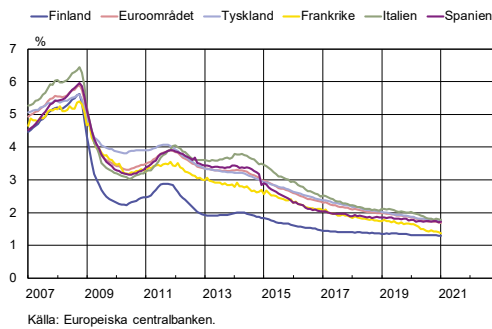
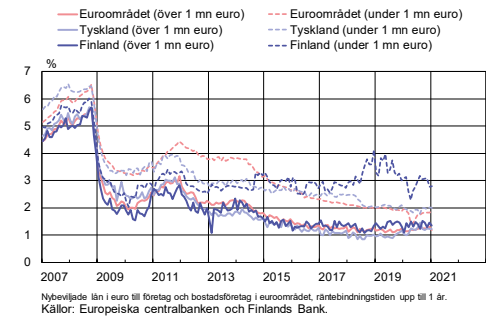

Diagram 10. Räntor på nya lån till företag

ECB:s penningpolitik 2020

Bakom det försämrade ekonomiska klimatet låg i början av 2020 framför allt den ihållande osäkerheten till följd av geopolitiska faktorer och hotet om protektionism. De främsta osäkerhetsfaktorerna var handelskonflikten mellan USA och Kina och Storbritanniens utdragna EU-utträdesprocess, som framför allt påverkade Europa. Dessa faktorer har redan länge bromsat upp den ekonomiska tillväxten i euroområdet och bidragit till de svaga inflationsutsikterna.

Coronavirusepidemin (covid-19) spred sig och utvecklades till en global pandemi under första kvartalet 2020. Hotet om att sjukdomen sprider sig, de osäkerhetsfaktorer som är förknippade därmed och begränsningarna i rörelsefriheten försvagade mycket snabbt de ekonomiska utsikterna inom alla centrala ekonomiska områden.

ECB-rådet reagerade på det svaga ekonomiska läget genom att flera gånger under 2020 göra ytterligare penningpolitiska lättnader. ECB-rådet betonade att det ännu under en längre tid behövs en kraftigt ackommoderande penningpolitik för att få den underliggande inflationen som rensats på energi- och livsmedelspriser att stiga och den totala inflationen att stabilisera sig nära målet på medellång sikt.

Före pandemin, i slutet av **januari 2020**, konstaterade ECB-rådet vid sitt **penningpolitiska sammanträde** att den ekonomiska tillväxten i euroområdet var fortsatt måttlig. Rådet ansåg att gynnsamma finansiella förhållanden, fortsatt sysselsättningstillväxt, om än i långsammare takt, och stigande löner fortsätter att stärka motståndskraften i euroområdets ekonomi. Inflationsutvecklingen ansågs vara dämpad överlag, trots vissa tecken på en svag ökning av den underliggande inflationen.

Rådet gjorde därför inga förändringar i den penningpolitiska hållningen. Rådet höll styrräntorna oförändrade så att inlåningsräntan låg kvar på -0,5 procent, räntan i de grundläggande refinansieringstransaktionerna på 0,0 procent och räntan för utlåningsfaciliteten på 0,25 procent. Rådet meddelade att det förväntar sig att räntorna ligger kvar på dåvarande eller lägre nivåer tills dess att inflationsutsikterna stadigt stiger närmare målet på något under 2 procent på medellång sikt.

Nettotillgångsköpen inom ramen för köpprogrammet för tillgångsköp, som hör till de extraordinära penningpolitiska åtgärderna, fortsatte i en månatlig takt om 20 miljarder euro. ECB-rådet räknade med att köpen fortsätter så länge som det är nödvändigt för att stärka styrräntornas ackommoderande effekt och upphör innan höjningen av styrräntorna inleds.

Vidare meddelade rådet att återinvesteringarna av det återbetalda kapitalet från förfall av värdepapper som förvärvats inom tillgångsköpsprogrammet fortsätter fullt ut. Återinvesteringarna ska fortsätta även under en längre tid efter det att ECB-rådet har inlett höjningen av styrräntorna och i varje fall så länge som det är nödvändigt för att upprätthålla ett gynnsamt likviditetssläge och en ackommoderande penningpolitik.

Under våren spred sig coronapandemin också i Europa. Det stod klart att de ekonomiska konsekvenserna av pandemin i euroområdet skulle bli mycket negativa, även om själva pandemin var kortlivad.

Konjunkturutsikterna blev snabbt dystrare och det förekom stora fluktuationer på finansmarknaden. Pandemin sågs bryta viktiga leveranskedjor och därmed försvaga produktionen. Begränsningen av rörelsefriheten och andra åtgärder för att motverka spridningen av själva viruset minskade den inhemska och utländska efterfrågan. Dessutom ansågs ökningen av den allmänna osäkerheten försvåra den ekonomiska planeringen och finansieringen. Enligt ECB:s prognos från mars 2020 förväntades den ekonomiska tillväxten och inflationen i euroområdet avta.

På sammanträdet i mars fattade ECB-rådet därför beslut om lättnader i den penningpolitiska hållningen för att stödja hushåll, företag och banker i det osäkra läget där ekonomin utsätts för pandemi-störningar. Rådet beslutade tillhandahålla det finansiella systemet i euroområdet omedelbart likviditetsstöd genom att temporärt genomföra ytterligare långfristiga refinansieringstransaktioner. Tack vare transaktionerna ökade likviditetstillförseln redan före den riktade långfristiga refinansieringstransaktion i serie tre som ägde rum i juni 2020.

ECB-rådet fattade vidare beslut om att tillämpa fördelaktigare villkor för den tredje serien av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner mellan juni 2020 och juni 2021. Målet för refinansieringstransaktionerna var att stödja bankernas utlåning framför allt till de små och medelstora företag som drabbas mest av coronapandemin. Rådet gav Eurosystemets kommittéer i uppdrag att undersöka hur regelverket för godtagbara säkerheter kan mildras så att motparterna har möjlighet att dra full nytta av likviditetsstödet. Vidare beslutade ECB-rådet avsätta ytterligare 120 miljarder euro för nya tillgångsköp fram till slutet av året för att sörja för ett fortsatt starkt bidrag från köpprogrammen inom den privata sektorn.

På sammanträdet i april kunde det konstateras att ekonomin av allt att döma krymper betydligt mer och snabbare än vad som bedömts tidigare. De begränsningsåtgärder som vidtagits för att stoppa coronaviruset slog hårt mot den totala efterfrågan såväl inom euroområdet som globalt. Hushållens och företagens förtroende rasade, vilket vittnade om en kraftig avmattning i ekonomin och på arbetsmarknaden.

Den kraftigt ökade osäkerheten återspeglades också i ECB:s experters tillväxtscenarier, som räknade med en nedgång i BNP för euroområdet med hela 5–12 procent under 2020. Också inflationen väntades bromsa in på bred front till följd av prisfallet på råolja. De antaganden som låg bakom tillväxtscenarierna präglades dock av stor osäkerhet, eftersom det var svårt att bedöma dels hur långvarig störningen skulle bli, dels hur läget påverkas av lättnaderna i penning- och finanspolitiken.

På sitt sammanträde i april meddelade ECB-rådet att det håller styrräntorna oförändrade men fortsätter med de kvantitativa lättnaderna. Rådet meddelade om ytterligare lättnader i villkoren för den tredje serien av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner.

Dessutom fattade rådet beslut om en ny serie icke riktade långfristiga refinansieringstransaktioner med anledning av pandemin, dvs. PELTRO-transaktionerna (pandemic emergency longer-term refinancing operations) för att stödja likviditeten i det finansiella systemet i euroområdet och bidra till en välfungerande finansmarknad genom att tillhandahålla en likviditetsspärr.

ECB-rådet konstaterade att penningpolitiken redan är mycket ackommoderande och att de nya åtgärderna ytterligare stöder de finansiella förhållandena och bidrar till en välfungerande kreditförsörjning för den reala ekonomin.

Vidare konstaterade ECB-rådet att tillgångsköp sedan slutet av mars gjorts inom ramen för det nya PEPP-köpprogrammet med anledning av pandemin (pandemic emergency purchase programme) med en omfattning på 750 miljarder euro. Programmet bidrog till en lättare penningpolitisk hållning och stödde en bredare transmission av penningpolitiken i euroområdet. Köpen inom PEPP-programmet utförs flexibelt och kan med andra ord inriktas på olika tillgångsklasser och olika länder vid olika tider. Rådet meddelade att köpen fortsätter till dess att det bedömer att coronakrisen är över, men i vilket fall som helst fram till utgången av 2020.

Ekonomin i euroområdet föreföll att krympa under andra kvartalet 2020 i en aldrig tidigare skådad omfattning. Den stora osäkerheten kring pandemin tärde på framtidstron, och både konsumtionen och investeringarna i euroområdet krympte. En ljuspunkt var att den negativa ekonomiska utvecklingen mot bakgrund av vissa enkätundersökningar och indikatorer som speglar framtidsutvecklingen verkade stabilisera sig i takt med att restriktionerna stegvis lyftes. Den ekonomiska tillväxten väntades ta fart under andra halvåret, framför allt driven av de penning- och finanspolitiska stimulansåtgärderna.

Inflationsutsikterna bedömdes ha sjunkit på bred front. Å ena sidan återspeglade de svagare inflationsutsikterna prisfallet på energi till följd av pandemin. Å andra sidan bedömdes det betydliga BNP-fallet öka överkapaciteten i ekonomin och därmed bidra till ett fortsatt dämpat uppåtttryck på priserna.

Eurosystemet bedömde i juni 2020 att BNP för euroområdet minskar med 8,7 procent under 2020 men ökar med 5,2 procent under 2021 och 3,3 procent under 2022. Inflationsprognosen justerades nedåt. Den årliga HIKP-inflationstakten beräknades vara 0,3 procent under 2020, 0,8 procent under 2021 och 1,3 procent under 2022.

Med ledning av dessa uppgifter och bedömningar beslutade ECB-rådet på sitt sammanträde i juni att utöka köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) med 600 miljarder euro till sammanlagt 1 350 miljarder euro. Samtidigt förlängdes PEPP-programmet till slutet av juni 2021.

Utökningen av PEPP-programmet bedömdes ytterligare öka de penningpolitiska lättnaderna och underlätta finansieringsförhållandena för den reala ekonomin, framför allt för företag och hushåll. Inflation utsikterna för åren framöver nedreviderades också på grund av pandemin. Vidare fattade ECB-rådet beslut om återinvestering av det återbetalda kapitalet från förfall av tillgångar som förvärvats inom ramen för PEPP-programmet åtminstone fram till utgången av 2022. Utfasningen av portföljen hanteras så att den penningpolitiska hållningen inte påverkas.

På sammanträdet i juli konstaterade rådet att BNP hade krympt 3,6 procent på kvartalsnivå under första kvartalet 2020 och väntades minska ytterligare under andra kvartalet. Under tredje kvartalet väntades en återhämtning av ekonomin i euroområdet i takt med att restriktionerna trappas ned ytterligare, de finansiella förhållandena är fortsatt gynnsamma och finanspolitiken expansiv samtidigt som den ekonomiska aktiviteten kommer i gång världen över. ECB-rådet beslutade hålla den ackommoderande penningpolitiska hållningen oförändrad.

På sammanträdet i september konstaterade ECB-rådet att den ekonomiska aktiviteten har återhämtat sig kraftigt i linje med tidigare förväntningar, även om den alltså ligger under den nivå som rådde före coronapandemins utbrott. Enligt rådets bedömning rådde stor osäkerhet om styrkan i återhämtningen, som ansågs vara beroende av pandemins framfart och restriktionernas inverkan inom olika sektorer av ekonomin.

Det låga priset på energi och det svaga pristrycket bedömdes bidra till en fortsatt långsam inflation i ett läge med en dämpad total efterfrågan och låg efterfrågan på arbetskraft. Inga stora förändringar gjordes i tillväxt- och inflationsprognoserna jämfört med prognoserna från juni.

Enligt ECB-rådets bedömning var en kraftigt ackommoderande penningpolitik alltså nödvändig för att stödja den ekonomiska återhämtningen och upprätthålla prisstabilitetsmålet på medellång sikt. Rådet beslutade hålla den ackommoderande penningpolitiska hållningen oförändrad.

I oktober märktes tecken på att coronavirussmittan hade blossat upp på nytt i Europa. När den andra pandemivågen tilltog i styrka skärptes restriktionerna på nytt för att stävja virusspridningen. Det här ledde till en snabbare avmattning än väntat i den ekonomiska återhämtning som sedan sommaren pågått i euroområdet. Den ökade osäkerheten dämpade den ekonomiska aktiviteten. Det låga energipriset i förening med det svaga pristrycket bidrog till en fortsatt låg inflation i ett läge där den totala efterfrågan var svag samtidigt som det fanns gott om outnyttjad kapacitet på arbetsmarknaden och produktmarknaden.

ECB-rådet beslutade på sitt **sammanträde i oktober** att hålla den ackommoderande penningpolitiska hållningen oförändrad tills vidare. Därtill bedömde rådet att riskerna för den ekonomiska utvecklingen låg tydligt på nedåtsidan.

I december bedömdes den ekonomiska tillväxten ha återhämtat sig mer än väntat under tredje kvartalet. Trots det ökade osäkerheten i takt med att den andra pandemivågen bredde ut sig allt mer. De skärpta restriktionerna med anledning av pandemin bedömdes ha bromsat upp den ekonomiska aktiviteten i euroområdet och ekonomin väntades krympa under sista kvartalet.

Enligt Eurosystemets prognos från december låg de ekonomiska utsikterna fortfarande ganska nära prognosen från juni. BNP-tillväxten beräknades minska med 7,3 procent 2020, men öka med 3,9 procent 2021, med 4,2 procent 2022 och med 2,1 procent 2023. HIKP-inflationen beräknades vara 0,2 procent under 2020, 1,0 procent under 2021, 1,1 procent under 2022 och 1,4 procent under 2023.

På sammanträdet i december beslutade ECB-rådet utöka köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) med 500 miljarder euro till sammanlagt 1 850 miljarder euro. Dessutom förlängdes nettotillgångsköpen inom ramen för PEPP-programmet till utgången av mars 2022. Rådet meddelade att det i vilket fall som helst kommer att fortsätta köpen till dess att det bedömer att coronakrisen är över.

PEPP-programmet förlängdes, eftersom pandemin bedömdes påverka ekonomin och inflationen ännu under lång tid. Målet för tillgångsköpen inom PEPP-programmet är att bidra till fortsatt gynnsamma finansiella förhållanden inom euroområdet. Om gynnsamma finansiella förhållanden kan upprätthållas med en mindre köpvolymer än planerat, behöver hela det avsatta beloppet inte förbrukas. PEPP-programmet bidrar också till en lättare penningpolitisk hållning.

PEPP-programmets stabiliserande effekt förmedlas därigenom att köpen flexibelt kan anpassas över tid, mellan olika slags värdepapper och mellan olika länder. Detta har minskat riskerna på de olika marknaderna och skapat en stabiliserande mekanism och därmed minskat åtstramningen av de finansiella förhållandena.

Vid förfall av tillgångar som förvärvats inom ramen för PEPP-programmet återinvesteras det återbetalda kapitalet åtminstone fram till utgången av 2023. Utfasningen av portföljen hanteras så att den penningpolitiska hållningen inte påverkas.

ECB-rådet fattade dessutom beslut om justering av villkoren för den tredje serien av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO III). Rådet förlängde tillämpningsperioden för de fördelaktigare villkoren med 12 månader, dvs. till juni 2022. Tack vare TLTRO III-transaktionerna bedöms bankernas tillgång till finansiering vara mycket god. Det bidrar till att säkerställa att bankerna har gott om likviditet och kan låna ut pengar till företag och hushåll på fördelaktiga villkor.

Allt som allt var ECB:s penningpolitik fortsatt ackommoderande 2020. Syftet med en expansiv penningpolitik är att säkerställa gynnsamma finansiella villkor inom alla sektorer av ekonomin.

Utöver en expansiv penningpolitik behövs också åtgärder inom andra sektorer av den ekonomiska politiken för att öka tillväxtpotentialen och stödja den totala efterfrågan. ECB-rådet har därför ofta offentligt ställt krav på euroländerna att snabbare genomföra strukturpolitiska åtgärder i enlighet med Europeiska kommissionens landspecifika rekommendationer.

Om ekonomin i euroområdet krymper betydligt, krävs en ambitiös och samordnad finanspolitisk hållning. De finanspolitiska åtgärder som sätts in mot konsekvenserna av coronapandemin bör i mån av möjlighet vara noggrant inriktade och temporära.

ECB-rådet betonar att en tydlig och konsekvent tillämpning av EU:s finans- och ekonomisk-politiska styrsystem oavsett tid och land alltjämt är väsentligt för att främja motståndskraften i euroområdets ekonomi. Det är fortfarande ytterst viktigt att förbättra EMU:s funktion. ECB-rådet välkomnar det pågående arbetet och uppmanar till målmedvetna ytterligare åtgärder för att fullborda bankunionen och kapitalmarknadsunionen.

1.3 Finlands Banks verksamhet 2020

Beredning och genomförande av penningpolitiken

Som medlem av ECB-rådet deltog Finlands Banks chefdirektör också 2020 i de penningpolitiska besluten. Experter från banken medverkade i beredningen av de penningpolitiska besluten och det övriga bakgrundsarbetet och ingick i Eurosystemets penningpolitiska kommitté och kommittén för marknadsoperationer.

Finlands Bank svarar för genomförandet av penningpolitiken i Finland. Kreditinstituten i Finland har centralbankskonton i Finlands Bank och kan delta i de penningpolitiska transaktionerna genom Finlands Banks förmedling. Finlands Bank har också deltagit i genomförandet av Eurosystemets utökade program för tillgångsköp.

Eurosystemets styrräntor hölls under 2020 lägre än någonsin tidigare. De så kallade extraordinära penningpolitiska åtgärderna spelade som tidigare nämnt en central roll i penningpolitikens verktygslåda för bekämpningen av coronakrisen.

Under den värsta turbulensen i coronakrisens spår under 2020 rådde det brist på dollarlikviditet på finansmarknaden. Centralbankerna i USA, euroområdet, England, Japan, Canada och Schweiz agerade i mars tillsammans för att korrigera situationen.

ECB-rådet beslutade sänka priset på refinansieringstransaktioner i dollar i Eurosystemet, genomföra transaktioner oftare – rent av dagligen – och utöver krediter med en veckas löptid också bevilja krediter med tre månaders löptid.

Dollarfinansieringen för transaktionerna fick Eurosystemet genom att ingå ett valutaswappavtal med amerikanska centralbanken. Under våren uppgick motpartsbankernas utelöpande dollardenominerade centralbankskrediter som mest till över 140 miljarder dollar. Under årets lopp sjönk dock kreditbeloppet nära noll.

I krisläget sörjde Eurosystemet också för en tillräcklig likviditetsförsörjning i euro för aktörer utanför euroområdet. Valutaswappavtal ingicks med centralbankerna i Danmark, Kroatien och Bulgarien. Dessutom inrättade Eurosystemet en repofacilitet med bankerna utanför euroområdet (EUREP) och ingick bilaterala återköpsarrangemang med flera olika centralbanker.

Med **överskottslikviditet** avses bankernas inlåning i centralbanken utöver kassakravet. Överskottslikviditeten i banksystemet i euroområdet, dvs. bankernas insättningar i centralbanken utöver kassakravet, ökade 2020 med cirka 1 700 miljarder euro, dvs. till nästan 3 500 miljarder euro. Uppgången speglar framför allt Eurosystemets ökade värdepappersköp och den ökade tilldelningen av TLTRO-krediter till bankerna på grund av coronakrisen.

ECB-rådet fattade under året flera beslut om säkerheterna för centralbankskredit i syfte att säkerställa bankernas tillgång till centralbanksfinansiering även i ett ansträngt läge. Temporära lättnader infördes i reglerna för ramverket för godtagbara säkerheter. Vidare beslutade ECB-rådet om lättnader i godtagbarhetskriterier och förfarandena gällande de nationella centralbankernas ramverk för ytterligare lånefordringar. Under 2020 ökade volymen för säkerheter som ställts till Eurosystemet avsevärt på grund av coronakrisen (+47 %).

Utöver Eurosystemets gemensamma beslut **vidtog Finlands Bank också nationella åtgärder för att stödja de penningpolitiska motparternas tillgång till säkerheter** och finansförmedlingen till företag och hushåll. Den 1 september 2020 införde Finlands Bank ett eget ramverk för ytterligare lånefordringar. Enligt ramverket för ytterligare lånefordringar får de nationella centralbankerna temporärt som säkerhet godta lånefordringar som inte uppfyller alla Eurosystemets gemensamma godtagbarhetskriterier.

Enligt Finlands Banks ramverk för ytterligare lånefordringar godtas som säkerhet företagslån som uppfyller alla andra kriterier i Eurosystemets ramverk för godtagbara säkerheter utom kriteriet om kreditvärdighet. I Finland Banks ramverk för ytterligare lånefordringar motsvarar den lägsta kreditvärdigheten kreditkvalitetssteg 4 (BB+) i Eurosystemets harmoniserade bedömningsskala, medan den lägsta gränsen i Eurosystemets bedömningsskala vanligen är kreditkvalitetssteg 3 (BBB-). Godtagbara som säkerheter enligt Finlands Banks ramverk för ytterligare lånefordringar är också företagslån med Finnvera Abp:s borgen. Det förutsätts dock att de uppfyller särskilda villkor till exempel om användningsändamål och tidpunkt för beviljande. De ska vara inriktade på företagslån relaterade till konsekvenserna av coronapandemin. Dessutom sänkte Finlands Bank i april 2020 det lägsta beloppet för lånefordringar belåningsbara i Finland från 500 000 euro till 25 000 euro.

Beloppet av säkerheter som Finlands Banks motparter lämnade in till centralbanken ökade betydligt. Värdet av de pantsatta säkerheterna hos Finlands Bank uppgick 2020 till 27,4 miljarder euro i genomsnitt, mot 17,2 miljarder euro under föregående år.

Det skedde inga förändringar bland Finlands Banks penningpolitiska motparter under 2020. I slutet av året var motparterna 16 till antalet. Motparterna bestod av finska kreditinstitut och nordiska bankers filialer i Finland.

Tilldelningen till Finlands Banks motparter vid Eurosystemets refinansieringstransaktioner mångdubblades under 2020. Också inlåningen från Finlands Banks motparter ökade. Förutom i refinansieringstransaktioner i euro deltog finländska banker i några transaktioner i dollar under våren. Dollarkrediterna uppgick som mest till något över 4 miljarder dollar.

Finansiell stabilitet

Finlands Bank analyserar risker och sårbarheter som hotar den finansiella stabiliteten. Under coronapandemin har fokus legat framför allt på företagets tillgång till finansiering och deras skuldsättning samt på den framtida utvecklingen av bankernas kreditförluster.

När coronapandemin slog till var kapitaltäckningen för den finländska banksektorn betydligt starkare än vid finanskrisens utbrott för drygt tio år sedan. Dessutom har de finländska bankerna redan i flera år haft mycket få oreglerade lån i europeisk jämförelse.

En av coronapandemins största hotbilder för bankerna är emellertid ökade oreglerade lån och kreditförluster på grund av företagets betalningssvårigheter. Samtidigt har företagen behövt lån på grund av det delvis tillfälliga inkomstbortfallet till följd av coronapandemin.

Finlands Bank fokuserade därför 2020 på att övervaka företagets tillgång till lån samt på att modellera och prognostisera bankernas framtida kreditförluster.

Arbetet med makrotillsynsverktyg med inriktning på låntagare fortsätter

Finlands Bank har redan länge uttryckt sin oro över hushållens ökade skuldsättning. Banken medverkade 2018 och 2019 aktivt i arbetet inom ramen för en av finansministeriet tillsatt arbetsgrupp som dryftade behovet av nya makrotillsynsverktyg med inriktning på låntagare.

Finlands Bank deltog under 2020 i beredningen av ett positivt kreditupplysningsregister. Projektet är ett led i regeringens åtgärder för att bekämpa överskuldsättning och registret kommer att möjliggöra en mer omfattande och tillförlitligare uppföljning av kreditmarknaden med hänsyn till den finansiella stabiliteten.

Finlands Bank har framhållit vikten av att kreditupplysningsregistret också omfattar bostadsbolagslån på hushållens ansvar, framför allt mot bakgrund av bostadsbolagslånenas växande betydelse i synnerhet vid nybyggande.

Bostadsmarknaden och bankerna föremål för internationell stabilitetsanalys

Banksektorerna i de nordiska länderna är nära kopplade till varandra. Finlands Bank har redan länge identifierat de sårbarheter som detta medför. Eftersom det är kännetecknande för bankerna i samtliga nordiska länder att de har en ansevärd mängd bostadslån i sina låneportföljer, skulle en brant nedgång i bostadspriserna kunna öka bankernas kreditförluster.

Finlands Bank har följt upp utvecklingen på både den finländska och nordiska bostadsmarknaden under pandemin. Trots den tydliga nedgången i antalet bostadsaffärer under våren, återhämtade sig marknaden snabbt. Mot slutet av året steg bostadspriserna i de övriga nordiska länderna.

Coronapandemin krävde exceptionella åtgärder för att upprätthålla den finansiella stabiliteten

År 2020 vidtogs globala åtgärder inom såväl centralbanks- som makrotillsynspolitik samt banktillsynen och bankregleringen för att motverka coronapandemins negativa konsekvenser för ekonomin. Målet var att bevara stabiliteten i det finansiella systemet och upprätthålla utlåningen till företag och hushåll för att underlätta deras möjligheter att hantera oförutsedda inkomstbortfall.

Samtidigt var syftet att stärka genomslaget av de penning- och finanspolitiska åtgärderna och förebygga pandemins långsiktiga negativa konsekvenser för ekonomin. Finlands Bank deltog i både det nationella och det internationella samarbetet på detta område.

Makrotillsynspolitiken stödde utlåningen

Den makrotillsynspolitik som infördes i spåren av den globala finanskrisen ställdes för första gången på prov vid coronapandemins utbrott.

I Europa införde flera nationella makrotillsynsmyndigheter lättnader i bankernas buffertkrav eller återtog tidigare beslut om skärpta krav. Tack vare bank- och makrotillsynsmyndigheternas åtgärder kunde bankerna frigöra kapital för att upprätthålla utlåningen och täcka förlusterna.

I Finland fattas besluten om makrotillsynsåtgärder av Finansinspektionens direktion. Finlands Bank deltar aktivt i beredningen av makrotillsynspolitiken och bedömningen av dess utfall samt i utformningen av nya makrotillsynsverktyg.

År 2020 fattade Finansinspektionens direktion beslut om lättnader i makrotillsynskraven.

I april sänktes de strukturella kapitalkraven med en procentenhet för samtliga kreditinstitut. Det primära syftet med strukturella makrotillsynsbuffertar är att i krissituationer inom banksektorn begränsa allvarliga problem som hänför sig till det finansiella systemet. Målet var att lindra de negativa konsekvenserna av coronaviruspandemin för den finansiella stabiliteten och att främja kreditinstitutens utlåningskapacitet.

Tillsammans med de beslut som fattats av makrotillsynsmyndigheterna i övriga länder uppskattades lättnaderna i de strukturella buffertkraven öka utlåningskapaciteten till finländska företag och hushåll med cirka 30 miljarder euro.

Finansinspektionens direktion återställde i juni den maximala belåningsgraden, dvs. det så kallade lånetaket, till den lagstadgade grundnivån. På grundnivån är förhållandet mellan bostadslånet och godtagbara säkerheter högst 90 procent för andra än förstagångsköpare och 95 procent för förstagångsköpare. Genom beslutet stöddes verksamheten på bostadsmarknaden i det förändrade ekonomiska läge som coronapandemin ledde till.

Finlands Bank deltar i utformningen av nya makrotillsynsverktyg

Coronapandemin lyfte fram behovet av att säkerställa att makrotillsynspolitiken kan genomföras konjunkturbetingat. Vid planeringen och dimensioneringen av makrotillsynspolitiken är målet att under åren framöver stödja en hållbar återhämtning av ekonomin och det finansiella systemet.

Användningen av makrotillsynsbuffertar blir tydligare och flexiblare i och med reformen av bankregleringen 2021. Genom regelreformen eller det så kallade bankpaketet verkställs inom EU också de reformer av bank- och finansregleringen som avtalats på global nivå efter finanskrisen.

Finlands Bank deltar i arbetet för att utsträcka tillämpningen av verktygslådan för makrotillsyn till aktörer utanför banksektorn, framför allt till fonderna och försäkringssektorn.

Tillgångsförvaltning

Vid slutet av 2020 uppgick Finlands Banks finansiella tillgångar till cirka 10 miljarder euro. Tillgångarna bestod av direkta investeringar i räntebärande värdepapper i euro och andra valutor, investeringar i aktie- och fastighetsfonder, bankens guldreserv och särskilda dragningsrätter (SDR, Special Drawing Rights) i Internationella valutafonden.

Den räntebärande portföljen i utländsk valuta består av US-dollar (USD), brittiska pund (GBP) och japanska yen (JPY). Tillsammans med SDR-innehavet (särskilda dragningsrätter i Internationella valutafonden) utgör den bankens valutareserv.

Under 2020 reducerades Finlands Banks finansiella tillgångar på investeringspolitiska grunder med cirka 1 miljard euro. Med anledning av coronapandemin återupptog Finlands Bank i mars investeringarna på marknaden för finländska företagscertifikat, vilket följaktligen ökade de finansiella tillgångarna med summan av de förvärvade företagscertifikaten.

Utöver portföljen av räntebärande värdepapper förvaltar Finlands Bank en portfölj av långsiktiga investeringar. För dessa investeringar är den förväntade avkastningen högre och likviditetskravet lägre än för övriga finansiella tillgångar.

Under 2020 omfattade den långsiktiga tillgångsförvaltningen aktie- och fastighetsinvesteringar, som genomfördes indirekt via fonder.

Den totala avkastningen på Finlands Banks finansiella tillgångar 2020 var 0,5 procent, dvs. 76 miljoner euro. Avkastningen på räntelaceringar var 3,3 procent, dvs. 213 miljoner euro. Avkastningen på aktieportföljen var 17,4 procent, dvs. 177 miljoner euro, och på fastighetsportföljen -1,6 procent, dvs. -2 miljoner euro. Ökningen av guldpriset gav en avkastning på 299 miljoner euro under 2020. Förstärkningen av euron i förhållande till de övriga huvudvalutorna avspeglades i en negativ omvärdering av valutareserven. Denna värdeförändring är en följd av den öppna valutapositionen, som stöder utförandet av centralbanksuppgifterna. Värdeförändringar i poster i utländsk valuta gav en förlust på 587 miljoner euro.

Jämfört med de finansiella tillgångarna består en större del av Finlands Banks tillgångar av värdepapper som förvärvats av penningpolitiska skäl och lånefordringar hos bankerna till följd av de penningpolitiska transaktionerna.

Eurosystemets penningpolitiska transaktioner genomförs decentraliserat mellan medlemsstaterna och ECB, och riskerna i och intäkterna av dem fördelas till stor del mellan de nationella centralbankerna.

Finlands Banks andel av Eurosystemets gemensamma penningpolitiska fordringar bestäms enligt den så kallade kapitalfördelningsnyckeln. Varje lands kapitalfördelningsnyckel är beroende av ekonomins relativa storlek. Vid utgången av 2020 var Finlands Banks andel 1,837 procent. De nationella centralbankerna bär emellertid själva riskerna i anknytning till statsobligationer som förvärvas inom ramen för programmet för köp av offentliga värdepapper och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP, pandemic emergency purchase programme).

Eurosystemets penningpolitiska fordringar ökade under 2020 med cirka 2 200 miljarder euro och uppgick vid utgången av året till cirka 5 500 miljarder euro. Ökningen berodde framför allt på köp av obligationer inom ramen för PEPP-programmet och de tilldelade lånen i de riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO, targeted longer-term refinancing operations). Programmet för tillgångsköp (APP, asset purchase programme) som återupptogs 2019 fortsatte också under 2020 och ledde till en ökning av Eurosystemets penningpolitiska fordringar.

Finlands Banks andel av de penningpolitiska fordringarna ökade med cirka 37 miljarder euro och uppgick vid utgången av 2020 till cirka 90 miljarder euro.

Finlands Banks finansiella tillgångar och andel av penningpolitiska fordringar	31.12.2020	31.12.2019
	Mn euro	Mn euro
Finansiella tillgångar	10 010	11 055
Guld	2 434	2 135
Valutareserv	6 261	6 694
Räntebärande värdepapper i euro	61	1 017
Aktieportfölj	1 135	1 082
Fastighetsportfölj	119	127
Andel av penningpolitiska fordringar	90 022	52 741
Refinansieringstransaktioner	32 939	11 395
Riktade refinansieringstransaktioner ¹	32 423	11 169
Andra refinansieringstransaktioner ¹	515	225
Obligationer inom programmet för tillgångsköp	43 842	40 524
Finländska statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner	29 822	28 630
Obligationer utgivna av europeiska institutioner ¹	4 580	4 110
Säkerställda obligationer ¹	4 841	4 416
Företagsobligationer ¹	4 600	3 368
Obligationer inom köpprogrammet med anledning av pandemin²	12 747	-
Avslutade program	494	822
Värdepappersmarknadsprogrammet ¹	484	807
Köpprogrammen för säkerställda obligationer	10	15
Summa	100 032	63 796

1) Andel enligt kapitalfördelningsnyckeln (1,837% från 1.2.2020) av de nationella centralbankernas totala fordringar.

2) I tabellen upptas under köpprogrammet med anledning av pandemin fordringarna i Finlands Banks balansräkning.

Övrig verksamhet

i. Finlands Banks roll i den finska ekonomiska politiken och prognoser för ekonomin i Finland

I likhet med tidigare år fortsatte Finlands Bank 2020 analysera den ekonomiska utvecklingen och deltog i den ekonomisk-politiska debatten i Finland. Bankens uttalanden baserar sig på de mål och den självständiga ställning som tilldelats banken i demokratisk ordning.

När coronapandemin spred sig i Europa våren 2020 betonade Finlands Bank att första prioritet är att skydda människors hälsa. Åtgärderna för att bekämpa pandemin är väsentliga också för ekonomin. Inom den ekonomiska politiken är det viktigt att hjälpa hushåll och företag att klara sig över den svåraste krisen. Det förebygger både direkta problem och följder på längre sikt. En konkursvåg bland företagen och massarbetslöshet skulle vara särskilt skadligt för de ekonomiska utsikterna på längre sikt.

Våren 2020 framhöll Finlands Bank att det offentliga understödet och hanteringen av de offentliga finanserna ska anpassas till de olika faserna av coronakrisen. I krisens akuta fas var ökningen av den

offentliga skulden en följd av nödvändiga utgifter. Finlands Bank konstaterade dessutom att finanspolitiskt stöd för ekonomin kommer att behövas också efter den akuta krisfasen. Finlands Bank framhöll att behovet att bygga ut buffertarna för de offentliga finanserna kommer att vara ännu större än tidigare när förhållandena normaliseras.

Coronapandemin tjänar som en påminnelse om att sunda offentliga finanser utgör ett oersättligt skydd i svåra tider. Även om Finlands ekonomi torde klara sig bättre ur coronakrisen än de flesta andra utvecklade ekonomier, står vi efter krisen inför samma långsiktiga problem som tidigare, som nu förvärrats ytterligare. Finlands Bank betonade att coronakrisen ytterligare ökade behovet av strukturella reformer som förbättrar sysselsättningen, utsikterna för de offentliga finanserna och förutsättningarna för produktivitetstillväxt.

Det primära syftet med Finlands Banks prognoser är att utgöra grund för euroområdet gemensamma penningpolitiska beredning och beslut. Finlands Banks prognos över den finländska ekonomin tas fram som ett led i hela Eurosystemets prognos i samarbete med Europeiska centralbanken och Eurosystemet. Under 2020 började Finlands Bank ge ut interimsprognoiser två gånger om året vid sidan av de helhetsekonomiska prognoserna. Interimsprognoiserna ges ut i mars och september, och är snävare än de mer omfattande prognoser som tas fram i samarbete med Eurosystemet.

Ekonomin i Finland krympte exceptionellt mycket under 2020. De ekonomiska prognoserna dominerades av coronapandemin och den efterföljande exceptionellt stora osäkerheten. Det var särskilt utmanande att göra prognoser, eftersom recessionen och den ekonomiska återhämtningen var beroende av hur epidemisituationen utvecklades. För att beskriva osäkerheten publicerade Finlands Bank utöver huvudprognosen flera alternativa ekonomiska scenarier. Pandemin synliggjorde hur lång tid det tar att ta fram ekonomisk statistik. Finlands Bank inledde därför en noggrann uppföljning av vissa högfrekventa indikatorer, såsom data om konsumenters kortbetalningar och om landsvägstransporter.

På våren tydde nästan alla indikatorer på en mycket kraftig ekonomisk nedgång. I den makroekonomiska prognosen från juni bedömde Finlands Bank att ekonomin kommer att minska med 7 procent år 2020 och öka med 3 procent under de två följande åren.

Prognosen från december reviderades uppåt och ekonomin förutspåddes krympa med 3,8 procent under 2020. Finlands Bank framhöll att den ekonomiska recessionen 2020 ser ut att bli mindre djup i Finland än i övriga euroområdet, men att vintern ännu kommer att bli svår på grund av den snabba spridningen av den andra coronavirusvågen. Den ekonomiska tillväxten förutspåddes öka till 2,2 procent 2021 och 2,5 procent 2022.

Också inflationsprognoserna för 2020 reviderades i riktning mot en långsammare inflation jämfört med prognoserna från 2019.

ii. **Forskning**

Forskningen, som siktar på den internationella toppnivån, stöder Finlands Banks penningpolitiska beredning och bankens inflytande i Eurosystemet. Forskningen bedrivs av ekonomavdelningarna, främst forskningsenheten och forskningsinstitutet för transitionsekonomier (BOFIT) på avdelningen för penningpolitik och forskning. Utöver fast anställda forskare tar bägge enheterna också emot gästforskare via ett välbesökt gästforskarprogram och anlitar akademiskt meriterade utomstående rådgivare.

Tyngdpunkterna i Finlands Banks forskningsverksamhet ligger på penning- och makrotillsynspolitik, makroekonomi, finanssystemet och dess reglering och tillväxtekonomierna. Under 2020 publicerades forskningsrapporter bland annat om centralbankens penningpolitiska kommunikation och företagssektorns förmåga att förnya sig i en tid av låga räntor.

iii. **Statistik**

Sammanställning av statistik är en av Finlands Banks lagstadgade uppgifter. Banken ansvarar för sammanställningen av nationell statistik över monetära finansinstitut, finansiell statistik och betalningsba-

lansstatistik. Finlands Bank sammanställer själv statistik över monetära finansinstitut, investeringsfonder, värdepapper och betalningar. Däremot sammanställs betalningsbalansstatistiken och statistiken över finansräkenskaper av Statistikcentralen.

Coronakrisen förändrade omvärlden och ställde särskilda krav på en snabb och tillförlitlig statistikproduktion och analys. Under kriser behöver beslutsfattarna information snabbare och i större omfattning än normalt.

På detta informationsbehov svarade Finlands Banks statistikfunktion genom att börja samla in månatliga kortbetalningsdata efter coronakrisens utbrott i mars. Detta material har använts för att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin. Kortbetalningsdata har gjort det möjligt att analysera människornas konsumtionsbeteende på ett sätt som inte tidigare varit möjligt.

Finlands Banks statistikfunktion levererade varje månad dataskyddat detaljerat kreditinstitutsmaterial till det lägesrum som grundats av Helsinki Graduate School of Economics, där materialet analyserades för krisledning och beredning av beslut. Med hjälp av det nya materialet erhöles snabbt information om hur coronakrisen påverkat den privata konsumtionen och olika sektorer av ekonomin.

På grund av coronakrisen ökade efterfrågan på kreditlättnader bland företagen och hushållen i rask takt. Kreditinstituten erbjöd i stor utsträckning sina kunder möjlighet till amorteringsfria perioder i mars–april 2020. De avspeglas i statistiken som omförhandlingar av lån. Uppgifterna finns på Finlands Banks externa statistikdashbord (på finska). Utnyttjandet av amorteringsfria perioder normaliserades mot slutet av 2020.

År 2020 gjorde Finlands Bank förberedelser för insamling av statistik inte bara av kreditinstitut utan också av andra finansinstitut. Syftet med statistikinsamlingen är att erhålla en mer uttömmande bild av skuldsättningsläget i Finland samt att bredda analysen av förändringarna i finansieringskanalerna.

De senaste åren har betalningssätten förändrats på många sätt, vilket ställer nya krav på statistiken. Finlands Bank har deltagit i beredningen av den europeiska lagstiftningen, som innehåller nya krav på betalningsstatistik. Europeiska centralbankens råd antog en förordningsändring i december 2020. Sammanställningen av statistik enligt förordningen ska börja 2022. Ändringen möjliggör mer omfattande och mer frekvent tillgång till statistik om fenomen i anslutning till massbetalningar än tidigare, vilket bidrar till att Finlands Bank och Europeiska centralbanken kan fullgöra sina uppgifter.

De senaste åren har Eurosystemets största pågående statistikprojekt varit att upprätta en gemensam kreditdatabas. Genom den färdiga databasen får Finlands Bank tillgång till ny information och kan producera mer exakta och aktuella analyser. Till skillnad från tidigare ger analyserna möjlighet att granska krediter regionvis samt efter företagets storleksklass, övriga kredittagare och kreditens egenskaper. Statistikutgivningen inleddes i form av analyser utifrån dessa uppgifter. Den första publicerade analysen gällde utlåning till bostadsaktiebolag. I fortsättningen kommer materialet att utnyttjas vid analysen av lånemarknaden i Finland och Europa.

iv. Internationell verksamhet och internationellt samarbete

Europeiska centralbankssystemet och Eurosystemet

Europeiska centralbankens råd (ECB-rådet) är det högsta beslutande organet i Eurosystemet. Rådet består av ECB:s sex direktionsmedlemmar och centralbankscheferna i euroområdet 19 länder.

Finlands Banks chefsdirektör är medlem av ECB-rådet. Suppleant var direktionsmedlemmen Tuomas Välimäki.

ECB-rådet sammanträder i genomsnitt två gånger i månaden. Penningpolitiska sammanträden hålls med sex veckors mellanrum. Vid de övriga sammanträdena behandlas ECB:s och Eurosystemets övriga uppdrag och ansvarsområden. ECB-rådet fattar också banktillsynsbeslut som gäller betydande kreditinstitut i euroområdet.

Chefdirektören är också medlem av ECB:s allmänna råd, som består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för de nationella centralbankerna i EU-länderna.

Finlands Banks ledning och experter medverkade i arbetet i Europeiska centralbankssystemet på alla beredningsstadier inom systemet. Banken hade minst en medlem i varje kommitté och i de flesta arbetsgrupper som sorterar under kommittéerna.

Internationella valutafonden

Internationella valutafonden (International Monetary Fund, IMF) har 190 medlemsländer. Dess uppgift är att främja internationellt samarbete, öppen och regelbaserad internationell handel, hållbar ekonomisk tillväxt och finansiell stabilitet. Finlands Bank ansvarar för Finlands kontakter med IMF.

Finlands Banks chefsdirektör är Finlands representant i IMF:s högsta beslutande organ, styrelsen.

Finlands Bank utövar inflytande i IMF:s verksamhet också i den nordisk-baltiska valkretsen, som i IMF:s direktion representeras av en gemensam direktionsmedlem. År 2020 övertogs uppdraget av Mika Pösö, vars treåriga mandatperiod går ut 2022. Länderna i valkretsen tar fram gemensamma ställningstaganden i policyfrågor som behandlas av IMF:s direktion. Under perioden 2020–2022 ligger beredningsansvaret hos Finland. Finlands Bank och finansministeriet bereder ställningstagandena tillsammans.

Valkretsens verksamhet styrs av den nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC), där vice ordföranden i Finlands Banks direktion är medlem.

På grund av coronapandemin hölls IMF:s vårmöte och årsmöte och mötena i Internationella monetära och finansiella kommittén (International Monetary and Financial Committee, IMFC) i samband med dem som webbmöten. Finlands finansminister Katri Kulmuni var IMFC-medlem för de nordiska och baltiska länderna på våren.

Diskussionerna på IMF:s vårmöte och årsmöte fokuserade på den globala ekonomiska krisen med anledning av coronapandemin och på det internationella samfundets åtgärder för att dämpa konsekvenserna av krisen. IMF:s verkställande direktör Kristalina Georgieva betonade i sina anföranden behovet av expansiva och snabba policyåtgärder för att återställa förtroendet och stödja de fattigaste länderna. Hon påminde också om riskerna med staternas växande skuldproblem.

Samarbetet i Europeiska unionen

Finlands Bank är medlem i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (Economic and Financial Committee, EFC). Kommittén har till uppgift att främja samordningen av den ekonomiska politiken mellan medlemsländerna och delta i beredningen av arbetet i Rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin).

Under 2020 sammanträdde EFC 16 gånger i sin fullständiga sammansättning, som omfattar centralbankerna. Kommittén diskuterade bland annat de ekonomiska och finansiella konsekvenserna av pandemin, läget i det europeiska finansiella systemet, utvecklingen av bank- och kapitalmarknadsunionen, bekämpning av penningtvätt, innovationer på finansmarknaden och utvecklingsbehoven för den globala finansiella arkitekturen. Kommittén beredde också gemensamma ställningstaganden i policyfrågor inför internationella möten.

Under 2020 deltog Finlands Bank i arbetet inom flera EU-kommittéer och institutioner som främjar stabiliteten i bank- och finanssystemet. Den viktigaste av dem är Europeiska systemrisknämndens (European Systemic Risk Board, ESRB) styrelse, där Finlands Banks chefsdirektör är medlem. Under 2020 behandlade kommittén de ökade riskerna för och sårbarheterna i den finansiella stabiliteten i EU till följd av coronakrisen och behovet av snabba makrotillsynsåtgärder under undantagsförhållandena.

Banken för internationell betalningsutjämning

Finlands Banks chefdirektör deltog i de regelbundna centralbankschefsmötena vid Banken för internationell betalningsutjämning (Bank for International Settlements, BIS). På mötena diskuteras utvecklingen och aktuella frågor inom världsekonomin och finansmarknaden samt ärenden som är viktiga för centralbanksverksamheten.

Temana för de virtuella mötena 2020 fokuserade i stor utsträckning på de ekonomiska konsekvenserna av coronakrisen. Bankcheferna diskuterade också användningen av stora statistikmaterial för prognostisering samt cybersäkerhetsriskerna på finansmarknaden.

Nordiskt samarbete

Finlands Bank har nära kontakter med de övriga nordiska centralbankerna. De nordiska centralbankscheferna samlas årligen för att behandla aktuella frågor.

På chefdirektörernas och vice chefdirektörernas webbmöten 2020 diskuterades bland annat betalningssystem och penningvävt, digitala centralbanksvalutor, ECB:s strategiöversyn, hållbara investeringar och effekterna av en lågräntemiljö. Samarbetet mellan experterna på Finlands Bank och i de övriga nordiska länderna främjades också genom virtuella evenemang som omfattade en bred front aktiviteter inom olika avdelningar.

v. Kommunikation

Coronaviruspandemin som bröt ut i början av 2020 hade en stor inverkan också på Finlands Banks kommunikation. Banken informerade om coronarelaterade centralbanksåtgärder bland annat via extraordinära presskonferenser och publikationer.

Finlands Bank följde och analyserade från första början aktivt de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin. Information om konsekvenserna har spridits regelbundet via publikenemang, intervjuer och debattinlägg och i olika webbpublikationer.

Besökarrantalet på de huvudsakliga webbplatserna suomenpankki.fi och eurojatalous.fi tredubblades under 2020. Under 2020 gav Finlands Bank ut sex webbpublikationer i samband med Euro & talouspresskonferenserna. Utöver de ordinarie publikationerna gav banken ut publikationer med särskilt fokus på coronaåtgärder och marknadsoperationer.

Tack vare de webbsända presskonferenserna kunde vem som helst följa med Finlands Banks aktuella evenemang oberoende av tid och plats. Vissa sändningar visades 2020 också med teckenspråkstolking.

Som ett led i den strategiöversyn som Europeiska centralbanken påbörjade i januari 2020 bjöd centralbankerna i euroområdet in civilsamhällsorganisationer och centralbankens andra intressenter att dela med sig av sina synpunkter. Under hösten 2020 ordnade Finlands Bank tre webinarier (på finska) på Myntmuseet. De direkta webbsändningarna var öppna för allmänheten och inspelningarna finns tillgängliga på nätet.

Under 2020 såg Finlands Bank över sin strategi för sociala medier. Den viktigaste förändringen var att nya aktuella mål ställdes för närvaron i varje kanal. Finlands Bank förnyade också sitt arbetsgivarvarumärke.

Finlands Bank inledde 2020 samordningen av verksamheten för att främja ekonomiskt kunnande i Finland. Samtidigt började Finlands Bank bereda en nationell strategi för ekonomiskt kunnande i enlighet med den överenskommelse som Finlands Bank, justitieministeriet och andra centrala myndigheter ingick i januari 2020. Trots undantagsförhållandena framskred projektet för ekonomiskt kunnande som planerat, och förslaget till Finlands första nationella strategi för att främja ekonomisk kompetens blev färdigt i slutet av 2020.

De guidade visningarna på Finlands Banks myntmuseum ställdes in och museet stängdes för sex månader på grund av coronapandemin. Höstens program inleddes med ett hybridevenemang: lanseringen av Antti Heinonens facklitterära bok om sedlar, som redan är den femte i sitt slag. I övrigt fokuserade webbsändningarnas teman på pandemin och dess konsekvenser.

vi. Pengar och betalningar

Kontanter och penningförvaltning

Finlands Bank ansvarar för utgivningen av kontanter och kvaliteten på utelöpande sedlar och mynt i Finland. Som grossistaktör strävar banken också efter att säkerställa distributionen av kontanter.

Efter införandet av de stränga begränsningarna av rörelsefriheten till följd av coronapandemin i mars 2020 ökade uttagen av kontanter något till en början. Uppmaningarna att undvika kontantbetalningar minskade under slutet av våren sedel- och myntbeställningarna hos Finlands Bank. Coronarestriktionerna lättade under semesterperioden i juli och augusti, vilket ledde till att användningen av kontanter, och framför allt kontantbeställningarna, ökade något. I sedelbeställningarna märks vanligen en kraftig ökning i användningen av kontanter före julen. Pandemiläget förvärrades på nytt i november–december, varför denna säsongsvariation var betydligt mindre markant 2020 jämfört med tidigare år. Automatnätet för distribution av kontanter var emellertid nästan oförändrat under 2020.

I oktober 2020 genomförde Finlands Bank en konsumentenkät om användningen av kontanter. Av resultaten framgick bland annat att de konsumenter som vanligen använde kontanter och kort lika mycket övergick till att i högre grad använda kortbetalningar under coronakrisen. De konsumenter som i allmänhet använder huvudsakligen kontanter föredrog däremot fortfarande kontantbetalningar. Enligt konsumenterna var tillgången till kontanter fortsatt god under 2020. Antalet bankkontor med kontant-service fortsatte stadigt att minska, och dessutom begränsade kontoren tillgången till kontanttjänster också tidsmässigt under båda de perioder då pandemin var inne i samhällsspridningsfasen.

Antalet förfalskade eurosedlar som påträffades i omlopp i Finland ökade något under 2020. Sammanlagt påträffades 1 496 förfalskade sedlar och 750 förfalskade mynt. Under de senaste två åren har antalet falska sedlar ökat framför allt genom så kallade filmpengar, som säljs via internet. År 2020 var 10- och 20-eurosedlar vanligast bland de påträffade förfalskningarna.

Efter att Finlands Banks kontor i Uleåborg stängdes i mars 2019 har banken erbjudit privata kontant-hanteringsföretag möjlighet till räntefri depåhållning av kontanter. Våren 2020 justerades depåhållningens maximala volym. Införandet av depåsystemet har ytterligare stärkt den ekonomiskt rationella hanteringen av kontanter. Det totala kilometerantalet för penningtransporterna har minskat kontinuerligt under 2017–2020, den senaste tiden på grund av coronapandemin.

Inom kontantförsörjningen utgör hållbarheten med tanke på miljön en väsentlig del av verksamhetsstyrningen. I samhällsekonomi som helhet är miljöpåverkan från kontantförsörjningens energiförbrukning obetydlig. Enligt en holländsk utredning låg koldioxidutsläppen från kontanter och kortbetalningar i samma storleksordning.

Digitala centralbankspengar

Finlands Bank deltog från ingången av 2020 i Eurosystemets förberedelser för digitala centralbankspengar. Detta tema behandlas närmare nedan i temaartikeln "Digital euro".

Betalnings- och avvecklingssystem

Under 2020 förändrade coronapandemin betalningsbeteendet. Användningen av kontanter minskade, medan betalning med kort blev populärare. I synnerhet kontaktlös betalning och mobilbetalning ökade i omfattning. Till förändringen i betalningssätten bidrog också näthandelns växande popularitet.

Övervakningen av betalningssystemen utförde Finlands Bank i huvudsak i samarbete med Eurosystemet. Beträffande övervakningen av centrala motparter medverkade Finlands Bank i det internationella

övervakningssamarbetet. År 2020 gjorde Finlands Bank för första gången en övervakningsbedömning av värdepapperscentralen (Euroclear Finland) i enlighet med förordningen om värdepapperscentraler.

Finlands Bank arrangerade under året för adertonde gången ett internationellt seminarium för experter inom analys och simulering av betalnings- och avvecklingssystem. På grund av coronapandemin ordnades seminariet som ett webinarium.

Under 2020 fortsatte Finlands Bank det aktiva samarbetet med övriga finansiella aktörer i planeringen av beredskapsåtgärder för betalnings- och avvecklingssystemen i Finland. Digitaliseringen har ytterligare framhävt betydelsen av att skapa beredskap för olika cyberhot. Finlands Bank införde en alleuropeisk modell, ramverket TIBER-EU, som stöder testningen av aktörer inom finanssektorn och utvecklar hela sektorns motståndskraft mot störningar. (TIBER är en förkortning för Threat Intelligence-based Ethical Red Teaming.) I testprocessen tillämpas den nationella anpassningen av regelverket i respektive land. Finlands Bank publicerade den finländska nationella anpassningen TIBER-FI i april 2020.

Betalningsrådet är ett nationellt samarbetsorgan för utveckling av massbetalningar. Under 2020 diskuterade betalningsrådet bland annat coronapandemins inverkan på betalningar, tillgången till kontanttjänster, åtgärder för att främja omedelbara betalningar i Finland och kostnadsutredningar av olika betalningssätt. Diskussioner fördes också om Europeiska centralbankens och kommissionens strategier för massbetalningar samt pågående europeiska och nordiska initiativ, såsom European Payments Initiative (EPI) och P27-initiativet.

Finlands Bank tillhandahåller Eurosystemets gemensamma betalnings- och avvecklingssystem TARGET för banker och övriga aktörer. Finlands Banks TARGET2-kunder bestod vid utgången av 2020 av sammanlagt 24 finansinstitut och delsystem med verksamhet i Finland och de övriga nordiska länderna.

Under 2020 förmedlades i genomsnitt 2 570 betalningar till ett genomsnittligt värde av 44 miljarder euro dagligen via systemet TARGET2-Suomen Pankki. Antalet betalningar ökade med 25 procent jämfört med året innan. Betalningarnas värde var däremot oförändrat jämfört med 2019.

Utöver TARGET2-systemet tillhandahåller Finlands Bank i systemet TARGET2-Securities (T2S) bankerna konton i centralbankspengar för avveckling av värdepapper. Våren 2020 ökade antalet avvecklade transaktioner i T2S-systemet betydligt till följd av den marknadsturbulens som coronapandemin orsakade. Hittills har 21 europeiska värdepapperscentraler anslutit sig till T2S-systemet. Dess betydelse på den finländska marknaden ökar ytterligare hösten 2023, när Euroclear Finland ansluter sig till systemet.

Eurosystemets plattform Target Instant Payment Settlement (TIPS) har varit i drift några år, men hittills har inga finländska banker anslutit sig till systemet. Situationen håller emellertid på att förändras i och med Europeiska kommissionens strategi för massbetalningar och de beslut som Europeiska centralbankens råd (ECB-rådet) fattade i juli 2020. Därmed ska alla TARGET2-banker som erbjuder direktgiring och avvecklingscentraler som förmedlar direktgiringar kunna nås via TIPS-systemet före utgången av 2021.

Coronaåret 2020 var operativt krävande och förutsatte omorganisering av Finlands Banks funktioner för att säkerställa kontinuiteten i verksamheten. Trots utmaningarna med coronapandemin fungerade Eurosystemets betalnings- och avvecklingssystem i stort sett normalt hela året. Det förekom emellertid också störningar i systemen. Den allvarligaste systemstörningen inträffade i oktober 2020, när TARGET2 av tekniska orsaker låg nere i nästan tio timmar.

Finlands Bank och deltagarna i bankens delsystem medverkar i Eurosystemets konsolideringsprojekt T2-T2S för teknisk sammanslagning av TARGET2- och T2S-systemen på en gemensam plattform för att skapa operativ och finansiell effektivitet i systemdriften. ECB-rådet beslutade i juli 2020 på marknadens begäran att skjuta upp övergången till det nya systemet med ett år. Det nya T2-betalningssystemet tas i bruk i november 2022.

Beslut fattades likaså att flytta fram Eurosystemets andra viktiga projekt, dvs. lanseringen av det gemensamma ECMS-säkerhetshanteringssystemet (Eurosystem Collateral Management System), med ett år. Systemet kommer att sättas i drift i november 2023.

1.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Ärenden rörande förvaltningen och direktionen

Vid utgången av berättelseåret hade direktionsmedlemmarna bland annat följande medlemskap i anknytning till tjänsteutövningen:

Direktionens ordförande *Olli Rehn*

- ECB-rådet och allmänna rådet, medlem
- Europeiska systemrisknämnden (ESRB), styrelsemedlem
- Internationella valutafonden (IMF), styrelsemedlem

Direktionens vice ordförande *Marja Nykänen*

- EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFC), ledamot
- Finansinspektionens direktion, ordförande

Direktionsmedlem *Tuomas Välimäki*

- ECB-rådet och allmänna rådet, suppleant för chefdirektören

Dessutom hade direktionsmedlemmarna andra bisysslor och förtroendeuppdrag som bankfullmäktige godkänt med stöd av 17 § i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Finlands Banks bokslut för 2020 och revision

Finlands Bank följer de ekonomibaserade bokföringsprinciper och tekniker som har godkänts av ECB-rådet, och boksluten utarbetas enligt dessa harmoniserade principer. Bankfullmäktige fastställer grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen enligt 11 § i lagen om Finlands Bank.

Finlands Banks balansomslutning för 2020 är 156 121 073 361,29 euro och räkenskapsårets resultat är 142 022 505,45 euro. Räkenskapsårets bokslut presenteras i detalj (balansräkning, resultaträkning, bokslutsprinciper samt bilagor till balansräkningen och resultaträkningen) i en bilaga till denna berättelse.

Finlands Banks revisorer

Riksdagen förrättade den 18 juni 2019 val av revisorer för Finlands Bank och suppleanter för dem. Senare förrättades fyllnadsval. År 2020 var följande personer revisorer och personliga suppleanter:

Mika Kari, riksdagsledamot

Jukka Kopra, riksdagsledamot

suppleant *Jukka Mäkynen*, riksdagsledamot

Esko Kiviranta, riksdagsledamot, t.o.m. 11.9.2020

Katri Kulmuni, riksdagsledamot, fr.o.m. 15.9.2020

suppleant *Raimo Piirainen*, riksdagsledamot

Lotta Kauppila, CGR

suppleant *Hannu Riippi*, CGR

Timo Tuokko, CGR

suppleant *Anna Lind, CGR*

Vid fyllnadsval den 15 september 2020 utsåg riksdagen ledamot *Katri Kulmuni* till revisor i stället för ledamot *Esko Kiviranta*. Riksdagsledamot *Mika Kari* var revisorernas ordförande. Sekreterare var ekonomie doktor, CGR *Markku Koskela*.

Revision 2019

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot *Mika Kari*, riksdagsledamot *Esko Kiviranta*, riksdagsledamot *Jukka Kopra*, CGR *Lotta Kauppila* och CGR *Timo Tuokko*, granskade den 3–6 mars 2020 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2019.

CGR-samfundet *PricewaterhouseCoopers Oy* granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken och revisorerna tog del av rapporten över granskningen.

I sammanfattningen av revisionen för 2019 ser revisorerna det fortfarande som viktigt att makrotillsynsverktygen utvecklas för att säkerställa att finansmarknaden kan avvärja allvarliga och plötsliga störningar. Revisorerna föreslår att alla kreditgivare ska omfattas av samma reglering och att lagstiftningen utvecklas så att den möjliggör tillräckliga och effektiva befogenheter för Finansinspektionen att övervaka och utfärda sanktioner i fråga om verksamheten hos dem som tillhandahåller små lån med hög ränta (s.k. snabbblån). Revisorerna anser det vara bra att Finlands Bank har tagit ansvar för att öka medborgarnas ekonomiska kompetens.

Revision 2020

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot *Mika Kari*, riksdagsledamot *Katri Kulmuni*, riksdagsledamot *Jukka Kopra*, CGR *Lotta Kauppila* och CGR *Timo Tuokko*, granskade den 9–12 mars 2021 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2020.

CGR-samfundet *KPMG Oy Ab* granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken och revisorerna tog del av rapporten över granskningen.

I sammandraget av revisionen för räkenskapsåret 2020 konstateras det att Finlands Bank bland annat genom att utfärda företagscertifikat har bidragit till att säkra finansieringen av företag som blivit lidande till följd av coronapandemin. Pandemiförhållandena har ökat hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin i Finland. Finlands Bank ska för sin del försöka bidra till att minska underskottet. Dessutom konstateras det att Finlands Bank har gjort mycket för att personalen ska orka under coronapandemin. Finlands Bank måste också förbereda sig på utdragna undantagsförhållanden, varvid personalens ork kan äventyras. Revisorerna fäster också uppmärksamhet vid finländarnas överskuldssättning och stöder samtidigt utvecklingen av ett positivt kreditregister i Finland. I sammandraget konstateras det att Finansinspektionens strategiska mål för åren 2020–2022 är att vara en högklassig, effektiv och sakkunnig övervakare som förändras i takt med omvärlden. Finansinspektionen har bedömt sin verksamhet mot dessa mål och bedömt att målet underskrids i vissa funktioner. Finansinspektionen bör utveckla dessa funktioner.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till vinstutdelning

Enligt 21 § i lagen om Finlands Bank ska hälften av Finlands Banks vinst överföras till reservfonden, medan återstoden av vinsten ska reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan enligt lagen besluta att vinsten ska användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning för 2019 samt förslag till vinstutdelning

Bankfullmäktige fastställde den 20 mars 2020 bankens resultaträkning och balansräkning för 2019 enligt revisorernas utlåtande.

Direktionens förslag till vinstutdelning för 2019 byggde på bestämmelserna om bokslut, monetära inkomster och vinstanvändning i lagen om Finlands Bank (214/1998) såväl som på bankens strategi och riktlinjerna i bankens balansräkningspolicy. Målen är enligt dem att riskhanteringen och kostnadseffektiviteten ska ge möjlighet till en stabil och i relation till det egna kapitalet skälig vinstutdelning samt att en stabil vinstutdelning ska vara möjlig utan att bankens soliditet äventyras.

Bankfullmäktige beslutade den 20 mars 2020 att Finlands Banks vinst för år 2019, det vill säga 319 752 865,89 euro, ska disponeras på följande sätt: med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) ska 131 752 865,89 euro överföras till reservfonden, medan återstoden, det vill säga 188 000 000,00 euro, ska reserveras för statens behov.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning för 2020 samt förslag till vinstutdelning

Bankfullmäktige beslutade den 26 mars 2021 att Finlands Banks vinst för år 2020, det vill säga 142 022 505,45 euro, ska disponeras på följande sätt:

Med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) överförs 42 022 505,45 euro av vinsten till reservfonden, medan återstoden på 100 000 000,00 euro reserveras för statens behov.

Uppföljning av Finlands Banks ekonomiska risker

Att genomföra penningpolitiken och trygga stabiliteten och funktionen i det finansiella systemet hör till centralbankens kärnuppgifter. Detta uppdrag är förenat med risker som kan ge upphov till förluster. Finlands Bank upprätthåller riskberedskapen genom att sörja för en stark balansräkning, alltså genom att öka avsättningarna och andelen eget kapital.

Vid slutet av 2020 uppgick Finlands Banks finansiella tillgångar till cirka 10 miljarder euro. Tillgångarna bestod av guld- och valutareserverna, räntebärande värdepapper i euro och aktie- och fastighetsinvesteringar.

Jämfört med de finansiella tillgångarna består en betydligt större del av Finlands Banks tillgångar av värdepapper som förvärvats av penningpolitiska skäl och lånefordringar hos bankerna till följd av de penningpolitiska transaktionerna.

Eurosystemets penningpolitiska transaktioner genomförs decentraliserat mellan medlemsstaterna och ECB, och riskerna i och intäkterna av dem fördelas till stor del mellan de nationella centralbankerna.

Riskerna i de penningpolitiska fordringarna motsvarar i princip Finlands Banks andel av de nationella centralbankernas totala penningpolitiska fordringar enligt kapitalfördelningsnyckeln. Vid utgången av 2020 var Finlands Banks andel 1,837 procent. De nationella centralbankerna bär emellertid själva riskerna i anknytning till statsobligationer som förvärvas inom ramen för programmet för köp av offentliga värdepapper och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP, pandemic emergency purchase programme).

Finlands Banks andel av de penningpolitiska tillgångarna ökade med cirka 37 miljarder euro och uppgick vid utgången av 2020 till cirka 90 miljarder euro. Uppgången i de penningpolitiska fordringarna ledde till en ökning av de relaterade riskerna under 2020.

Vid sitt sammanträde den 11 december 2020 behandlade bankfullmäktige grunderna för upprättande av bokslutet. På förslag av direktionen beslutade bankfullmäktige att öka valutakursavsättningen med ett belopp som motsvarar valutakursvinsterna (32 miljoner euro enligt situationen i slutet av september) och avsättningen för prisdifferenser på värdepapper med ett belopp som motsvarar prisdifferenserna på värdepapper (270 miljoner euro enligt situationen i slutet av september). Avsättningen för realvärde

utökas med 2 procent av grund- och reservfondens sammanlagda belopp, dvs. med 57 miljoner euro, för att säkerställa realvärdet på bankens eget kapital. Dessutom utökas den generella avsättningen med 100 miljoner euro. Den generella avsättningen möjliggör beredskap för risker i centralbanksverksamheten i Eurosystemet och säkerställer att banken under alla omständigheter klarar av sina uppgifter som centralbank i Eurosystemet enligt EU-fördraget. Pensionsfondens underskott för räkenskapsperioden täcks med en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro. Resten av underskottet täcks av pensionsavsättningen.

Andra behandlade ärenden

Till bankfullmäktiges viktigaste arbetsformer hör att föra diskussioner med Finlands Banks direktion om den ekonomiska utvecklingen globalt, i euroområdet och i Finland, om ECB:s penningpolitik, om det finansiella systemet i euroområdet samt om andra aktuella frågor som gäller ekonomisk politik, penningpolitik och finanssektorn.

Under året tog bankfullmäktige del av rapporter av företrädare för Finlands Bank och förde diskussioner om många olika teman. Vid åtskilliga av mötena behandlades coronapandemins konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen internationellt och i Finland. Den ekonomiska politik som sattes in för att bekämpa coronakrisen behandlades likaså ur många synvinklar, särskilt när det gäller centralbankernas verksamhet.

Dessutom behandlades Europeiska centralbankens översyn av den penningpolitiska strategin, den europeiska strategin för massbetalningar, diskussionen om digitala centralbankspengar, Finlands Banks investeringsverksamhet samt Finlands Banks arbete för att utveckla det ekonomiska kunnandet.

Del 2. Finansinspektionen under 2020

I den här delen återges Finansinspektionens verksamhet och EU:s finansiella tillsyn under 2020. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finansinspektionens verksamhet under 2020 beskrivs mer detaljerat i publikationerna *Finansinspektionens verksamhetsberättelse 2020* och *Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2020*. Berättelserna finns tillgängliga på Finansinspektionens webbplats.

2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finansinspektionen är administrativt knuten till Finlands Bank, men är oberoende i sina beslut. Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att se till att kreditinstituten, försäkrings- och pensionsanstalterna och andra lagfästa tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. Till uppgifterna hör också att främja god praxis på och allmänhetens kunskaper om finansmarknaden.

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I sin tillsyn över ändamålsenligheten utvärderar bankfullmäktige hur det lagfästa målet har nåtts. Bankfullmäktige övervakar den allmänna effektiviteten framför allt utifrån hur personalstyrkan och budgeten generellt sett utvecklas i förhållande till arbetsuppgifterna, marknadsutvecklingen och förändringarna i lagstiftningen.

Bankfullmäktige utnämner Finansinspektionens direktionsmedlemmar och, på framställning av direktionen, även direktören. Direktionen ska enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) minst en gång om året lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen. I detta ingår en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionen leds av en direktion. Direktionen ska lägga upp de särskilda målen och besluta om riktlinjerna för Finansinspektionens verksamhet. Den ska också styra och övervaka hur målen uppfylls och riktlinjerna iakttas. Dessutom ska direktionen bland annat behandla Finansinspektionens årliga budget och underställa den Finlands Banks direktion för fastställelse.

År 2020 var följande personer medlemmar respektive personliga suppleanter i Finansinspektionens direktion:

Ordförande

Marja Nykänen, vice ordförande i Finlands Banks direktion

Vice ordförande

Martti Hetemäki, statssekreteraren som kanslichef, finansministeriet, fram till 8.4.2020

Janne Häyrynen, lagstiftningsråd, finansministeriet, fr.o.m. 12.6.2020

Övriga medlemmar

Outi Antila, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet, fram till 13.2.2020

Hannu Ijäs, direktör, social- och hälsovårdsministeriet, 14.2.2020–11.6.2020

Heli Backman, avdelningschef, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet, fr.o.m. 12.6.2020

Lasse Heiniö, filosofie kandidat, försäkringsmatematiker (SGF)

Markku Pohjola, ekonom

Vesa Vihriälä, arbetslivsprofessor i ekonomi, Helsingfors universitet

Suppleanter

Suppleant för Marja Nykänen var avdelningschef *Katja Taipalus*. Suppleant för Martti Hetemäki var lagstiftningsrådet *Janne Häyrynen* t.o.m. 11.6.2020. Suppleant för Häyrynen fr.o.m. 12.6.2020 var finansrådet *Markku Puumalainen*. Suppleant för Outi Antila t.o.m. 13.2.2020 var direktör *Hannu Ijäs*. Suppleant för Hannu Ijäs under perioden 14.2.2020–11.6.2020 var övermatematiker *Tarja Taipalus* och suppleant för Heli Backman var direktör *Hannu Ijäs*.

Direktör för Finansinspektionen var vicehäradshövding, ekonom *Anneli Tuominen*.

Sekreterare i direktionen var Finansinspektionens chefsjurist *Pirjo Kyyrönen*.

2.2 Finansinspektionens verksamhet 2020

Finansinspektionens direktion har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2020 till bankfullmäktige. I berättelsen beskrivs tillståndet på finansmarknaden och Finansinspektionens strategi och hur målen för 2020 utfallit. Dessutom redogör berättelsen för det årliga samrådet med finansmarknadsaktörerna och för hur Finansinspektionen i sin verksamhet har beaktat de uppmaningar som bankfullmäktige framförde i sin berättelse för 2019. I slutet av berättelsen presenteras en bedömning av förändringarna i tillsynen och tillsynsavgifterna 2021. Direktionens berättelse till bankfullmäktige finns i sin helhet tillgänglig på Finansinspektionens webbplats.

I berättelsen konstaterar direktionen att 2020 präglades av coronapandemin. Den ekonomiska recession som pandemin medförde påverkade verksamhetsmiljön. Kapitaltäckningen i den finländska banksektorn försämrades något under den ekonomiska recessionen, men var fortfarande stark. Nedskrivningarna av krediter och de oreglerade krediterna ökade, om än måttligt i förhållande till det ekonomiska läget.

Coronapandemin gjorde livförsäkringsklienterna försiktiga, och placeringsförsäkringarna ackumulerade inte nya premieinkomster i samma grad som tidigare. Livförsäkringssektorns solvens var fortsatt god, även om den försvagades klart jämfört med året innan.

Skadeförsäkringsbolagens solvens var fortsatt god, även om förändringarna på investeringsmarknaden medförde stora variationer i solvensgraden. Lönsamheten inom försäkringsverksamheten förbättrades, eftersom ersättningskostnaderna för försäkringarna för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt för fordonsförsäkringarna minskade till följd av den utdragna pandemin. Åtgärderna för att förhindra spridningen av pandemin, som orsakade bland annat permitteringarna, ledde till att premieinkomsterna från försäkringen för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar minskade.

När det gäller arbetspensionssektorn var året mycket tudelat. Under årets första kvartal försämrades arbetspensionssektorns solvens avsevärt, i och med att värdet på placeringstillgångarna sjönk i den säljvåg som orsakades av coronapandemin. När arbetspensionsanstaltarnas genomsnittliga solvens hotade att snabbt och markant försämrars i mitten av mars, meddelade Finansinspektionen social- och hälsovårdsministeriet att det rådde exceptionella omständigheter på finansmarknaden. När centralbankerna och staterna under andra kvartalet vidtog massiva stimulansåtgärder till stöd för finansmarknaden började arbetspensionssektorns solvens återhämta sig. Sektorns solvens stärktes på årsnivå. I november underrättade Finansinspektionen social- och hälsovårdsministeriet om att det på finansmarknaden inte längre råder sådana exceptionella omständigheter som avses i regleringen och som påverkar de risker som hänför sig till arbetspensionsanstaltarnas solvens.

Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2020

Finansinspektionens strategi uppdaterades i slutet av 2019. Den nya strategin gäller åren 2020–2022. Finansinspektionens strategiska mål fördelar sig kring tre teman: "tillsyn som speglar omvärldsförändringar", "god kvalitet och effektivitet" samt "expertis och gott anseende".

I den föränderliga omvärlden inriktas tillsynen utifrån tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse. Vid tillsynen beaktas den digitala utvecklingen inom finansbranschen samt klimatförändringens och klimatpolitikens konsekvenser för finanssektorn. I verksamheten betonas också förebyggandet av penningtvätt. Tillsynen ska också ha beredskap för störningar inom finanssektorn och i dess tjänster.

Det strategiska målet *god kvalitet och effektivitet* betonar vikten av standardiserade och effektiva processer samt samarbetet med EU-myndigheterna och utnyttjandet av ECB:s tillsynspraxis. Dessutom stärks effektiviteten genom moderna IT-system. Vid inriktningen av tillsynen utnyttjas en databaserad analys, och de strategiska målen stöds genom kommunikation.

I målet *expertis och gott anseende* betonas personalens kompetens och utnyttjandet av kompetensen över organisationsgränserna samt samarbetet med andra myndigheter och intressentgrupper. Dessutom betonas ett sporrande chefsarbete som fokuserar på förändringsledning och stöder ett gott arbetsklimat. Finansinspektionen har också som mål att vara en arbetsgivare som uppskattas bland branschfolk.

Tillsyn som speglar omvärldsförändringar

Under 2020 omprioriterade Finansinspektionen uppgifterna enligt handlingsplanen för 2020 till följd av den exceptionella situation som coronapandemin ledde till. Uppgifterna delades in i tre grupper: 1) uppgifter som är kritiska med tanke på tillsynsarbetet, 2) uppgifter som är beroende av prövning med tanke på tillsynsarbetet och som vid behov kan ställas in och 3) uppgifter som omplaneras eller skjuts fram till 2021. Kritiska uppgifter var att trygga den fortlöpande tillsynen på den nivå som situationen kräver (inkl. ansökningsärenden), att vidta kritiska tillsynsåtgärder i anknytning till coronapandemin och andra kritiska tillsynsåtgärder, att analysera betydande risker för tillsynsobjekten, att påföra sanktioner för allvarliga försummelser och överträdelser samt att utveckla den egna verksamheten på det sätt som undantagstillståndet kräver.

Våren 2020 avbröt Finansinspektionen en stor del av inspektionsverksamheten. Det gjorde det möjligt för tillsynsobjekten och Finansinspektionen att fokusera på analys av de förändringar och risker som coronapandemin medför inom finanssektorn samt på åtgärder i anslutning därtill. En del av inspektionerna fortsatte dock på distans. Under hösten var inspektionsverksamhetens omfattning nästan normal, men alla inspektioner genomfördes virtuellt.

Banksektorn

Finansinspektionen övervakade särskilt konsekvenserna av den ekonomiska chock som coronapandemin innebar för bankernas kapitaltäcknings-, likviditets- och operativa risker och delade denna information med andra myndigheter. Finansinspektionen analyserade i samverkan med Finlands Bank och finansministeriet utvecklingen av bankernas företagsfinansiering.

ECB:s och den nationella tillsynsmyndighetens gemensamma tillsynsteam stärkte övervakningen av riskläget för de banker som står under ECB:s direkta tillsyn (SI-banker). Finansinspektionens banktillsyn analyserade riskläget för de banker som står under dess direkta tillsyn (LSI-banker) i så kallade coronaprojekt. Som ett resultat av dessa projekt identifierades de banker vars kapitaltäcknings- eller likviditetsrisker var störst. Bankernas likviditetsläge har följts upp mer intensivt under coronapandemin. Tillsynsmyndigheten och Finlands Bank har i samarbete bedömt utvecklingen av bankernas kreditförluster.

Finansinspektionen gjorde kapitalbedömningar av de mest betydande SI-kreditinstituten och de största utländska filialerna i enlighet med tidsplanen för ECB och hemstatens tillsynsmyndighet. På hösten inledde Finansinspektionen också kapitalbedömningar av två LSI-banker som står under dess direkta

tillsyn. Dessa bedömningar blir klara i början av 2021. Under sommaren genomfördes en del av bedömningarna av bankernas interna modeller, och på hösten återupptogs inspektionsverksamheten i större omfattning.

ECB och Europeiska bankmyndigheten EBA vidtog särskilda åtgärder för att upprätthålla bankernas kreditgivningsförmåga under de exceptionella omständigheterna, särskilt i början av coronapandemin. ECB och EBA utnyttjade den flexibilitet som regelverket tillåter och gav tillsynsobjekten rekommendationer i syfte att säkerställa att flexibiliteten inriktas på att stödja realekonomin. Finansinspektionen deltog i denna beredning och tillämpade motsvarande principer i sin egen tillsyn.

Ett viktigt pågående nationellt lagstiftningsprojekt är det så kallade bankpaketet. Finansinspektionen deltog i beredningen i en av finansministeriet tillsatt arbetsgrupp.

Finansinspektionen publicerade i december en utredning om prissättningen av och tillgången till grundläggande banktjänster. I utredningen ingick en enkät om hur coronapandemin påverkat utbudet av grundläggande banktjänster och kundbeteendet. I utredningen inventerades också bankernas förbättringar av de digitala tjänsternas tillgänglighet och användbarhet.

Enligt regeringsprogrammet ska tillsynen över dem som beviljar snabblån koncentreras till Finansinspektionen. Tidpunkten för ändringen är ännu öppen. Finansinspektionen bereder sig vid uppskattningen av kompetens- och resursbehoven på att ändringen kan genomföras vid ingången av 2022. Finansinspektionen har dessutom samarbetat med finansministeriet för att lagstiftningen ska möjliggöra så effektiva verktyg som möjligt för tillsynen över dem som beviljar snabblån. Som ett led i stävandet av hushållens skuldsättning har Finansinspektionen också deltagit i justitieministeriets projekt för ett positivt kreditupplysningsregister. Syftet med det positiva kreditupplysningsregistret är att med tanke på beviljandet av och efterfrågan på krediter skapa en så korrekt, heltäckande och användbar bild av den totala skuldsättningen på individnivå som möjligt. En arbetsgrupp som leds av arbets- och näringsministeriet bereder en eventuell överföring av tillsynen över Finnvera till Finansinspektionen. Överföringen sker tidigast vid årsskiftet 2021–2022. Finansinspektionens kompetenser och resurser planeras så att den har beredskap att överta tillsynsansvaret.

Försäkringssektorn

Finansinspektionen analyserade utifrån en intensifierad rapportering kapitaltäcknings- och likviditetsläget samt aktionsberedskapen för tillsynsobjekten inom försäkringssektorn, arbetspensions-, skade- och livförsäkringsaktörerna samt arbetslöshetskassorna. I och med att antalet ansökningar om inkomstrelaterad dagpenning ökade snabbt våren 2020 övergick man i övervakningen av arbetslöshetskassorna till uppföljning av behandlingstiderna och andra väsentliga uppgifter varje vecka i fråga om de kassor för vilka riskerna i anslutning till aktionsberedskapen bedömdes vara störst.

På grund av coronapandemin deltog Finansinspektionen i större utsträckning än tidigare i Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndighetens (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA) arbete. Finansinspektionen rapporterar till EIOPA om läget på försäkringsmarknaden i Finland. Finansinspektionen deltog i EIOPA:s beredning av regleringen och tolkningen av den, vilket syftade till att svara på coronakrisen och dämpa dess konsekvenser. I slutet av året fortsatte den intensifierade uppföljningen av tillsynsobjektens situation, och behövliga tillsynsåtgärder vidtogs.

De inspektioner som avbröts i början av året fortsatte virtuellt, men inga nya inspektioner inleddes. Den tematiska bedömningen av compliance-funktionerna slutfördes.

Antalet ansökningar om omorganisering av försäkringsbolagens och kassornas verksamhet ökade under året. Försäkringsgrupperna har omorganiserat och förtydligat sina interna ägarstrukturer. Finansinspektionen beviljade koncession för två nya skadeförsäkringsbolag, Ålands Försäkringar Ab och Finlands Ömsesidiga Patientförsäkringsbolag. Dessutom fick en betydande skadeförsäkringsgrupp med verksamhet i Storbritannien och Gibraltar finländskt majoritetsinnehav. Finansinspektionen utsåg i december ett ombud för Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo.

Under året publicerade Finansinspektionen över trettio tillsynsmeddelanden, som bland annat gällde kapitaltäckningen och uppföljningen av den, rekommendationer om vinstutdelning, rapportering, utläggning på entreprenad och försäkringsdistribution som är tillåten för försäkringsbranschen samt allmänna iakttagelser vid tillsynen.

De lagstiftningsinitiativ som Finansinspektionen under de föregående åren tagit i anknytning till kompetenskraven inom arbetspensionsbranschen och sanktionsmöjligheterna inom försäkringsbranschen främjades, vid sidan av de projekt som hade samband med exceptionella situationer. Deras betydelse som stöd för genomförandet av tillsynen framhävs i den situation som coronapandemin skapar.

Makrotillsynen

Finansinspektionens direktion beslutade i mars att minska bankernas strukturella makrotillsynsbuffertar med en procentenhet genom att avlägsna systemriskbufferten och lindra kraven på OP Gruppen angående O-SII (Other Systemically Important Institutions). Dessutom återställde direktionen i slutet av juni lånetaket för bostadslån till grundnivån 90 procent för andra än de som köper sin första bostad.

Finansinspektionens direktionens beslut om strukturella makrotillsynsbuffertar och andra länders makrotillsynsmyndigheters beslut uppskattades öka de finländska bankernas kreditgivningskapacitet med 30 miljarder euro för finländska företag och hushåll. Det primära syftet med strukturella makrotillsynsbuffertar är att i krissituationer begränsa allvariga problem i banksektorn.

Genom att återställa den maximala belåningsgraden stöddes bostadsmarknaden och samhällsekonomin under den akuta krisen. På grund av hushållens stora skuldsättning och den exceptionella osäkerhet som pandemin har skapat betonade Finansinspektionens direktion vikten av en noggrann bedömning av låntagarnas betalningsförmåga.

Finansinspektionen beredde också genomförandet av de bestämmelser om makrotillsynsverktyg som baserar sig på det nya kreditinstitutsdirektivet. Avsikten var att detta så kallade bankpaket skulle träda i kraft i början av 2021. Finansinspektionen deltog i justitieministeriets projekt för ett positivt kreditupplysningsregister. Syftet med det positiva kreditupplysningsregistret är att med tanke på beviljandet av och efterfrågan på krediter skapa en så korrekt, heltäckande och användbar bild av den totala skuldsättningen på individnivå som möjligt. Enligt de senaste bedömningarna ska ett positivt kreditupplysningsregister tas i bruk våren 2024.

Värdepapperssektorn

Finansinspektionen intensifierade samarbetet och informationsutbytet med Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (European Securities and Markets Authority, Esma) och de nationella myndigheterna med anledning av coronapandemin och den volatilitet på marknaden som den orsakade. Finansinspektionen deltog under året också i avgörandet av tolkningsfrågor i anslutning till Brexit, bland annat i fråga om det fortsatta serviceutbudet. I synnerhet frågor som gällde ömsesidigt erkännande och samarbetsprotokoll avgjordes huvudsakligen före utgången av året.

På grund av de kraftiga och snabba marknadsförändringar som pandemin orsakade ändrade Finansinspektionen tyngdpunkterna i marknadstillsynen. Finansinspektionen effektiviserade tillsynen över börsen och värdepapperscentralen, som bildar en för marknaden viktig infrastruktur, samt bevakade noggrannare än vanligt börsbolagens information och bokslutsrapportering om coronapandemins effekter. Företagens behov av finansiering återspeglades bland annat som en ökning av antalet nyemissioner med företrädesrätt; granskningen av prospekt fokuserade särskilt på information om coronapandemins konsekvenser. Finansinspektionen bedömde behovet av att begränsa blankning, varför kursförändringarna för finansiella instrument och utvecklingen av blankningspositioner bevakades och analyserades under det första halvåret. Dessutom övervakade Finansinspektionen användningen och värderingen av fondernas likviditetshantering och likviditetsverktyg. Fram till utgången av året rapporterades användningen av likviditetshanteringsverktyg i finländska öppna investerings- och AIF-fonder på veckonivå också till Esma.

Finansinspektionen färdigställde två temabedömningar av tillhandahållandet av investeringstjänster. De gällde dels processerna för godkännande av investeringstjänster och investeringsprodukter, dels tjänsternas och produkternas ändamålsenlighet. Dessutom blev observationerna från den Esma-baserade sameuropeiska temabedömningen av investeringsfonders likviditetshandling klara inom utsatt tid. På grund av marknadsstörningar inom fondsektorn genomförde Finansinspektionen också utifrån Europeiska systemrisknämndens ESRB:s rekommendation ett annat Esma-baserat tillsynsprojekt om värderingsfrågor och likviditetshandling hos öppna ränte- och fastighetsfonder. I slutet av året slutfördes också en inventering av den algoritmiska handeln. Finansinspektionen offentliggjorde i början av januari 2021 observationerna från en temabedömning av hur informationskyldigheten vid investeringsbaserad gräsrotsfinansiering har uppfyllts. Temabedömningen av tillsynen över IFRS (International Financial Reporting Standards) ändrades på grund av coronapandemin radikalt till sitt innehåll och sin inriktning så att särskilt bolag i svag ekonomisk ställning valdes till föremål för tillsynen.

Övervakning av digitaliseringen

Finansinspektionen kartlägger med hjälp av en enkät nivån på tillsynsobjektens utnyttjande av digitaliseringen samt deras riskhantering i anslutning till digitaliseringen. Eftersom coronapandemin ledde till omprioriteringar, sköts enkäten fram till första halvåret 2021.

Beredskap inför störningar

I projektet för beredskap inför störningar var målet för 2020 en skapa en bild av nuläget. Utifrån nulägesanalysen skulle man under 2021–2022 ha planerat en uppdatering av anvisningarna och verksamhetsmodellerna. På grund av coronapandemin inleddes dock uppdateringen redan under 2020.

Riktlinjerna för resolution av banker uppdaterades och anpassades till coronakrisen. Instruktionerna för tillsynsobjekten inom försäkringssektorn uppdaterades utifrån regleringen med tanke på eventuella allvarliga problem med solvens, likviditet eller aktionsberedskap. Värdepapperssektorn beredde sig på eventuella störningar i tillsynsobjektens verksamhet genom att uppdatera de interna instruktionerna om avbrott i verksamheten. Finansinspektionen har beredskap att lösa problemsituationer i auktoriserade betalningsinstitut samt att vid behov använda makrotillsynsverktyg.

Klimatförändringen och tillsynen

Projektet framskred nästan enligt plan och de centrala målen för projektet uppnåddes trots omprioriteringarna på grund av coronapandemin.

De europeiska tillsynsmyndigheterna fortsatte under hela året det internationella lagstiftningsarbetet inom sektorn för finansiella tjänster. Inom branschen framkom ett klart behov av en gemensam europeisk tolkning av regleringen. Finansinspektionen påverkade genom Esma EU-lagstiftningen om icke-ekonomisk information från börsnoterade bolag och övervakningen av informationen i fråga. Finansinspektionen informerade också tillsynsobjekten och andra intressentgrupper om regleringen och ändringar i den genom flera webinarier.

Arbetet för att inkludera de risker som är förknippade med klimatförändringen i olika tillsynsramar samt inledandet av övervakningen av icke-ekonomisk information fortsätter under 2021. Under året publicerades en serie bloggar om klimatförändringen och hållbar finansiering.

Tillsynen över förhindrande av penningtvätt

Tillsynen över förhindrande av penningtvätt organiserades som en egen byrå 2019 och lyftes fram som ett av Finansinspektionens strategiska insatsområden år 2020. Tillsynen över förhindrandet av penningtvätt framskred huvudsakligen enligt planerna, även om arbetet ännu inte når upp till den målsatta nivån.

Finansinspektionen utarbetade år 2020 en riskbedömning där branscherna klassificerats enligt riskkategori. Finansinspektionen publicerade dessutom branschspecifika riskbedömningar för betaltjänstleverantörer och livförsäkringssektorn.

På grund av coronapandemin avbröts inspektionerna på plats. Inspektionerna fortsatte i tillämpliga delar med hjälp av distanslösningar.

Möten angående den fortlöpande tillsynen hölls regelbundet med de nordiska och baltiska tillsynsmyndigheterna. De första samarbetsavtalen om principerna och ansvaret för den praktiska tillsynen över betydande gränsöverskridande kreditinstitut undertecknades.

Byrån för förhindrande av penningtvätt utvecklade inspektionsverksamheten genom att omorganisera inspektionsteamet för penningtvätt. Europeiska bankmyndigheten (European Banking Authority, EBA) och Europarådet gjorde i slutet av 2020 egna bedömningar av tillståndet för bekämpningen av penningtvätt i Finland. EBA fokuserade i sin bedömning på Finansinspektionens tillsyn över förhindrandet av penningtvätt och gav rekommendationer för utveckling bland annat av det riskbaserade tillvägagångssättet, anvisningarna till tillsynsobjekten samt Finansinspektionens interna, nationella och internationella samarbete och processer. Europarådet utvärderade genomförandet av det fjärde penningtvättsdirektivet i sin helhet i Finland.

God kvalitet och effektivitet

Finansinspektionen främjade under 2020 det strategiska målet "god kvalitet och effektivitet" i synnerhet genom IT-investeringar, signal- och analyssystem, harmonisering av interna processer, effektiviserad kommunikation samt genom att utnyttja erfarenheterna från det exceptionella året i utvecklingen av verksamheten.

Med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred de prioriterade IT-projekten relativt väl trots det rådande exceptionella tillståndet.

Antalet anmälningar till Finansinspektionen om marknadsmissbruk fortsatte att öka. Vid undersökningen av misstankar om missbruk utnyttjade Finansinspektionens marknadskontrollanter ett nytt signal- och analyssystem. År 2020 undersökte Finansinspektionen ett större antal fall som anknöt till börsnoterade bolags informationsskyldighet och handel än tidigare. Fem begäranden om utredning av misstankar om marknadsmissbruk lämnades in till polisen och en administrativ sanktion utdömdes. Finansinspektionen styrde aktörerna också genom tillsynsbrev och annan kommunikation. I nyhetsbrevet Markkinat (på finska) betonades dessutom med anledning av ett aktuellt rättsfall att marknadsmanipulation är straffbart.

Harmoniseringen av Finansinspektionens verksamhetsprocesser främjades under året. En stor del av den övriga utvecklingen av den egna verksamheten har skjutits upp på grund av coronapandemin. I och med undantagstillståndet utvecklades dock vissa delområden snabbare än planerat: framhävandet av tillsynsfokus, ökad betoning på riskbaserad tillsyn, digitalisering av arbetet (utökade möjligheter till distansarbete, webbmöten och tidigareläggning av ibruktagandet av elektroniska signaturer hösten 2020) och åtgärder vid störningar.

Vid sidan av den normala dagliga kommunikationen informerade Finansinspektionen särskilt aktivt om beslut som anknyter till coronapandemin och stärkte beredskapen för effektivare kommunikation i olika typer av exceptionella situationer.

Expertis och gott anseende

Finansinspektionen reagerade snabbt på coronapandemin genom åtgärder som säkerställer personalens säkerhet och välbefinnande samt kontinuiteten i myndighetsverksamheten. Finlands Banks och Finansinspektionens gemensamma krisorganisation följde pandemiläget och samordnade de behövliga åtgärderna. Personalen övergick till distansarbete och använde elektroniska verktyg i tillsynsarbetet från och med mars 2020. Övergången till distansarbete medförde ingen betydande förändring i tillsynsarbetet, med undantag av inspektionsverksamheten. Möten och träffar med tillsynsobjekt ordnades på distans.

Under året betonade Finansinspektionen de utbildningsbehov som identifierats i kompetensinventeringen samt ordnade utbildning som stöder tillsynsuppgiften och fäste vid ersättningsrekryteringen särskild uppmärksamhet vid att kompetensbehoven tillgodoses.

Enligt resultaten av arbetshälsoenkäten upplevde största delen av personalen att det gick smidigt att arbeta under undantagsförhållanden och att prestationen som helhet hade varit på en god nivå. För cirka 60 procent hade arbetsmängden ökat, enligt personalens egen bedömning.

I slutet av 2020 inledde Finansinspektionen ett utvecklingsprojekt där de viktigaste nätverken för myndighetssamarbete kartläggs. Målet är förutom att dela med sig av god praxis också att stärka samarbetsformer som ger synergieffekter. Centrala samarbetsmyndigheter för Finansinspektionen är bland andra social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Försäkrings- och finansrådgivningen, Konkurrens- och konsumentverket, Verket för finansiell stabilitet och dataombudsmannen.

Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2021

I sin berättelse noterar direktionen följande om förändringar i tillsynen:

Osäkerheten och riskerna i finansmarknadsmiljön är exceptionellt stora på grund av coronapandemin. Den ekonomiska kris som orsakats av pandemin har tills vidare inte orsakat någon finanskris och tillsynsobjektens kapitaltäckning och likviditet har fortsatt varit goda. Det finns inga betydande förändringar i tillsynen för 2021, om det ekonomiska läget hålls på en rimlig nivå. Tillsynsmyndigheterna har dock förberett sig på att coronapandemin kan medföra allvarigare konsekvenser för tillsynsobjekten. Den intensifierade uppföljningen och analysen av tillsynsobjektens risksituation fortsätter på det sätt som utvecklingen av coronapandemin och dess ekonomiska konsekvenser kräver. Av tillsynsobjekten krävs åtgärder, om kapitaltäckningen eller likviditeten konstateras vara äventyrad. I det rådande exceptionella läget framhävs vikten av att de förvaltningssystem som övervakas är proportionerliga och ändamålsenliga.

Tillsynsavgifterna kommer att uppgå till ungefär 35,6 miljoner euro 2021, vilket är ungefär 6,9 procent mer än 2020. Ökningen finansieras av de avgiftsskyldiga i proportion till de nuvarande tillsynsavgifterna. Flyttningen av Nordeas säte till Finland ledde till att intäkterna från tillsynsavgifter ökade betydligt. Nordeas andel av de årliga tillsynsavgifterna är cirka 35 procent.

Finansinspektionen väntar sig inte några större förändringar i antalet företag under tillsyn 2021. Efter 2021 påverkas antalet företag under tillsyn av en regeringsproposition under beredning enligt vilken Finansinspektionen ska ta över tillsynen över snabblånebolag samt av den eventuella överföring av ansvaret för tillsynen över Finnvera till Finansinspektionen som nu bereds av en arbetsgrupp vid arbets- och näringsministeriet.

Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift bör ses över för att säkerställa att varje aktör i finanssektorn oavsett bolagsform och val av verksamhetsmodell deltar i att täcka kostnaderna för tillsynen över sin verksamhet på ett jämlikt sätt. Finansinspektionen tog 2017 ett lagstiftningsinitiativ till ändring av lagen om tillsynsavgift i fråga om EES-försäkringsbolagens filialer. Genomförandet av initiativet väntar på behandling.

2.3 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Bankfullmäktiges bedömning av föregående år och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den

Bankfullmäktige bedömde i sin berättelse för 2019 den allmänna ändamålsenligheten i Finansinspektionens verksamhet och konstaterade att det lagstadgade målet för verksamheten hade uppnåtts. Bankfullmäktige ansåg att de strategiska mål och val som Finansinspektionen satt upp för sig själv är ändamålsenliga. Med hänsyn till den allmänna genomslagskraften ansåg bankfullmäktige att Finansinspektionen har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsut-

veckling. Bankfullmäktige ansåg att Finansinspektionen har bemött omstruktureringarna inom finanssektorn på lämpligt sätt. Exempelvis har Finansinspektionen anpassat sin verksamhet på det sätt som flyttningen av Nordeas säte har krävt.

I sin berättelse för 2019 kom bankfullmäktige med följande uppmaningar till Finansinspektionen:

1. Bidra till att säkerställa dels att dess verksamhet anpassas efter strukturförändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaderna, dels att Finansinspektionen har de resurser att använda som krävs för trovärdig tillsyn.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen har anpassat sin verksamhet efter omvärldsförändringarna bland annat genom att omorganisera sin verksamhet och utöka resurserna. Under de senaste tre åren har organisationsstrukturen lagts om genom att egna avdelningar inrättats för banktillsyn, försäkringstillsyn och kapitalmarknadstillsyn. Förhindrandet av penningtvätt sköts sedan den 1 mars 2019 genom en särskild byrå. Verksamheten inriktas utifrån rekommendationerna från den internationella aktionsgruppen för bekämpning av penningtvätt (FATF).
 - Finansinspektionens personalresurser stärktes med cirka 25 procent under åren 2018 och 2019. Ny personal anställdes för tillsynen över Nordea och förhindrandet av penningtvätt (2/3 av de nya resurserna) samt även för andra delområden av tillsynen. Under året riktades tilläggsresurser till behandlingen av sanktionsärenden, bedömningen av kreditinstitutens interna modeller, tillsynen över arbetspensionsbolagen, övervakningen av IT- och cyberrisker samt tillsynen över kapitalmarknaden.
2. Genom sina makrotillsynsbeslut stödja bankernas förmåga att förmedla finansiering även i exceptionella situationer, till exempel om pandemin påverkar värdet på tillgångar och den allmänna ekonomiska utvecklingen.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- I synnerhet i början av coronapandemin fokuserade Europeiska centralbanken och Europeiska bankmyndigheten EBA på att upprätthålla bankernas kreditgivningsförmåga genom att utnyttja den flexibilitet som lagstiftningen tillåter och ge tillsynsobjekten rekommendationer genom vilka denna flexibilitet kunde styras så att den stödjer realekonomin. Finansinspektionen deltog i denna beredning och tillämpade motsvarande principer i sin egen tillsyn. Finansinspektionens direktion beslutade att minska bankernas strukturella makrotillsynsbufferar med en procentenhet genom att avlägsna systemriskbufferten och lindra kraven på OP Gruppen angående O-SII. Dessutom återställde direktionen lånetaket för bostadslån till grundnivån 90 procent för andra än de som köper sin första bostad.
3. Aktivt delta i det internationella tillsynsarbetet mot penningtvätt.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- De nordiska och baltiska tillsynsmyndigheterna kom i maj 2019 överens om att intensifiera samarbetet kring tillsynen över förhindrande av penningtvätt. Enligt avtalet ska tillsynsinformation, god praxis och utbildning utvecklas i samverkan. I december 2020 inleddes ett gemensamt analysprojekt under ledning av Internationella valutafonden IMF. Projektet har som mål att kartlägga den regionala risken för penningtvätt och utveckla bekämpningsmedlen.
- Tillsynskollegiet för Nordeas och OP Gruppens åtgärder mot penningtvätt arbetar under finländsk ledning. På grund av coronasituationen ordnades kollegiemöten för fortlöpande tillsyn

halvårsvis. Vid mötena granskades bland annat riskbedömningar, verksamhet i fråga om hög-riskkunder, övervakning av transaktioner och andra områden som är väsentliga med tanke på bekämpningen av penningtvätt. Utifrån uppgifterna bildar myndigheterna sig en uppfattning av riskläget och behoven att utveckla bekämpningen av penningtvätt. Beslut om deltagande i tillsynskollegier för utländska kreditinstitut fattas på riskbasis.

- Principerna och ansvaret för den praktiska tillsynen över betydande gränsöverskridande kreditinstitut fastställs genom samarbetsavtal.
- EBA gjorde i slutet av 2020 en bedömning av övervakningen av förhindrandet av penningtvätt i Finland.

4. I sin tillsynsverksamhet fästa särskild uppmärksamhet vid hot mot cybersäkerheten.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen fortsatte under 2020 temakartläggningarna av IT- och informationssäkerhetsrisker (inkl. cyberrisker) genom att göra en temabedömning av hanteringen av IT- och informationssäkerhetsrisker i livförsäkrings- och skadeförsäkringsbolag samt i auktoriserade betalningsinstitut. Genom granskningar av betalningssystemen och av operativa risker gick man också igenom riskhanteringen i anslutning till informations- och cybersäkerheten. I inspektionsplanen för 2021 har inspektioner som hänför sig till IT-risker (inkl. cyberrisker) inkluderats.

5. Följa utvecklingen av hushållens skuldsättning och i synnerhet utvecklingen av de lån som överstiger skuldkvotstaket innan den lagstiftning som begränsar skuldkvotstaket eventuellt träder i kraft och bedöma vilka konsekvenser skuldkvotstaket har för utvecklingen på bostadsmarknaden.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Hushållens skuldsättning övervakades och utvärderades regelbundet som en del av makrotillsynsprocessen. Det genomsnittliga förhållandet mellan bostadslånekundernas totala skulder och inkomster ökade 2020, vilket delvis berodde på coronapandemin. Ökningen av arbetslösheten minskade hushållens inkomster, och på grund av utnyttjandet av amorteringsfrihet amorterades lånestocken långsammare än vanligt. Hushållens efterfrågan på lån återhämtade sig snabbt från coronapandemin, och under slutet av året togs exceptionellt mycket bostadslån. Det är dock ännu för tidigt att bedöma i vilken utsträckning det i slutet av året var frågan om en återhämtning och i vilken mån det var fråga om en mer bestående förändring. Hushållens skuldsättning och de förändringar som sker i den är föremål för noggrann uppföljning också 2021.
- I enlighet med Europeiska systemrisknämndens ESRB:s rekommendationer uppmanade Finansinspektionens direktions långivarna att iaktta återhållsamhet vid beviljandet av lån som är mycket stora i förhållande till låntagarens inkomster eller vars maximala återbetalningstid är längre än normalt.

6. Bevaka husbolagslånen utveckling och överväga hur de anknyttande riskerna kan begränsas inom ramen för den gällande lagstiftningen.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Utvecklingen av husbolagslånen övervakades och utvärderades regelbundet som en del av makrotillsynsprocessen. Ökningen av husbolagslån vid nyproduktion avmattades i och med att byggnadstillväxten avmattades, men de höga bolagslåneandelarnas betydelse för handeln

med nya bostäder förblev stor. Ett ändringsförslag som föreslagits är att den tidsmässiga skatteförmån som för närvarande hänför sig till skattebehandlingen av kapitalvederlaget för bolagslån slopas, vilket kan dämpa användningen av bolagslån vid finansiering av bostadsinvesteringar.

- Inom ramen för den nuvarande lagstiftningen kan riskerna med bolagslån dämpas dels genom Finansinspektionens rekommendationer, dels genom att bankerna förutsätts reservera mer kapital mot förluster på grund av bolagslån. Det är dock svårt att exakt rikta sådana tilläggskrav till husbolagslån för nyproduktion, och dess konsekvenser för efterfrågan kan bli små. Exempelvis kan sambandet mellan å ena sidan riskviktsgränsen för de bostadslån enligt artikel 458 som var i kraft 2018–2020 och å andra sidan räntenivån och efterfrågan på bostadslån inte direkt påvisas. Höjningarna av riskviktsgränserna för bolagslån och därmed av solvenskraven förutsätter dock en mer omfattande och regelbunden rapportering än för närvarande om riskvikterna för och solvensbehandlingen av bolagslån. När det gäller begränsningen av riskerna med husbolagslån är det därför viktigt att förverkliga både de förslag som den så kallade Mörtinens arbetsgrupp har lagt fram om begränsning av risken för bolagslån för nyproduktion och regeringsprogrammets föresats om att utreda möjligheten att begränsa rätten till skatteavdrag för investerares bolagslån.

7. Bidra till att säkerställa att hushållens tillgång till grundläggande banktjänster inte riskeras till följd av omstruktureringen i banksektorn och den tekniska utvecklingen.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Enligt Finansinspektionens utredning om grundläggande banktjänster 2020 tillgodoses kundernas rätt till grundläggande banktjänster i finländska banker över lag på behörigt sätt. Finansinspektionen följer också i fortsättningen bankernas rådgivning och stödtjänster för de kundgrupper för vilka övergången till digitala banktjänster har visat sig vara utmanande. Finansinspektionen följer också utvecklingen av verksamheten i bankernas kontorsnät och i synnerhet huruvida pandemin har bestående konsekvenser för tillgången till grundläggande banktjänster i kontoren. Finansinspektionen anser det också viktigt att det i framtiden görs en bedömning av om distributionsnätet för kontanter är tillräckligt omfattande. Som ett led i tryggheten av tillgången till kontanter bör bankerna aktivt undersöka möjligheterna att utvidga distributionsnätet för kontanter exempelvis genom att effektivisera samarbetet med handeln. Finansinspektionen uppmanar också bankerna att informera sina kunder om de distributionskanaler för kontanter som används.

Andra behandlade ärenden

Utifrån Finansinspektionens aktuella översikter diskuterade bankfullmäktige under året bland annat coronapandemins konsekvenser för finanssektorn, EU:s banklagstiftningspaket, tillsynsobjektens ekonomiska situation och risker samt Europeiska bankmyndighetens EBA:s och Europarådets granskning av tillståndet i enskilda länder. Utifrån aktualitetsöversikterna diskuterades också fallet Wirecard AG, makrotillsynsbufferar och husbolagslånen. Dessutom diskuterades den tematiska bedömningen av konsumentkrediter, situationen för de cypriotiska bankerna, regleringsfrågor i anslutning till bankernas amorteringsfria företagskrediter, coronapandemins inverkan på tillgången till grundläggande banktjänster samt den utredning om grundläggande banktjänster som blev klar i slutet av året. Bankfullmäktige diskuterade också Finansinspektionens verksamhet, arbetet vid avdelningen för tillsyn över kapitalmarknaden och de nya tillsynsobjekten.

Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet 2020

Bankfullmäktige konstaterar att Finansinspektionen har en viktig roll i hanteringen av ekonomiska kriser. Till denna roll hör både att se till att bankerna har tillräcklig kapitaltäckning innan en kris bryter ut och att borga för finansförmedlingen under pågående kris.

Ledningen för Finansinspektionen har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2020 till bankfullmäktige och publicerat Finansinspektionens verksamhetsberättelse. Utifrån de här berättelserna, diskussionerna på bankfullmäktiges sammanträden och annan information vill bankfullmäktige framföra följande:

Allmän ändamålsenlighet i Finansinspektionens verksamhet

I sin allmänna ändamålsenlighetsbedömning av Finansinspektionen menar bankfullmäktige att myndigheten nått de mål som ställs på den i lag.

Bankfullmäktige anser att de strategiska mål och val som Finansinspektion satt upp för sig själv är ändamålsenliga.

Allmän effektivitet i Finansinspektionens verksamhet

Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen med hänsyn till den allmänna genomslagskraften har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsutveckling.

Uppmaningar

Bankfullmäktige uppmanar Finansinspektionen att

- bedöma vilka konsekvenser och risker den kraftiga ökningen av tillgångspriserna medför för de sektorer som står under tillsyn samt bedöma risken för bubblor och för att de spricker,
- se till att den vid behov kan ingripa mot försök till kursmanipulation när aktiemarknaden är volatil,
- förbereda sig på tiden efter coronaepidemin, bland annat i fråga om makrotillsynsbestämmelserna, men säkerställa att skärpningen av kraven inte i onödan begränsar bankernas möjligheter att bevilja krediter,
- fortsätta att bevaka hushållens skuldsättningsutveckling och i synnerhet husbolagslårens betydelse för den samlade skuldsättningen,
- bereda sig på att ansvara för all tillsyn över dem som beviljar snabblån,
- fästa särskild uppmärksamhet vid utvecklingen av arbetspensionsanstaltens solvens i en situation där anstalterna för att trygga placeringsintäkterna måste ta större risker än tidigare,
- säkerställa tillgången till grundläggande banktjänster och tjänsternas funktion under alla förhållanden samt bevaka att också kunder som inte använder digitala tjänster har tillgång till banktjänster.

Del 3. Särskilda teman

* * * *

Artikel 1: Genomförandet av de penningpolitiska köpprogrammen i Finlands Bank

År 2015, när Eurosystemets styrräntor inte längre kunde sänkas nämnvärt, beslutade centralbankerna om omfattande penningpolitiska värdepappersköp. Köpprogrammen för säkerställda obligationer har i själva verket blivit ett av de viktigaste penningpolitiska verktygen. Artikeln redogör för hur Finlands Bank genomför Eurosystemets penningpolitiska köpprogram.

Eurosystemets köpprogram genomförs decentraliserat

Europeiska centralbanken inledde 2015 ett utvidgat program för tillgångsköp i syfte att gynna uppnåendet av prisstabilitetsmålet och förhindra en alltför lång period av långsam inflation. Våren 2020 drabbades ekonomin av coronapandemin, och Europeiska centralbanken vidtog nya åtgärder för att stabilisera ekonomin och finansmarknaden². Finlands Bank deltar i genomförandet av Eurosystemets penningpolitiska köpprogram. Köpprogrammen är inriktade på obligationer inom såväl den offentliga som den privata sektorn. I Finlands Banks balansräkning per den 31 december 2020 fanns värdepapper som förvärvats av penningpolitiska skäl till ett värde av totalt 65,6 miljarder euro.

Beslut om köpprogrammen fattas av Europeiska centralbankens råd, och de tekniska detaljerna preciseras i de olika kommittéerna inom Eurosystemet, i vilka också Finlands Bank deltar. Europeiska centralbanken ansvarar för samordningen av köpen. Också anställda vid Finlands Bank arbetar med dessa uppgifter i Frankfurt. Köpprogrammen genomförs dock huvudsakligen av de nationella centralbankerna.

I Finlands Bank sköts köpen av portföljförvaltarna. Utöver portföljförvaltningen sköter Finlands Bank clearing- och betalningstransaktioner i fråga om köpta värdepapper samt gör före köpen en lämplighetsanalys av emittenten och obligationen. På så sätt säkerställs att obligationen uppfyller kriterierna i Eurosystemets köpprogram. Emittenterna och de obligationer som tagits upp i Finlands Banks balansräkning bevakas dessutom i syfte att förutse riskerna.

Nettotillgångsköpen återupptogs på grund av försvagade inflationsutsikter

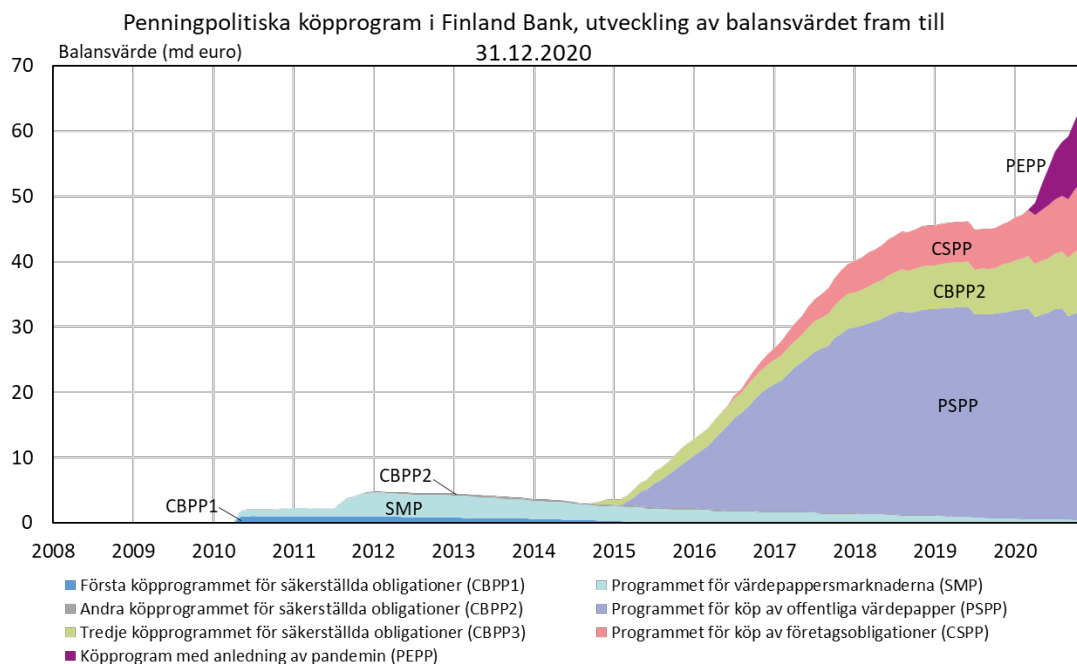
Genom köpprogrammen ökar Eurosystemet likviditeten i det finansiella systemet och sänker räntorna på obligationsmarknaden. Det minskar företagens, bankernas, staternas och i sista hand även hushållens finansieringskostnader. År 2018 utvecklades inflationsutsikterna för euroområdet gynnsamt och utökandet av den penningpolitiska portföljen, det vill säga nettotillgångsköpen, avslutades. I köpprogrammen gick man då in i en återinvesteringsfas, där köpen endast täckte värdet av förfallande obligationer. När den ekonomiska tillväxten avtog hösten 2019 återupptogs nettotillgångsköpen med en månadstakt på 20 miljarder euro.

I mars 2020 försvagade coronapandemin väsentligt ekonomin och försvårade finansieringsförhållandena. Till följd av den fortsatta försämringen av inflationsutsikterna beslutade Europeiska centralbanken att öka nettotillgångsköpen med 120 miljarder euro fram till årets slut. När krisen fördjupades i slutet av mars inleddes ett nytt köpprogram kopplat till pandemin (PEPP). För programmet avsattes 750 miljarder euro till slutet av 2020. Senare i juni beslutades det att programmet förlängs till utgången av juni 2021 och att maximibeloppet av köp höjs med 600 miljarder euro till sammanlagt 1 350 miljarder euro. I december 2020 höjdes programmet med 500 miljarder euro till 1 850 miljarder euro och det förväntade slutförandet av nettotillgångsköpen sköts fram med nio månader till utgången av mars 2022. Vidare beslutades det att återinvesteringarna inom PEPP-programmet ska fortsätta åtminstone till utgången av 2023.

² I Euro & talous 1/2020 beskrivs Eurosystemets åtgärder i början av coronapandemin <http://bit.ly/eurojatalous2020-1>.

I Finlands Banks balansräkning syns återinvesteringsfasen under 2018–2019 på så sätt att balansvärdet för värdepapperen knappast ökade nämnvärt (se diagram 1). Nettotillgångsköpen inom PEPP-programmet, som inleddes i slutet av mars 2020, har varit betydande varje månad, och redan i slutet av 2020 uppgick dessa innehav till 12,8 miljarder euro i Finlands Banks balansräkning.³

Diagram 1. Utvecklingen av balansvärdet för penningpolitiska köpprogram i Finlands Bank fram till 31.12.2020

Källa: Finlands Bank.

Finska statsobligationer köps dagligen för tiotals miljarder euro

Finlands statsobligationer täcker största delen av innehavet på 32,5 miljarder euro i Finlands Banks köpprogram inom den offentliga sektorn (PSPP) och också en betydande del av innehavet på 12,8 miljarder euro i hela PEPP-programmet. Dessutom ingår Kommunfinans, Finnveras och Sysselsättningsfondens obligationer i köpprogrammet för den offentliga sektorn.

Eurosystemet offentliggör inte hur mycket av varje stats eller annan emittents skuld det eller en enskild centralbank innehar. Inom ramen för köpprogrammet för den offentliga sektorn genomför de nationella centralbankerna 80 procent och ECB 10 procent av uppköpsmålet för den offentliga sektorns skuld i olika länder, och resterande 10 procent av uppköpsmålet av emittenter på EU-nivå, såsom EU, ESM och EFSF. ECB har alltså också köpt finska obligationer inom den offentliga sektorn till en andel av cirka 10/80, dvs. 12,5 procent av de belopp som Finlands Bank köpt. Enligt offentlig information är Finlands Banks andel av skulderna för emittenter som hör till programmet för den offentliga sektorn i Finland vid ingången av 2021 nära 25 procent.

³ I Euro & talous 4/2020 beskrivs verksamheten vid Finlands Banks avdelning för marknadsoperationer under pandemin <http://bit.ly/eurojatalous2020-4>.

Eurosystemets centralbanker får inte finansiera den offentliga sektorn direkt, vilket innebär att alla köp görs på andrahandsmarknaden. Försäljare är huvudsakligen de banker som är primära marknadsgaranter för statsobligationer som emitterats av Statskontoret. Det finns 14 sådana banker. År 2020 gjordes köp hos 25 banker, vilket innebär att också andra banker är aktiva på marknaden. Det är viktigt med en bred grupp motparter för att få bästa pris och övervaka likviditeten på marknaden.

Finlands Bank strävar efter att köpa den finländska offentliga sektorns obligationer så neutralt som möjligt längs räntekurvan, dock så att köp som går under ECB:s ränta för inlåning över natten görs endast vid behov. Neutrala, genomtänkta och jämnt utförda köp främjar marknads funktion. Köpen riktas vid varje tid till obligationer som det finns utbud av på marknaden, och man undviker i mån av möjlighet obligationer som det råder brist på. Banken främjar också en smidigt fungerande obligationsmarknad genom att till investerare låna ut obligationer som innehåses genom köpprogrammen.

På grund av pandemin har finska statens finansieringsbehov ökat. Läget är det samma också i andra euroländer, och genom PEPP-programmet har de finansiella förhållandena hållits lätta, trots det ökade utbudet. I och med coronakrisen har Eurosystemet också lindrat de begränsningar som är förknippade med detta nya köpprogram, vilket har underlättat genomförandet av det och gjort det möjligt att vid behov inrikta köpen så att den lätta penningpolitiken förmedlas effektivt.

Bankerna får förmånlig finansiering mot säkerhet för bostadslån

Av de obligationer som emitterats av bankerna hänför sig de penningpolitiska köpen till säkerställda obligationer (covered bond). Säkerheten för dessa utgörs i Finland typiskt av bostadslån. Eurosystemet beviljar inte banksektorn finansiering utan säkerhet, och därför kommer bankobligationer utan säkerhet inte att köpas. Finlands Banks köp gäller endast säkerställda obligationer som emitterats av finländska banker. De största bostadslånggivarna OP Gruppen och Nordea står för cirka 70 procent av bostadslånen och därmed också för en stor del av de köpta obligationerna.

Finlands Bank köper säkerställda obligationer också på primärmarknaden. Finländska banker emitterar i genomsnitt sju gånger per år säkerställda obligationer till ett belopp av 250–1 000 miljoner euro. En betydande del av köpprogrammet för säkerställda obligationer härrör från primärmarknaden.

ECB tillhandahåller banker finansiering också genom andra transaktioner, varav TLTRO III-programmet för närvarande är det viktigaste. Den förmånliga centralbanksfinansieringen har minskat bankernas intresse för att emittera säkerställda obligationer. Detta har lett till en försämring av likviditeten på marknaden för säkerställda obligationer under den senaste tiden, och det har gjorts få nya emissioner.

Finlands Bank har specialiserat sig på köp av företagsobligationer

Finlands Bank är en av de sex nationella centralbanker i Eurosystemet som för hela Eurosystemets räkning genomför penningpolitiska köp inom företagssektorn. Finlands Bank har lång erfarenhet av företagsobligationer i sin egen placeringsverksamhet, och denna sakkunskap har nu utnyttjats på Eurosystemnivå. Finlands Bank köper företagsobligationer på marknaderna i Finland, Irland, Österrike, Lettland, Litauen och Estland, och Finlands Bank samarbetar nära med centralbankerna i dessa länder. Inköp görs på såväl primärmarknaden som sekundärmarknaden.

I slutet av 2020 innehade Finlands Bank 43 företags obligationer genom köpprogrammet för företagssektorn. Finlands Bank har årligen deltagit i cirka 5–10 emissioner på primärmarknaden, men har dock uppnått inköpsmålen huvudsakligen genom dagliga köp på andrahandsmarknaden.

Innehaven inom köpprogrammen är förknippade med risker, av vilka en del, såsom riskerna i samband med Finlands offentliga sektors obligationer, ligger på de nationella centralbankernas ansvar. Riskerna i anknytning till företagsobligationer och säkerställda obligationer har dock fördelats inom Eurosystemet. Om exempelvis ett enskilt företag skulle orsaka Eurosystemet en kreditförlust på en miljard euro, skulle Finlands Bank enligt kapitalfördelningsnyckeln bokföra en förlust på 18 miljoner euro. Som motvikt till riskerna delas också avkastningen av innehaven, med undantag för innehaven inom den offentliga sektorn.

Eurosystemet har också köpt företagscertifikat

Våren 2020 försämrades finansieringsförhållandena på grund av coronapandemin och det var svårt för företagen att få finansiering på marknaden. Företagscertifikaten med en löptid på högst ett år förföll i snabb takt och återfinansieringen av dem väckte bekymmer. Eurosystemet började i slutet av mars köpa företagscertifikat inom köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP), vilket lugnade ner situationen.

För att kunna godkännas för ett penningpolitiskt köpprogram måste företagscertifikatet uppfylla Eurosystemets säkerhetskriterier. Viktiga kriterier är tillräcklig kreditvärdighet, börsnotering och värdepappersform. I Finland finns en fungerande marknad för företagscertifikat, men den uppfyller inte dessa kriterier. Finlands Bank är verksam på denna marknad genom placering av egna tillgångar.

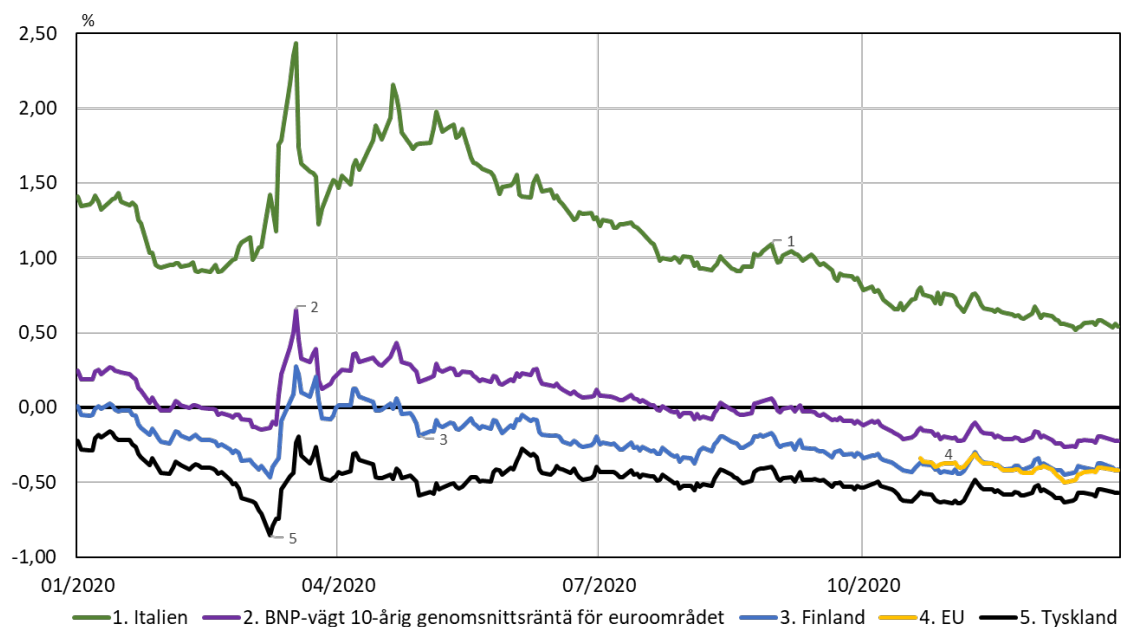
EU på väg att bli en betydande emittent på euromarknaden

År 2020 nådde Europeiska unionen enighet om programmet SURE (Support to mitigate Unemployment Risks) på 100 miljarder euro och programmet NGEU (Next Generation EU) på 750 miljarder euro. Programmen finansieras genom kapitalmarknaden. Redan i slutet av 2020 hann EU emittera lån via SURE, och efterfrågan på lånen var stor. Ett tioårigt lån som emitterats av EU har prissatts på marknaden nästan till finska statens nivå och betydligt under medelvärdet av eurområdets BNP-viktade räntor på statsobligationer. I slutet av 2020 fick projekten i de flesta länder således förmånligare finansiering från EU än de skulle ha fått via de enskilda länderna.

Eurosystemet köper EU-emitterade lån på andrahandsmarknaden. År 2021 kommer EU enligt uppskattningar att vid sidan av Frankrike bli den största nettoemittenten med en nettoupplåning på cirka 140 miljarder euro. Andra betydande nettoemittenter i eurområdet 2021 är Italien med 116 miljarder euro, Spanien med 89 miljarder euro och Tyskland med 80 miljarder euro. Finska statens nettoupplåning för 2021 beräknas uppgå till 11,8 miljarder euro.

Diagram 2. Italiens, eurområdets, Finlands, EU:s och Tysklands räntor på statsobligationer

Statslåneräntor för Italien, eurområdet, Finland, EU och Tyskland

Källor: Macrobond och Bloomberg.

Artikel 2: Utsikter för de europeiska bankernas närmaste framtid

De europeiska bankernas risktolerans är bättre än vid tidigare kriser tack vare lagstiftningsreformer och olika stödåtgärder under coronapandemin. Problemkrediterna i bankernas balansräkningar har minskat betydligt efter 2014. Under 2020 har emellertid coronapandemin försvagat de europeiska bankernas lönsamhetsutsikter på kort sikt. Bankernas lönsamhet försvagas särskilt av beredskapen inför eventuella kreditförluster och inför den eventuella ökningen av oreglerade lån på grund av den försvagade ekonomiska utvecklingen. Utöver pandemin måste bankerna under de kommande åren allt kraftigare svara på de utmaningar som de stora trenderna, såsom digitaliseringen och klimatförändringen, medför.

De oreglerade lånen minskade trots pandemin

De europeiska bankernas lönsamhetsutsikter på kort sikt har varit särskilt utmanande under det senaste året. Riskerna i samband med bankernas verksamhetsmiljö ökade i alla europeiska länder när den ekonomiska tillväxten bromsade upp till följd av coronapandemin och nedstängningarna i samhället. Trots utmaningarna har de europeiska bankerna kunnat stärka sina balansräkningar. Antalet oreglerade banklån har minskat betydligt under de senaste åren, och tills vidare har den positiva utvecklingen fortsatt trots coronapandemin. Efter den omfattande utvärdering⁴ som publicerades i slutet av 2014 har bankerna nästan halverat beloppet av problemlån i balansräkningarna⁵. Enligt Europeiska bankmyndigheten (EBA) hade de europeiska bankerna under tredje kvartalet 2020 i sina balansräkningar oreglerade lån till ett värde av cirka 494 miljarder euro, vilket i genomsnitt var endast cirka 2,8 procent av europeiska bankernas lånefordringar⁶.

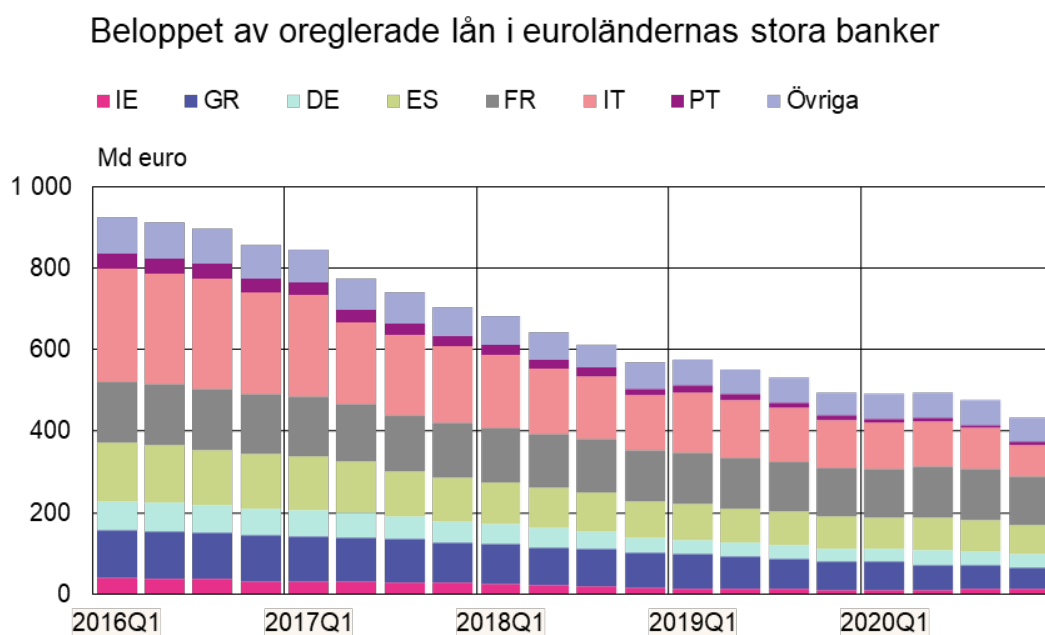
Olika kompletterande indikatorer som beskriver bankernas problemfordringar och kreditstockens kvalitet signalerar dock att hushållens och företagskreditkundernas betalningssvårigheter ökar. De banker som före coronapandemin hade stora mängder oreglerade lån och som är verksamma i de länder där den privata sektorn är mest känslig för en försämring av den ekonomiska tillväxten är särskilt exponerade för en framtida ökad kreditrisk. I synnerhet små och medelstora företags utsikter har försämrats väsentligt i många länder på grund av coronapandemin. Bankerna i Europa är typiskt mycket fokuserade på verksamheten i det egna landet, vilket gör att kreditstocken och investeringsportföljen fortfarande är mycket sårbar för problem i hemlandet.

⁴ I den omfattande utvärderingen 2014 ingick 130 banker från euroområdet. Syftet med utvärderingen var att hjälpa bankerna säkerställa att de har tillräckligt med kapital och att de kan klara makroekonomiska och finansiella störningar. ECB och de nationella tillsynsmyndigheterna genomförde utvärderingen mellan november 2013 och oktober 2014. Det var ett viktigt steg i förberedelserna för den gemensamma tillsynsmekanismen.

⁵ De europeiska bankernas oreglerade lån minskade med cirka 49 procent eller 470 miljarder euro.

⁶ Under den värsta fasen av skuldskrisen i euroområdet utgjorde de oreglerade lånen cirka 8 procent av bankernas lånestock.

Diagram 1. De oreglerade lånen minskade i euroområdet trots pandemin

Källa: SSM.

De politiska åtgärderna dämpade ökningen av kreditriskerna

Coronapandemins negativa effekter på ekonomin har dämpats genom många penningpolitiska åtgärder, banktillsyn och bankreglering samt makrotillsynspolitik. Dessutom har det omfattande statliga stödet till låntagarna genom flexibla låneskötselarrangemang och statens garantiprogram dämpat ökningen av oreglerade lån på kort sikt.

Enligt Europeiska bankmyndigheten (EBA) hade låntagarna före utgången av september 2020 ansökt om amorteringsfrihet till ett värde av över 550 miljarder euro, vilket var cirka 5,1 procent av alla lån till företag och hushåll. Antalet amorteringsfria lån varierar avsevärt från land till land. Av de amorteringsfria lånen var sammanlagt cirka 3 procent oreglerade, men statusen för dessa krediter är oklar när de olika stödåtgärderna eventuellt upphör under 2021.

Bankerna har förberett sig på kreditrisker genom att öka förlustbuffertarna

De europeiska bankerna har förberett sig på en svagare ekonomisk situation genom att öka sina kreditförlustbuffertar. De europeiska bankerna ökade sina reserveringar för kreditförluster avsevärt, särskilt under det första halvåret 2020. Marknadsprognoserna bedömer att bankernas reserveringar för kreditförluster kommer att stiga till över 100 miljarder euro före utgången av 2020. Detta skulle vara något mer än vad bankerna bokförde som reserveringar och nedskrivningar efter eurokrisen 2015–2016. Under det tredje kvartalet 2020 var dock de europeiska bankernas reserveringar klart mindre än i början av året. Bakgrunden till detta är den temporära förbättringen av de ekonomiska utsikterna under slutet av sommaren 2020.

Det tilltagande coronapandemiläget i slutet av 2020 och de skärpta åtgärderna mot pandemin i många europeiska länder i början av 2021 har dock försvagat de ekonomiska utsikterna på nytt. Den framtida

utvecklingen av kreditriskerna är därför fortfarande förenad med betydande osäkerhet⁷ och reserveringarna för kreditförluster varierar avsevärt mellan bankerna. ECB:s banktillsyn (SSM) har därför uppmanat bankerna att se till att kreditriskerna bedöms, klassificeras och mäts korrekt i balansräkningen.⁸

Bankernas risktolerans har stärkts, stresstester 2021

De europeiska bankernas risktolerans har stärkts tack vare de lagstiftningsreformer som genomförts efter finanskrisen. Bankerna är mer solventa och bättre rustade att möta eventuella konjunkturnedgångar än vid tidigare kriser. Trots försämrade lönsamhetsutsikter har de europeiska bankernas kapitaltäckning förbättrats något också under 2020⁹. Att kapitaltäckningen har stärkts under de senaste åren har bidragit till att upprätthålla bankernas förmåga att bevilja krediter för den privata sektorn bättre än under tidigare kriser. Marknaden förväntar sig dock att coronapandemin kommer att påverka bankernas kapitaltäckning negativt på grund av den försämrade lönsamheten och den ökade kreditrisken¹⁰.

Resultaten av den sårbarhetsanalys¹¹ som Europeiska banktillsynsmekanismen (SSM) publicerade i juli 2020 visar att banksektorn i euroområdet skulle klara av ökade kreditrisker till följd av coronapandemin¹². Om den ekonomiska utvecklingen blir sämre än basscenariot i ECB:s juni-prognos kan de negativa kapitaleffekterna för banksektorn i euroområdet bli betydande¹³. I den rådande situationen, som är svagare än basscenariot, bör myndigheterna enligt ECB vara beredda att vidta ytterligare åtgärder inom banksektorn för att säkerställa att finansiering från banksektorn störningsfritt når ut till realekonomin. ECB anser dock att det totala kapitalunderskottet i banksektorn även i ett allvarligt scenario skulle vara begränsat och kontrollerbart. Osäkerheten kring coronapandemin är dock fortfarande stor och dess ekonomiska konsekvenser är mycket svåra att förutse. Hur kreditrisken inom banksektorn slutligen utfaller beror i hög grad på hur pandemin utvecklas och på vaccinationstakten i de europeiska länderna. Under den senaste tiden har de ekonomiska prognoserna dock justerats och överstiger uppskattningarna sommaren 2020.

Riskerna och risktoleransen i de stora bankernas balansräkningar kommer att mätas på nytt i Europeiska bankmyndighetens stresstest 2021. Stresstestövningen inleddes i slutet av januari 2021 och resultatet publiceras i slutet av juli 2021. För att stärka banksektorns risktålighet är det enligt ECB också viktigt att slutföra EU:s bankunion genom ett gemensamt europeiskt insättningsgarantisystem och stärka den gemensamma resolutionsordningen¹⁴.

⁷ I och med redovisningssystemet IFRS 9 förbereder sig de europeiska bankerna för kreditförluster och nedskrivningar genom reserveringar i bokföringen. Bankernas kreditriskutsikter är dock på grund av pandemin förenade med en betydande osäkerhet.

⁸ Se https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/letterstobanks/shared/pdf/2020/ssm.2020_letter_credit_risk_identification_measurement~734f2a0b84.en.pdf?c839e6212e8a9bf18dc0d26ab0b1cd7f.

⁹ Enligt Europeiska centralbanken var kapitaltäckningsgraden för bankerna i euroområdet (CET1) 15,1 procent under tredje kvartalet 2020, jämfört med 15,0 procent vid utgången av 2019.

¹⁰ ECB rekommenderar därför bland annat att bankerna fortsätter att vara extremt försiktiga när det gäller utdelningar och återköp av aktier.

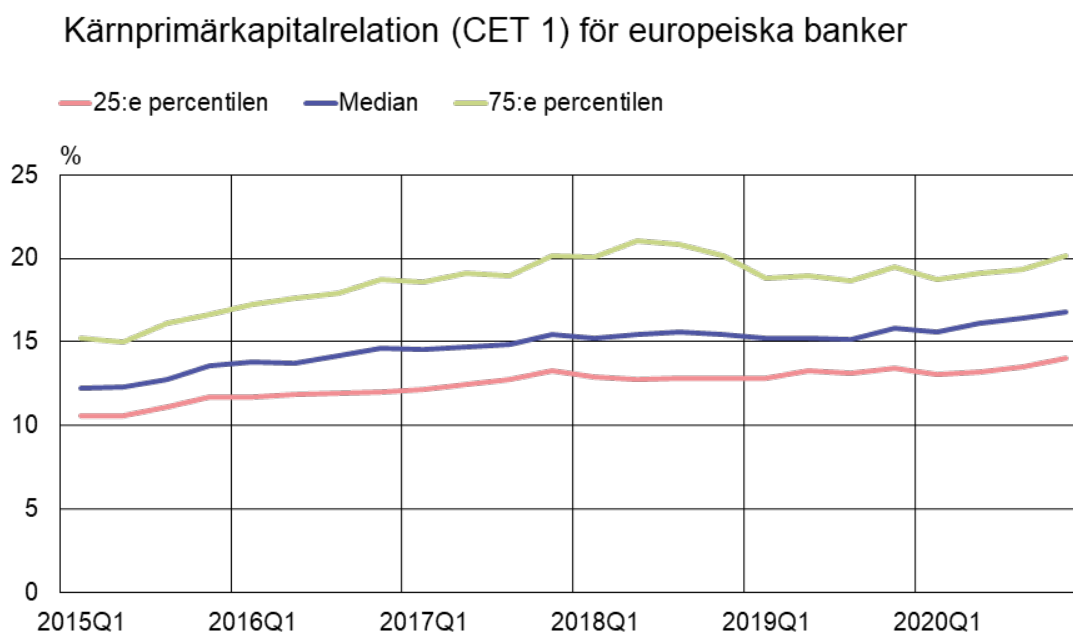
¹¹ Se <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr200728~7df9502348.en.html>.

¹² Enligt analysens basscenario kommer bankernas kapitaltäckningsgrad (CET1 ratio) fram till utgången av 2022 att sjunka kumulativt med 1,9 procentenheter, dvs. till 12,6 procent.

¹³ Enligt det allvarligare scenariot i ECB:s analys skulle kapitaltäckningsgraden sjunka med 5,7 procentenheter och vara 8,8 procent i slutet av 2022.

¹⁴ Se <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/speeches/date/2021/html/ssm.sp210115~e00efc6968.en.html>.

Diagram 2. De europeiska bankernas kapitaltäckning har förbättrats sedan tidigare kriser

Källa: EBA.

ECB:s penningpolitik har främjat finansförmedlingen inom euroområdet

ECB:s refinansieringstransaktioner och värdepappersköp har bidragit till bankernas likviditet och sänkt finansieringskostnaderna. Priset på de krediter som bankerna i euroområdet beviljat har förblivit stabilt under coronapandemin, trots tillfälliga störningar i finansieringsvillkoren under mars 2020. De europeiska bankerna har i sin medelanskaffning fortsatt att minska i synnerhet den kortfristiga marknadsfinansieringen. Den förlängda löptiden för marknadsfinansieringen skyddar i sin tur bankerna för återfinansieringsrisken. Dessutom har marknadsfinansiering fortsatt ersatts med både inlåning på såväl detalj- som grossistmarknaden, vilkas andel av medelanskaffningen har ökat kraftigt under de senaste åren. Till skillnad från tidigare kriser betraktades bankerna under pandemin som en skyddshamn för insättningar. Företagens och investerarnas grossistinlåning har ökat i bankerna under pandemin, trots att bankerna har överfört en del av kostnaderna för låga eller negativa räntor särskilt till kunderna på grossistsidan.

De strukturella utmaningarna accentueras på grund av pandemin

De europeiska bankerna står fortfarande inför många långsiktiga strukturella problem och utmaningar som har framhävts av coronapandemin. Den långvariga utmanande omvärlden har i synnerhet tårt på bankernas räntenetto. Största delen av bankernas intäkter kommer fortfarande genom kreditgivningen, vars tillväxt förväntas avta i och med de försvagade ekonomiska utsikterna.

De europeiska bankerna är fortfarande mycket lokalt inriktade, vilket begränsar deras förmåga att hitta nya inkomstkällor¹⁵. I vissa länder finns det fortfarande många banker och konkurrensen om kunderna har enligt enkätundersökningar skärpts. Samtidigt har affärsmodeller som bygger på provision och

¹⁵ Efter finanskrisen har den gränsöverskridande bankverksamheten i Europa minskat och de europeiska bankerna har också dragit ned på den globala verksamheten.

kommission, såsom investeringsbanksverksamheten, länge lidit av den utmanande omvärlden och den splittrade kapitalmarknaden i Europa.

Konkurrensen från aktörer utanför banksektorn ökar

En utmaning för bankerna är också den ökande konkurrensen från aktörer utanför sektorn. De europeiska bankerna utmanas framför allt av amerikanska investeringsbanker och globala traditionella finanshus samt eventuellt också av big tech-aktörer, som potentiellt har möjlighet att kapa åt sig stora marknadsandelar i den mycket snabbt digitaliserade bankverksamheten. Digitaliseringen och därmed det växande aktörsfältet hotar att tära på de traditionella bankernas avkastning i synnerhet inom värdepappershandel, finansförvaltning och betalningsrörelse. Den ökade förmedlingen av finansiering på marknadsvillkor och utvecklingen av kapitalmarknaderna i Europa skapar dock också nya affärsmöjligheter för de europeiska bankerna. Bankernas förmåga att bedriva verksamhet på bred front inom alla delområden av finansmarknaden samt deras starka kundrelationer och kompetens är fortfarande en viktig konkurrensfördel gentemot aktörer utanför sektorn.

Coronapandemin framhäver betydelsen av en lättare kostnadsstruktur

Många banker i de viktigaste europeiska länderna har i den rådande omvärldsmiljön haft svårt att generera tillräcklig avkastning för att täcka verksamhetskostnaderna. Bankerna har fortfarande ställvis ett omfattande och tungt kontorsnät, även om de under de senaste åren har börjat gallra ut kontor genom kraftiga saneringsprogram¹⁶. I en del europeiska länder har bankernas kostnadsstruktur trots kostnadsnedskärningar förblivit tung. Däremot har banker med lätt kostnadsstruktur bättre kunnat anpassa sig också till utmanande marknadsförhållanden. På grund av coronapandemin blir det allt viktigare för bankerna att fullfölja spar- och effektiviseringsprogrammen. Förhållandet mellan de europeiska bankernas kostnader och intäkter förbättrades något under det tredje kvartalet 2020, men förblir svagt i ett historiskt perspektiv.

Bankerna förväntar sig mycket av det digitala språnget

Effektiviseringsbehovet understryks av att bankerna under de kommande åren allt kraftigare måste svara på de utmaningar som de stora trenderna, såsom digitaliseringen och klimatförändringen, medför. Dessa investeringar belastar bankernas lönsamhet på kort sikt. På många håll i Europa har investeringarna bara börjat genomföras, även om coronapandemin sannolikt har påskyndat bankernas digitaliseringsprojekt. Bankerna hoppas att investeringarna kommer att medföra betydande kostnadsbesparingar och inkomstflöden i framtiden.

Det är dock fortfarande svårt att bedöma de totala konsekvenserna av de nya verksamhetsmodeller som anknyter till digitaliseringen, eftersom marknaden, kundernas preferenser, konkurrenskonstellationerna och de nya affärsmodellerna fortfarande befinner sig i kraftig förändring. Det är med tanke på till exempel konkurrensen utanför sektorn och kundernas föränderliga beteende ännu oklart hur de kostnads- och intäktsmål som uppställts för bankernas digitaliseringsinvesteringar kan nås. Banker med låg lönsamhet kan inte nödvändigtvis genomföra de reformer som behövs, vilket försvagar deras långsiktiga lönsamhet. I synnerhet stora banker har möjlighet att köpa lovande små aktörer på marknaden. Dessutom strävar många banker i Europa aktivt efter mer flexibla verksamhetsmodeller och söker därför också samarbete med bland annat finansteknikföretag och teknologijättar. Det ställs stora förväntningar på samarbetsprojekten, och om de lyckas kommer marknadsandelarna att omfördelas avsevärt. Dessutom är skalfördelarna inom digital affärsverksamhet så betydande att konsolideringsbehovet förstärks. Det kan på lång sikt öka enskilda bankers prissättningskraft och därigenom förbättra lönsamheten inom hela sektorn.

¹⁶ Efter finanskrisen har de europeiska bankernas kontorsnät och personal minskat betydligt, men denna utveckling förväntas fortsätta att accelerera. Antalet kontor minskade med 30 procent och antalet anställda med 18 procent mellan 2008 och 2019.

Artikel 3: Den digitala euron

Tanken på digitala centralbankspengar har lyfts fram av forskare och centralbankschefer under de senaste åren. Finlands Bank deltar i Eurosystemets projekt för digitala centralbankspengar, som inleddes i början av 2020.

Elektroniska betalningar och digitala pengar aktualiserades redan för mer än 30 år sedan i samband med att internet byggdes ut och blev tillgängligt för allt fler. Marknadsutbudet av tjänster i anslutning till elektroniska betalningar och digitala pengar är i dag stort och branschen har vuxit kraftigt. Det har emellertid närmast handlat om tjänster producerade av kommersiella tjänsteleverantörer.

Hittills har ingen centralbank i världen tillhandahållit ett allmänt digitalt betalningsmedel, med undantag av några kortlivade experiment. Ett av experimenten är kontantkortet Avant som Finlands Bank utvecklade på 1990-talet. Avant-kortet kunde användas i telefonkiosker, men i bästa fall fungerade det också i kollektivtrafiken, kiosker, butiker och till och med i nätbutiker. Finlands Bank sålde Avant-verksamheten till affärsbankerna, varefter verksamheten slogs samman med bankernas normala utbud.

Tekniken har utvecklats i hisnande takt, men den grundläggande idén bakom såväl Avant som den digitala euron är i praktiken densamma. Avant utformades för en värld där användningen av kontanter minskar och där handeln i allt högre grad sker i digitala miljöer. I takt med att användningen av kontanter minskar har man på nytt börjat diskutera om också centralbanken borde ge ut ett eget digitalt betalningsmedel, på engelska Central Bank Digital Currency eller CBDC. Även om den direkta översättningen av CBDC talar om en digital valuta, skulle en digital euro inte vara en ny valuta, utan en digital form av euron.

En digital euro skulle vara en tredje form av centralbankspengar

Med centralbankspengar avses pengar som ges ut av en centralbank och som redovisas på skuldsidan i centralbankens balansräkning. En sedel är till exempel centralbankspengar, medan en insättning som en kund gör i en affärsbank inte är det.

Efterfrågan på kontanter är fortfarande stor. Enligt statistiken är sedlar för närvarande till och med mer eftertraktade än tidigare, men när det gäller den dagliga utbetalningen har det vid sidan av dem uppstått nya, mindre konkreta betalningsformer. Kortbetalningar är för närvarande det populäraste sättet att betala dagliga inköp.

Bankernas centralbanksinlåning har redan länge utgjort ett slags digitala centralbankspengar, eftersom denna inlåning endast existerar i form av bokförda noteringar i datasystemen. Det finns alltså redan digitala centralbankspengar, men de har bara funnits tillgängliga för affärsbanker och andra sammanlutningar som har konton hos centralbanken. Den debatt som nu förs handlar om att privatpersoner och eventuellt också företag ska få tillgång till digitala centralbanksmedel.

För euroområdet digitala centralbankspengar används benämningen digital euro. På svenska kunde man också tala om digitala eurokontanter, eftersom den digitala euron uttryckligen är tänkt att vara ett komplement till sedlar och mynt i euro.

Den digitala euron har inget att göra med virtuella valutor – vare sig tekniskt eller i något annat avseende.

Vad nytt skulle en digital euro tillföra?

Finland har hört till de ledande länderna inom den digitala betalningsrevolutionen i euroområdet: här används kontanter alltmer sällan. Samma utveckling, dvs. den minskade användningen av kontanter, bidrar till att kommersiella aktörer i ökad utsträckning tar över hanteringen av massbetalningar i hela Europa. Det är inte nödvändigtvis ett problem – åtminstone inte under normala förhållanden.

Eurosystemet måste emellertid säkerställa att betalningssystemen fungerar också under exceptionella förhållanden. Om centralbanken tillhandahåller ett eget system för massbetalningar vid sidan av de

nuvarande systemen, ökar motståndskraften i det ekonomiska systemet. Om ett system sviker skulle ett annat finnas i reserv och sörja för den ekonomiska verksamhetens kontinuitet.

Detta scenario har fått ökad vikt, särskilt nu under pandemin. Betalningssystemen har stordriftsfördelar, och principerna för nätverksekonomin kan tillämpas på dem – de är naturliga monopol som har en tendens att bli allt större. Det finns därför risk för att hela det ekonomiska systemet blir beroende av ett enda kritiskt system. Sådana risker kallas systemrisk. En digital euro kan vara ett sätt att minska de systemiska riskerna i ekonomin.

Det nya med den digitala euron är dessutom att centralbankspengar också kunde användas för andra elektroniska betalningar än interbankbetalningar. Då skulle uttryckligen centralbanken själv tillhandahålla ett digitalt betalningssätt. Tillgången till elektroniska betalningar skulle därmed inte vara beroende enbart av kommersiella aktörer. Hittills har Eurosystemet erbjudit två former av centralbankspengar: kontanter för alla och en inlåningsfacilitet för bankerna. En digital euro skulle alltså utgöra en tredje form av euron som kombinerar egenskaper hos de nuvarande formerna. Det skulle likna inlåningsfaciliteten i den bemärkelsen att den är immateriell. Å andra sidan skulle den påminna om kontanter, eftersom den är tillgänglig för alla.

Eurosystemet vill inte heller utesluta möjligheten att den digitala euron utnyttjas som ett penningpolitiskt instrument – Eurosystemets primära uppgift är ju att upprätthålla prisstabiliteten. När negativa räntor redan länge har tillämpats på grossistprissättningen av centralbankspengar, kan det vara motiverat att beakta den möjligheten också när det gäller betalningar i detaljistledet, i det fall att digitaliseringen av kontanter slår igenom på bred front. Den digitala euron kan således erbjuda en ny kanal för räntestyrning.

Många öppna frågor med en digital euro

Den digitala euron finns tills vidare endast på idéstadiet. Under de kommande åren utreder Eurosystemet, och Finlands Bank som en del av systemet, viktiga öppna frågor med tanke på initiativet. Som ett led i detta arbete genomförs också försök med en digital euro. Frågan undersöks ingående innan det fattas eventuella beslut om att introducera en digital euro.

Det är fråga om ett mycket omfattande projekt. De viktigaste frågorna gäller den finansiella stabiliteten och konsekvenserna av en digital euro för bankernas och centralbankens balansräkningar och för den penningpolitiska transmissionen. En central osäkerhet hänger samman med svårigheten att bedöma hur stor efterfrågan på den digitala euron skulle kunna bli. Om pengar i stor utsträckning överförs från insättningar i affärsbanker till den digitala euron, förändras bankernas finansiella situation avsevärt. Det kan i sin tur försämra deras kapitaltäckning. Överföringen av pengar från affärsbankerna till centralbanken påverkas av riskerna i och avkastningen på dessa objekt. Det är också oklart hur den digitala euron och insättningsgarantin kan samordnas. Bankerna skulle också kunna försöka locka till sig insättningar genom att höja inlåningsräntorna, vilket skulle ge den digitala euron en direkt penningpolitisk dimension.

Det är i viss mening paradoxalt. Det finns tydliga risker med en digital euro som blir mycket populär. Om efterfrågan på den blir mycket liten, kan man å andra sidan fråga sig om det över huvud taget lönar sig att realisera idén.

Det finns öppna frågor också på den juridiska sidan. Det är tills vidare oklart hur en digital euro skulle passa in i den nuvarande lagstiftningen, eller vilka lagändringar som eventuellt skulle krävas.

Dessutom måste frågor som hänför sig till den personliga integriteten undersökas noggrant. En digital euro får inte underlätta penningtvätt. Samtidigt är det motiverat att värna om medborgarnas integritetsskydd. Integritetsskyddet och betalningsinstrumentets säkerhet är dock frågor som de flesta vanliga användare normalt inte tänker på. Den vanliga användarens val avgörs ofta av hur enkelt det är att använda instrumentet och hur mycket det kostar. Det kan också vara fallet i fråga om den digitala euron.

Eurosystemet vill gå i bräschen för förändring

Exemplen ovan visar att en digital euro i första hand är mer än en teknisk fråga. Så är fallet trots att den tekniska utvecklingen och digitaliseringen är orsaken till att vi diskuterar möjligheten.

Utvecklingen av en digital euro skulle bygga på de senaste tekniska metoderna och bästa praxis. Det kan mycket väl vara samma metoder som redan nu fått stor spridning i kommersiella betalningsapplikationer.

För närvarande är den digitala euron likväl inte aktuell. Eurosystemet har dock lagt fram ett antal framtidsscenarier där en digital euro kan vara motiverad:

- Användningen av kontanter minskar avsevärt i hela euroområdet.
- Utländska betaltjänster i andra valutor än euro blir betydligt vanligare i euroområdet. Utländska syftar till länder utanför euroområdet.
- Eurosystemet anser att den digitala euron behövs för ett effektivt genomförande av penningpolitiken.
- Som reservsystem med tanke på exempelvis cyberhot.

Elektroniska betalningar utgör en essentiell del av dagens ekonomi och kommer att öka ytterligare. Om och när vi vill betala med centralbankspengar, måste Eurosystemet vara delaktigt i förändringen, kanske rentav den som driver förändringen. Tack vare det förberedande arbete som gjorts under 2020 kan övergången till en digital euro snabbas upp betydligt. Målet är att säkerställa att Eurosystemet är redo för förändringen när tiden är inne.

Artikel 4: Ansvarsfull placering

Centralbankens kärnfunktioner och fullgörandet av centralbanksförpliktelseerna utgör grunden för förvaltningen av de finansiella tillgångarna på 11 miljarder euro. Målen för Finlands Banks investeringsverksamhet är säkerhet, likviditet och avkastning. Vikten av en ansvarsfull verksamhet har ökat med tiden och i takt med att placeringsverksamheten utvidgats från traditionella ränteplaceringar till nya tillgångsklasser. Med ansvarsfull placering avses i allmänhet att frågor som hänför sig till miljön, det sociala ansvaret och god förvaltningssed beaktas. Varje investerare fastställer vilka faktorer och hållbarhetsaspekter som ska tas in i investeringsprocesserna. Det finns alltså många olika sätt att bedriva en ansvarsfull investeringsverksamhet.

I Finlands Bank genomförs ansvarsfulla investeringar genom internationellt kända ansvarsramar och tillvägagångssätt som lämpar sig för bankens investeringsstrategi. Efter att bland de första centralbankerna år 2019 ha undertecknat FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) förband sig Finlands Bank att rapportera om det praktiska arbetet med ansvarsfulla investeringar samt att främja och utveckla genomförandet av ansvarsfulla investeringar. Beaktandet av ansvarsaspekterna förväntas minska portföljens kreditrisk på lång sikt, bland annat genom minskade risker i anslutning till klimatförändringen. En ansvarsfull investeringsverksamhet försämrar inte förhållandet mellan avkastning och risk för placeringarna.

Finlands Banks principer för ansvarsfulla investeringar

Direktionen för Finlands Bank godkände i december 2020 nya principer för ansvarsfull placering. Principerna gäller bankens egna finansiella tillgångarna, vars principer banken beslutar själv om. De gäller således inte exempelvis ECB:s köpprogram, som är en del av penningpolitiken.

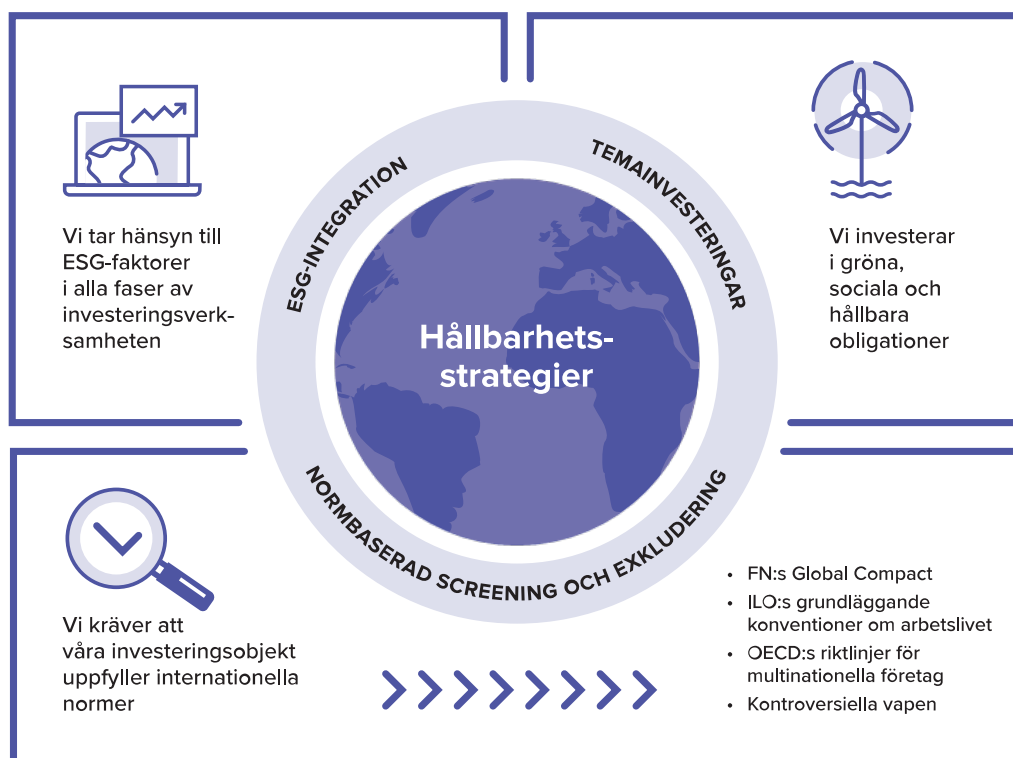
I principerna lyfts Finlands Banks viktigaste strategier för ansvarsfull investering fram (*ESG-integrering, normbaserad screening och temainvesteringar*) när investeringsbeslut fattas.

ESG-integrering innebär att Finlands Banks portföljförvaltare beaktar ESG-faktorerna som en väsentlig del av den normala portföljförvaltningen och investeringsbesluten. ESG (environment, social, governance) avser faktorer som hänför sig till miljö, socialt ansvar och god förvaltning. Hit hör till exempel de mänskliga rättigheterna, naturens mångfald och belöningsätten. I investeringsbesluten ska de väsentligaste ESG-faktorerna beaktas, eftersom de också har ekonomisk betydelse. Vid ESG-integreringen följer portföljförvaltarna dessa väsentliga faktorer parallellt med den ekonomiska informationen. Ansvaret för ESG-integreringen har inte delegerats enbart till tjänsteleverantörerna och/eller dataproducenterna. ESG-integreringen som en strategi för ansvarsfull investering ger portföljförvaltaren en bredare bild än enbart bevakandet av ekonomiska data skulle ge. Beaktandet av ESG-faktorer främjar alltså investeringsverksamheten.

Vid normbaserad screening bedöms investeringsobjekten utifrån internationella normer. Sådana internationella normer är bland annat FN:s Global Compact, ILO:s kärnkonventioner om arbetslivet och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Normerna innehåller till exempel krav på beaktande av de mänskliga rättigheterna och miljön samt förhindrande av korruption och penningtvätt. Minimikriteriet för Finlands Banks direkta placeringar är att de ovan nämnda normerna iakttas. Finlands Bank gör inte heller direktinvesteringar i företag som tillverkar vapen som är förbjudna genom internationella avtal. Beslut om uteslutning av en emittent fattas av bankens interna arbetsgrupp för ansvarsfulla investeringar. Arbetsgruppen lämnar regelbundna rapporter till direktionen om investeringsportföljens hållbarhet och uteslutna emittenter. I den på internationella normer baserade granskningen är antalet uteslutna emittenter begränsat och påverkar inte i betydande grad diversifieringen av portföljen. Den normbaserade screeningen används förutom för uteslutning också för identifiering av de risker som är förenade med investeringsobjektens, finansförvaltarens och motparternas verksamhet i fråga om egna investeringstillgångar. En normbaserad screening är således en väsentlig del av den ansvarsfulla investeringsverksamheten vid Finlands Bank.

Figur 1. Finlands Banks strategier för ansvarsfulla investeringar

Finlands Banks hållbarhetsstrategier

Genom temainvesteringar betonas förhandsvalda hållbarhetsteman i portföljen. Ur investerarens synvinkel ökar klimatförändringen och ekonomiernas omställning till koldioxidneutralitet risken inom vissa branscher. Allokeringen av placeringar till objekt med låga utsläpp sänker portföljens risknivå. Finlands Banks särskilda tema är hållbar utveckling: investeringarna i gröna, samhällseliga och hållbara obligationer ökas med beaktande av marknadsförhållandena. För att en investering ska räknas som en hållbar temainvestering ska en utomstående instans ha utfärdat ett certifikat för investeringen. Till obligationslånen för hållbar utveckling hör bland annat gröna obligationer (green bonds¹⁷).

Ansvarsfullhet vid val och uppföljning av finansförvaltare

Ansvarsbedömningen är också en väsentlig del av valet och uppföljningen av externa finansförvaltare. Finlands Bank väljer endast aktörer som har ett starkt engagemang inom ansvarsfullhet. Finlands Bank förväntar sig också att fondbolagen är aktiva ägare och påverkar de företag som den investerar i så att ansvarsaspekterna beaktas i dessa företag. I en ansvarighetsenkät som görs bland finansförvaltarna utreds bland annat principerna för en ansvarsfull placering, hur strategierna syns i portföljförvaltarens

¹⁷ Gröna obligationer är obligationer vars avkastning ska användas till exempel för att förbättra energieffektiviteten, utveckla miljövänlig teknik eller investera i något annat grönt objekt. På marknaden finns flera standarder genom vilka investeraren kan försäkra sig om att finansieringen går till projekt som är förenliga med principerna för hållbar utveckling.

arbete samt andra praktiska åtgärder för att beakta ansvarsfrågorna, såsom användning av ägar rättigheter och ansvarsbedömningar. En mer omfattande ansvarighetsenkät skickas till potentiella nya finansförvaltare. Vid den årliga uppföljningen av befintliga finansförvaltare används en mer begränsad version. År 2020 har dessutom den information som fås genom den normbaserade screeningen utvidgats till att också gälla externa finanshus och motparter i bankens egen värdepappershandel. Resultaten av enkäterna och den normbaserade screeningen presenteras för arbetsgruppen för ansvarsfull placering som en del av ansvarsuppföljningen.

Klimatkalkylerna och klimatmålen blir en del av ansvarsarbetet

De externa kraven på en ansvarsfull placeringsverksamhet och rapportering ökar hela tiden. Ett viktigt tema är klimatförändringen och dess risker och möjligheter. Finlands Bank har gjort de första kolintensitetsberäkningarna och scenarieanalyserna av sin aktie- och ränteportfölj. Med hjälp av beräkningarna och scenarierna har banken bättre än tidigare kunnat identifiera klimatrelaterade risker och möjligheter. Analysen har hjälpt banken att bli medveten om de största utsläppskällorna i sina direkta investeringar och att uttryckligen ur klimatsynpunkt jämföra direkta investeringar med externa finansförvaltares portföljer. Med hjälp av det arbete som utförts under 2020 har man kunnat påbörja arbetet med bankens nya klimatmål för investeringsverksamheten. Syftet är att under 2021 integrera de nya klimatmålen med principerna för ansvarsfulla investeringar.

Nationellt och internationellt samarbete

Finlands Bank har under 2020 aktivt främjat ansvarstagandet genom olika finländska och utländska forum. Bankens experter har lyft fram hur risker och möjligheter i samband med klimatförändringen kan beaktas och rapporteras i ECB:s arbetsgrupper när det gäller icke-penningpolitiska portföljer. Dessutom har experter hållit anföranden på webinarier. I anförandena har Finlands Banks ansvarsarbete lyfts fram och andra centralbanker och investerare uppmuntrats att beakta ansvarstagandet, bygga upp en strategi för ansvarsfulla investeringar och utnyttja befintliga internationella initiativ, rekommendationer och medlemskap vid utvecklandet av ansvarsarbetet. I NGFS:s¹⁸ årsrapport återges Finlands Banks erfarenheter av PRI och undertecknandet av principerna. Dessutom anslöt sig Finlands Bank till Finlands inhemska Finsifi¹⁹ hösten 2020. Såväl NGFS som Finsifi har som mål att främja ansvarsfulla investeringar och integrering av hållbarhetsaspekter i investeringsverksamheten.

* * *

¹⁸ NGFS (Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System) är ett internationellt samarbetsnätverk för centralbanker och tillsynsmyndigheter i klimatfrågor.

¹⁹ Finsifi (Finland's Sustainable Investment Forum) är en finländsk förening för ansvarsfulla investeringar.

Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2020

Bankfullmäktige beslutade den 26 mars 2021 att Finlands Banks vinst för 2020, det vill säga 142 022 505,45 euro, ska disponeras på följande sätt:

Med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) överförs 42 022 505,45 euro av vinsten till reservfonden, medan återstoden på 100 000 000,00 euro reserveras för statens behov.

Debet		Swenskt 1800	Russiskt 1800	Svenskt 1800	Russiskt 1800	Swenskt 1800	Russiskt 1800	Swenskt 1800	Russiskt 1800	Swenskt 1800	Russiskt 1800	Swenskt 1800	Russiskt 1800
28	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
29	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
30	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
31	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
Summa		99, 97, 5.	2, 57, 2, 30, 50.	3, 57, 10.	14, 31, 0, 5, 10.	3, 69, 5, 41, 17, 5.	5, 57, 10.	14, 31, 0, 5, 10.	3, 69, 5, 41, 17, 5.	5, 57, 10.	14, 31, 0, 5, 10.	3, 69, 5, 41, 17, 5.	5, 57, 10.
Credit													
32	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
33	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
34	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
35	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
36	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
37	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
38	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
39	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
40	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
41	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
42	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
43	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
44	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
45	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
46	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
47	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
48	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
49	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
50	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
51	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
52	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
53	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
54	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
55	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
56	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
57	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
58	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
59	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
60	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
61	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
62	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
63	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
64	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
65	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
66	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
67	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
68	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
69	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
70	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
71	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
72	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
73	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
74	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
75	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
76	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
77	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
78	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
79	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
80	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
81	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
82	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
83	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
84	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
85	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
86	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
87	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
88	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
89	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
90	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
91	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
92	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
93	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
94	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
95	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
96	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
97	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
98	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
99	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												
100	Wolow. Koper Sekretar. och Biddaren New												

Bokslut

31.12.2020

Finlands Banks reviderade resultat för räkenskapsåret 2020 är 142 miljoner euro. Enligt lagen om Finlands Bank ska hälften av vinsten överföras till reservfonden och återstoden reserveras för statens behov. Enligt lagen kan det dock beslutas att vinsten ska användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

Bankfullmäktige har fastställt Finlands Banks bokslut och på framställning av Finlands Banks direktion beslutat att 100 miljoner euro av bankens vinst reserveras för statens behov.

Finlands Banks intäkter utgörs huvudsakligen av ränteintäkter från utelöpande sedlar och Eurosystemets penningpolitiska poster, intäkter från investeringen av valutareserven och bankens övriga egna finansiella tillgångar samt den vinstandel som Europeiska centralbanken intäktstförs till centralbankerna i euroområdet. Räntenettet för 2020 är 731 miljoner euro (2019: 755 mn euro). Det minskade räntenettet förklaras huvudsakligen av centralbankens kostnader för de riktade penningpolitiska transaktionerna (TLTRO III). Riktade penningpolitiska transaktioner har genomförts i syfte att bidra till lätta finansiella förhållanden under coronapandemin. Räntan på transaktionerna är lägre än ECB:s inlåningsränta. På grund av de räntor som betalats till bankerna i de riktade transaktionerna minskade Finlands Banks andel av Eurosystemets monetära inkomster till 79 miljoner euro (2019: 206 mn euro), vilket försämrade räkenskapsårets resultat.

Finlands Bank använder intäkterna för att täcka sina verksamhetskostnader och avsättningar. Verksamhetskostnaderna 2020 exklusive kostnaderna för anskaffning av sedlar och avgiften till pensionsfonden uppgår till 99 miljoner euro (2019: 99 mn euro).

Balansräkning

31.12.2020

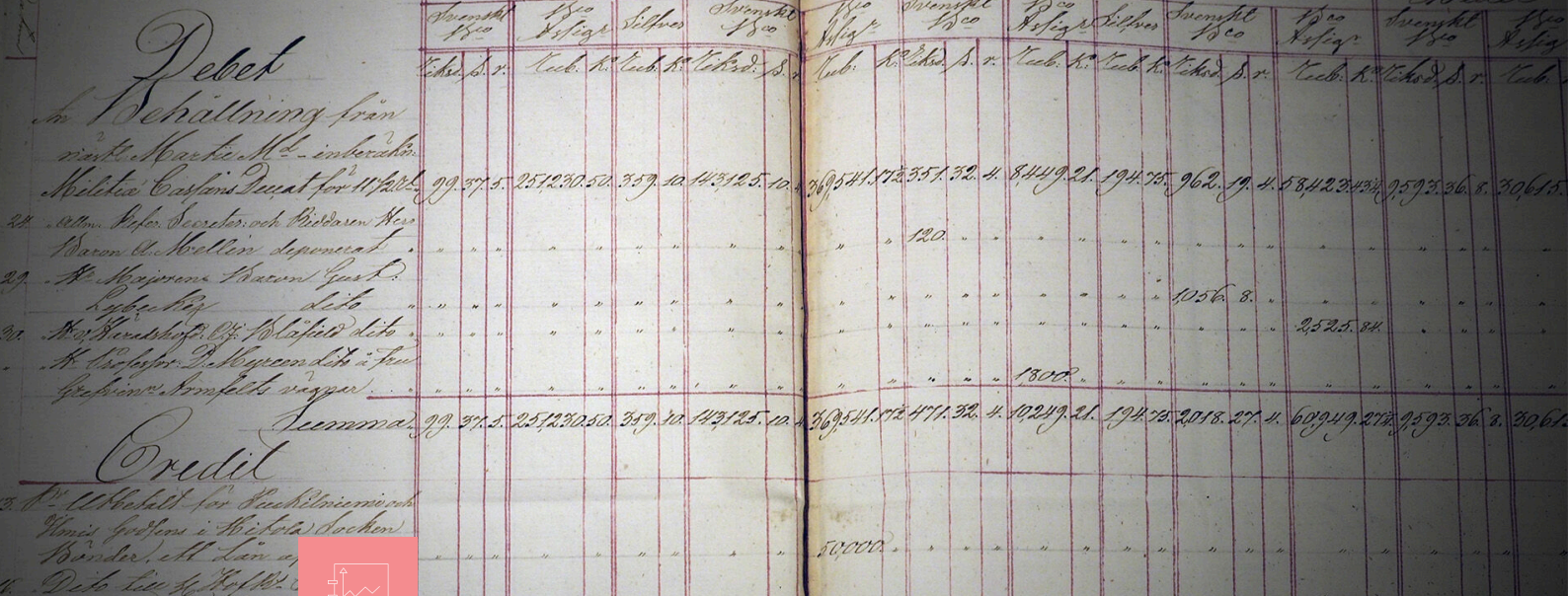
Mn euro		31.12.2020	31.12.2019
TILLGÅNGAR			
1	Guld och guldfordringar	2 434	2 135
2	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	8 461	7 932
	Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)	1 973	1 961
	Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar	6 488	5 971
3	Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	295	325
4	Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet	–	227
5	Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	21 779	4 648
6	Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	0	1
7	Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet	65 657	47 789
	Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften	65 477	45 946
	Andra värdepapper	180	1 843
8	Fordringar inom Eurosystemet	56 871	62 604

Mn euro		31.12.2020	31.12.2019
TILLGÅNGAR			
	Andel i ECB	165	159
	Fordringar motsvarande överföring av valutareserver	741	736
	Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet	6 872	4 908
	Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)	49 093	56 800
9	Övriga tillgångar	625	591
	Euroområdets mynt	45	33
	Materiella och immateriella anläggningstillgångar	101	111
	Övriga omsättningstillgångar	35	36
	Diverse	445	411
	Summa tillgångar	156 121	126 250

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

Mn euro		31.12.2020	31.12.2019
SKULDER			
1	Utelöpande sedlar	24 243	21 712
2	Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	110 864	90 403
	Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	89 190	65 127
	Inlåningsfacilitet	21 674	25 276
3	Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet	–	1
4	Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet	5 608	158
5	Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet	2 743	1 376
6	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	–	–
7	Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	–	–

Mn euro		31.12.2020	31.12.2019
SKULDER			
8	Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	1 402	1 468
9	Skulder inom Eurosystemet	–	–
10	Övriga skulder	133	47
11	Värderegleringskonton	2 876	3 268
12	Avsättningar	5 237	4 757
13	Kapital och reserver	2 873	2 741
	Grundfond	841	841
	Reservfond	2 032	1 900
14	Årets vinst	142	320
Summa skulder		156 121	126 249

Resultaträkning

31.12.2020

Mn euro		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
1	Ränteintäkter	857	797
2	Räntekostnader	-126	-41
3	RÄNTENETTO	731	755
4	Valutakursdifferenser	36	3
5	Prisdifferenser på värdepapper	311	26
6	Värderingsförluster på valutor och värdepapper	-16	-3
7	Förändring av avsättningar för valutakurs- och prisrisker	-331	-24
	NETTORESULTAT AV FINANSIELLA TRANSAKTIONER	731	757
8	Avgifts- och provisionsnetto	-4	-4
9	Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	-397	-292
10	Andel av ECB:s vinst	17	7
11	Intäkter från övriga stamaktier och andelar	23	29
	RESULTAT AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN	371	497

Mn euro		1.1.–31.12.2020	1.1.–31.12.2019
12	Övriga intäkter	46	42
	Verksamhetskostnader	-118	-114
13	Personalkostnader	-57	-54
14	Avgift till pensionsfonden	-10	-10
15	Administrationskostnader	-33	-35
16	Avskrivningar av anläggningstillgångar	-9	-9
17	Kostnader för anskaffning av sedlar	-9	-6
18	Övriga kostnader	-0	-0
	VERKSAMHETSRESULTAT	299	425
	Pensionsfondens resultat	–	–
19	Pensionsfondens intäkter	31	30
20	Pensionsfondens kostnader	-31	-30
21	Förändring av avsättningar	-157	-105
22	ÅRETS RESULTAT	142	320

Valuta	31.12.2020	31.12.2019
US-dollar	1,2271	1,1234
Japanska yen	126,4900	121,9400
Svenska kronor	10,0343	10,4468
Schweiziska franc	1,0802	1,0854
Brittiska pund	0,8990	0,8508
Kanadensiska dollar	1,5633	1,4598
Särskilda dragningsrätter (SDR)	0,8485	0,8104
Guld	1 543,8840	1 354,1040

3. Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen. Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Differensen mellan anskaffningskostnaden och det nominella värdet för obligationer periodiseras under löptiden. Vinster och förluster på grund av prisförändringar på obligationer har redovisats enligt genomsnittskostnadsmetoden.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande orealiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskonton i balansräkningen. Resultatförda, orealiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Både värdepapperen i utländsk valuta och värdepapperen i euro värderas efter värdepappersslag. Om orealiserade förluster i ett värdepappersslag eller i en valuta resultatförs i bokslutet, justeras genomsnittspriset för värdepappersslaget eller nettogenomsnittskursen för valutan på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsår.

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, upptas i balansräkningen som utlåning mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, redovisas i balansräkningen som inlåning mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

Obligationer som innehas i penningpolitiska syften värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning.

Andra värdepapper

Omsättningsbara värdepapper och motsvarande tillgångar värderas värdepapper för värdepapper med användning av antingen marknadens mittkurs eller avkastningskurvan på balansdagen. Vid värderingen 2020 användes marknadens mittkurs den 31 december 2020.

Omsättningsbara investeringsfonder värderas till marknadspris netto (fond för fond) och inte på basis av de underliggande tillgångarna, under förutsättning att de uppfyller vissa på förhand fastställda kriterier som närmast hänför sig till Finlands Banks inflytande i fondens dagliga verksamhet, fondens rättsliga ställning och bedömningen av investerings utveckling. Någon nettning förekommer inte mellan olika omsättningsbara investeringsfonder.

Fastighetsfonder värderas enligt senaste tillgängliga kurs och kursen kontrolleras ytterligare efter bokslutet i januari, då fonderna rapporterar kurserna på balansdagen.

4. Redovisningsprinciper för fordringar och skulder inom ECBS

Fordringar och skulder inom Eurosystemet uppkommer huvudsakligen genom gränsöverskridande betalningar i EU som avvecklas i centralbankspengar i euro. Transaktionerna har för det mesta initierats av aktörer inom den privata sektorn.

Avvecklingen sker i TARGET2-systemet.¹⁾ Betalningarna genererar bilaterala fordringar och skulder på TARGET2-konton som EU:s centralbanker håller för varandra. Dessa bilaterala fordringar och skulder netto redovisas dagligen så att ECB är motpart gentemot båda parterna i transaktionen. Varje nationell centralbank har herefter endast en nettoposition gentemot ECB.

Finlands Banks fordringar och skulder gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton och övriga fordringar och skulder i euro inom Eurosystemet (såsom interimistisk vinstutdelning till de nationella centralbankerna och nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster) netto redovisas i Finlands Banks balansräkning som fordran eller skuld i posten ”Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)” eller ”Övriga skulder inom Eurosystemet (netto)”. Fordringar och skulder inom ECBS gentemot nationella centralbanker i EU-länder utanför euroområdet, som inte härrör från TARGET2-konton, redovisas i posten ”Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet” eller ”Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet”.

Fordringar inom Eurosystemet som hänför sig till Finlands Banks andel av ECB:s kapital redovisas i posten ”Andel i ECB”. I denna balanspost ingår i) de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s tecknade kapital, ii) de nettobelopp som de nationella bankerna har betalat in till följd av ökningen av deras andel av värdet på ECB:s eget kapitastal²⁾ på grund av alla tidigare justeringar av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital, och iii) inbetalningar enligt artikel 48.2 i stadgan för ECBS och ECB från centralbankerna i sådana medlemsstater vars undantag har upphävts.

I samband med övergången till Eurosystemet överförde Finlands Bank valutareserver till ECB. Fordringar inom Eurosystemet som härrör från överföringen redovisas i euro i posten "Fordringar motsvarande överföring av valutareserver".

Nettofordran som härrör från tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet redovisas i en tillgångspost som "Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet" (se "Utelöpande sedlar" under redovisningsprinciperna).

5. Värderingsprinciper för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna har värderats till anskaffningskostnad efter avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under den förväntade ekonomiska livslängden för anläggningstillgångarna i regel med början kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och markområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadsvärde är värderegleringskontot. Avskrivningarna på byggnaderna har redovisats mot värderegleringskontot utan resultatpåverkan.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorer, tillhörande utrustning och program samt bilar: 4 år
- maskiner och inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro kostnadsförs under anskaffningsåret.

6. Utelöpande sedlar

ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet, som tillsammans bildar Eurosystemet, ger ut eurosedlar.³⁾ Det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas på centralbankerna den sista bankdagen i respektive månad enligt fördelningsnyckeln för sedlar.⁴⁾ ECB har tilldelats 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar och resterande 92 % har fördelats på de nationella centralbankerna enligt fördelningsnyckeln för sedlar. Andelen redovisas i balansräkningen i skuldposten "Utelöpande sedlar". Skillnaden mellan värdet av eurosedlar som tilldelats den nationella centralbanken enligt sedelfördelningsnyckeln och värdet av eurosedlar som centralbanken faktiskt satt i omlopp bildar en räntebärande fordran eller skuld inom Eurosystemet. Dessa räntebärande⁵⁾ fordringar eller skulder redovisas i delposten "Fordringar/skulder inom Eurosystemet: Nettofordringar/nettoskulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet". I Finlands Bank redovisas en nettofordran. Ränteintäkterna och räntekostnaderna på dessa poster nettas över ECB:s konton och redovisas i posten "Räntenetto".

7. ECB:s interimistiska vinstutdelning

ECB-rådet har beslutat att ECB:s inkomster från eurosedlar som inflyter av dess andel på 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar samt ECB:s nettoinkomster från värdepapper som förvärvats inom ramen för a) programmet för värdepappersmarknaderna (SMP), b) det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), c) programmet för köp av värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP), d) programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) och e) köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) ska fördelas i form av interimistisk vinstutdelning i januari följande år efter räkenskapsåret, om inte ECB-rådet beslutar annat. ⁶⁾Inkomsterna delas ut till fullo om beloppet inte överstiger ECB:s nettovinst för året eller ECB-rådet beslutar om att göra en avsättning för finansiella risker.

ECB-rådet kan också besluta att kostnaderna för utgivning och hantering av eurosedlar dras av från de intäkter från utelöpande eurosedlar som delas ut som interimistisk vinstutdelning i januari. Det belopp som delats ut till de nationella centralbankerna redovisas i resultaträkningen i posten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”.

8. Pensionsfond

Tillgångarna i Finlands Banks pensionsfond redovisas i bankens balansräkning och för pensionsfonden upprättas en separat årsredovisning.

Pensionsfondens fastigheter upptas i balansräkningen till värdet vid överföringstidpunkten efter avskrivningar. Till den del byggnaderna skrivits upp i balansräkningen redovisas motsvarande avskrivningar mot återförda uppskrivningar utan resultatpåverkan.

9. Principer för redovisning av avsättningar

Avsättningar kan göras i bokslutet om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. I bokslutet kan också göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsåtagande.

10. Åtaganden utanför balansräkningen

Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen. Valutaterminerna inräknas i nettogenomsnittskostnaden för valutapositionen.

11. Förändringar i redovisningsprinciperna

Redovisningsprinciperna för bokslutet har inte förändrats under 2020.

- 1) Ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av betalningar i realtid (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer).
- 2) Med värdet på eget kapital avses ECB:s samlade reserver, värderegleringskonton och avsättningar som är likvärdiga med reserver minus eventuella förluster som överförts från tidigare räkenskapsperioder. Om fördelningsnyckeln justeras under räkenskapsperioden, ingår i värdet på det egna kapitalet också ECB:s ackumulerade nettovinst eller nettoförlust fram till justeringen.
- 3) ECB:s beslut av den 13 december 2010 om utgivningen av eurosedlar (ECB/2010/29), EUT L 35, 9.2.2011, s. 26, i dess ändrade lydelse.
- 4) Fördelningsnyckeln för sedlar innebär den procentsats som blir resultatet efter hänsyn tagen till ECB:s andel av det totala antalet utgivna eurosedlar och vid tillämpning av fördelningsnyckeln för teckning av kapital i enlighet med respektive nationell centralbanks andel av ECB:s totala kapital.
- 5) ECB:s beslut av den 3 november 2016 om fördelning av de monetära inkomsterna för nationella centralbanker i medlemsstater som har euron som valuta (omarbetning) (ECB/2016/36), EUT L 347, 20.12.2016, s. 26.
- 6) ECB:s beslut (EU) av den 15 december 2014 om interimistisk fördelning av ECB:s inkomster (omarbetning) (ECB/2014/57), EUT L 53, 25.2.2015, s. 24, i sin ändrade lydelse.

The image shows a handwritten ledger page with columns for 'Debet' and 'Credit'. The entries are in Swedish and include various financial items and amounts. The page is divided into two main sections by a vertical line, with 'Debet' on the left and 'Credit' on the right. The handwriting is in cursive, and the page is aged and slightly yellowed.

Noter till balansräkningen

31.12.2020

Tillgångar

1. Guld och gulfordringar

Finlands Bank har 1 576 487 troy uns guld (1 troy uns = 31,103 g) som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. Vid början av 1999 överförde Finlands Bank, i likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet, cirka 20 % av sitt guld till ECB.

Guld	31.12.2020	31.12.2019
Kvantitet (mn troy uns)	1,6	1,6
Pris per troy uns guld (euro)	1 543,9	1 354,1
Marknadsvärde (mn euro)	2 433,9	2 134,7
Förändring av marknadsvärde (mn euro)	299,2	367,5

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I posten ingår till valutareserven hänförliga valutafordringar på hemmahörande utanför euroområdet och fordringar på Internationella valutafonden (IMF).

2.1 Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)

Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	Mn SDR	Mn euro	Mn SDR
Reservposition i IMF	576,0	488,7	494,5	400,7
Särskilda dragningsrätter	1 326,5	1 125,5	1 387,5	1 124,5
Övriga fordringar på IMF	70,7	60,0	79,0	64,3
Summa	1 973,3	1 674,2	1 961,0	1 589,5

Kursen mellan euro och SDR 2019 och 2020	2020	2019
Vid utgången av mars	0,8025	0,8092
Vid utgången av juni	0,8143	0,8186
Vid utgången av september	0,8318	0,7996
Vid utgången av december	0,8485	0,8104

Finlands medlemsandel i valutafonden är 2 410,6 miljoner SDR. Reservpositionen är den del av Finlands Banks medlemsandel som har betalats till IMF i utländsk valuta. Den andra delen av medlemsandelen har betalats i mark. Denna del har valutafonden lånat tillbaka till Finlands Bank. Den i mark betalda medlemsandelens nettoeffekt på Finlands Banks balansräkning är noll, eftersom fordran och skulden redovisas i samma balanspost.

Finlands Banks innehav av särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR) uppgår till 1 326,5 miljoner euro. De utgör en valutareserv som IMF har lagt upp och fördelat på sina medlemsländer. Särskilda dragningsrätter används i valutahandeln på samma sätt som normala valutor. Postens värde förändras genom valutahandeln mellan medlemsländerna. Postens storlek påverkas också av erhållna och utbetalda räntor och vinstandelen i IMF.

Finlands Banks fordringar på Internationella valutafonden uppgår totalt till 1 973,3 miljoner euro.

2.2 Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar

Här redovisas banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	41,8	101,5	-59,7
Räntebärande värdepapper	4 579,4	4 954,4	-375,0
Diskonteringsinstrument	–	2,9	-2,9
Andelar i investeringsfonder	1 134,6	–	1 134,6
Övriga fordringar	732,0	911,8	-179,8
Summa	6 487,9	5 970,6	517,3

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Valuta	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	432,5	9,4	490,1	9,9
US-dollar	3 896,0	85,1	4 279,9	86,3
Japanska yen	250,9	5,5	187,2	3,8
Summa	4 579,4	100,0	4 957,3	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Löptid	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	889,9	19,4	759,0	15,3
Över 1 år	3 689,5	80,6	4 198,3	84,7
Summa	4 579,4	100,0	4 957,3	100,0

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

Denna post består av banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	32,2	–	32,2
Räntebärande värdepapper	270,9	332,8	-62,0
Övriga fordringar	-8,4	-8,1	-0,3
Summa	294,7	324,7	-30,0

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Valuta	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	182,4	67,3	185,8	55,8
US-dollar	88,5	32,7	147,0	44,2
Summa	270,9	100,0	332,8	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

Löptid	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	96,9	35,8	124,6	37,4
Över 1 år	174,0	64,2	208,2	62,6
Summa	270,9	100,0	332,8	100,0

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2020 hade Finlands Bank inga fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet. I posten ingick 2019 värdepapper utgivna av hemmahörande utanför euroområdet.

Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	–	–	–
Räntebärande värdepapper	–	226,8	-226,8
Övriga fordringar	–	–	–
Summa	–	226,8	-226,8

Återstående löptid för värdepapper i euro utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

Löptid	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	–	–	47,0	20,7
Över 1 år	–	–	179,8	79,3
Summa	–	–	226,8	100,0

5. Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner

Denna post består av penningpolitiska instrument som Finlands Bank använder för att genomföra den monetära politiken som en del av Eurosystemet. Posten består av räntebärande utlåning till finländska kreditinstitut och dess storlek är beroende av de finländska kreditinstitutens likviditetsbehov.

Hela Eurosystemets fordringar relaterade till penningpolitiska transaktioner uppgår till 1 793 194 miljoner euro, varav 21 779,0 miljoner euro redovisas över Finlands Banks balansräkning. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB ska riskerna relaterade till penningpolitiska transaktioner, om de realiseras, fördelas på de nationella centralbankerna i Eurosystemet till fullt belopp och i förhållande till centralbankernas andelar i fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Förlust kan uppstå endast om en motpart går i konkurs och tillräckliga medel inte erhålls när de säkerheter som motparten ställt realiserar. Risker till följd av eventuella särskilda säkerheter som diskretionärt kan godtas av de nationella centralbankerna fördelas enligt beslut av ECB-rådet inte mellan alla centralbanker.

Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	–	–	–
Långfristiga refinansieringstransaktioner	21 779,0	4 648,3	17 130,7
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Strukturella reverserade transaktioner	–	–	–
Utlåningsfacilitet	–	–	–
Fordringar avseende marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	21 779,0	4 648,3	17 130,7

5.1 Huvudsakliga refinansieringstransaktioner

De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna är likviditetstillförande reverserade transaktioner med en löptid på en vecka som genomförs i form av fasträntebud varje vecka. De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna spelar en nyckelroll när det gäller att påverka räntorna, kontrollera likviditetssläget på marknaden och signalera den penningpolitiska hållningen.

5.2 Långfristiga refinansieringstransaktioner

Genom dessa transaktioner tilldelas motparterna likviditet med längre löptid. År 2020 genomfördes långfristiga refinansieringstransaktioner med löptider på en uppfyllandeperiod och 3–48 månader. Transaktionerna genomfördes som fasträntebud med full tilldelning.

ECB-rådet fattade 2016 beslut om en andra serie av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO II), som omfattade fyra transaktioner. Transaktionerna har en löptid på fyra år och återbetalning av den tilldelade finansieringen kunde inledas efter två år. Dessutom fattade ECB-rådet 2019 beslut om en tredje serie av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO III), som omfattar sju transaktioner som genomförs kvartalsvis.¹⁾ Transaktionerna har en löptid på tre år och återbetalning av den tilldelade finansieringen kan inledas efter två år. Från och med september 2021 kan återbetalning inledas ett år efter avvecklingsdagen för respektive transaktion. Enligt ECB-rådets ursprungliga beslut kan den slutliga räntan i refinansieringstransaktionerna i den tredje serien som lägst vara den genomsnittliga inlåningsränta som beräknats för giltighetstiden för respektive transaktion. Som svar på den chock som coronaviruspandemin orsakade beslutade ECB-rådet 2020 därtill att räntan mellan den 24 juni 2020 och den 23 juni 2021, dvs. under *den särskilda ränteperioden*,²⁾ kan vara som lägst 50 baspunkter under den genomsnittliga inlåningsräntan under samma period men dock inte lägre än -1 %. Eftersom de verkliga räntorna klarnar först på förfalldagen för respektive transaktion och några tillförlitliga uppskattningar av dem inte kan göras före det, har räntan på TLTRO III-transaktionerna för den särskilda ränteperioden beräknats i enlighet med försiktighetsprincipen till en ränta som ligger 50 baspunkter under inlåningsräntan (räntan är emellertid som lägst -1 %) och räntan för inlåningsfaciliteten används för att beräkna räntan för den återstående löptiden av TLTRO III-transaktionerna.

ECB-rådet fattade vidare den 30 april 2020 beslut om en ny serie långfristiga refinansieringstransaktioner med anledning av pandemin (pandemic emergency longer-term refinancing operations, PELTRO). Serien omfattar sju transaktioner som förfaller under tredje kvartalet 2021. Transaktionerna genomförs för att stödja likviditeten i det finansiella systemet i euroområdet och bidra till en smidigt fungerande penningmarknad genom att tillhandahålla en effektiv likviditetsspärr efter att de ytterligare långfristiga refinansieringstransaktionerna (LTRO) som genomförts från och med mars 2020 avslutats. PELTRO-transaktionerna kommer att genomföras som fastränteanbud med full tilldelning till en ränta som ligger 25 baspunkter under den genomsnittliga räntan för de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna under löptiden för varje transaktion.³⁾

5.3 Finjusterande reverserade transaktioner

Syftet med finjusterande reverserade transaktioner är att kontrollera likviditetssläget på marknaden och påverka räntorna. De sätts in vid behov för att hantera effekterna av oväntade likviditetsfluktuationer på räntorna.

5.4 Strukturella reverserade transaktioner

Strukturella reverserade transaktioner är reverserade öppna marknadsoperationer som Eurosystemet genomför i form av standardiserade anbudsförfaranden för att justera sin strukturella likviditetsposition i förhållande till finanssektorn.

5.5 Utlåningsfacilitet

Genom utlåningsfaciliteten tillhandahåller de nationella centralbankerna motparterna likviditet över natten till en på förhand bestämd ränta mot godtagbara säkerheter.

5.6 Fordringar relaterade till marginalsäkerheter

I posten ingår kontantbetalningar till motparter i situationer där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten lämnat överskrider det fastställda gränsvärdet, dvs. behovet till följd av utestående penningpolitiska transaktioner.

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår banktillgodoavanden i euro och konton i kreditinstitut i euroområdet.

Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar	0,0	0,6	-0,5
Omvända repor	–	–	–
Likviditetsstöd i nödlägen	–	–	–
Övriga fordringar	–	–	–
Summa	0,0	0,6	-0,5

För att öka öppenheten beslutade ECB-rådet den 17 maj 2017 att publicera avtalet om likviditetsstöd i nödlägen på ECB:s webbplats. Avtalet ersätter förfarandet för likviditetsstöd i nödlägen, som publicerades i oktober 2013. Ett pressmeddelande om publiceringen av avtalet finns på adressen <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html> (på engelska).

7. Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

7.1 Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

I posten ingick den 31 december 2020 värdepapper som Finlands Bank har förvärvat inom ramen för de tre köpprogrammen för säkerställda obligationer ⁴⁾, programmet för värdepappersmarknaderna (SMP) ⁵⁾, programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) ⁶⁾, programmet för köp av företagsobligationer (CSPP) ⁷⁾ och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP).

	Startdatum	Slutdatum	ECB:s beslut	Godtagbara värdepapper ¹
Avslutade/Fullbordade program				
Första köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP1)	juli 2009	juni 2010	ECB/2009/16	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
Andra köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP2)	november 2011	oktober 2012	ECB/2011/17	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
Programmet för värdepappersmarknaderna (SMP)	maj 2010	september 2012	ECB/2010/5	Offentliga och privata värdepapper emitterade i euroområdet

1) Ytterligare godtagbarhetskriterier för de särskilda programmen finns i ECB-rådets beslut.

	Startdatum	Slutdatum	ECB:s beslut	Godtagbara värdepapper ¹
Programmet för tillgångsköp (APP)				
Tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3)	oktober 2014	aktivt	ECB/2020/8 (omarbetning)	Säkerställda obligationer utgivna av hemmahörande i euroområdet
Köpprogrammet för värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP)	november 2014	aktivt	ECB/2014/45, i dess ändrade ordalydelse	Seniora och garanterade mezzanintrancher av värdepapper med bakomliggande tillgångar utgivna av hemmahörande i euroområdet
Programmet för köp av offentliga värdepapper (CSPP)	mars 2015	aktivt	ECB/2020/9 (omarbetning)	Obligationer i euro utgivna av centrala, regionala eller lokala myndigheter samt av godkända agenturer i euroområdet och av internationella organisationer och multilaterala utvecklingsbanker i euroområdet
Programmet för köp av företagsobligationer (CSPP)	juni 2016	aktivt	ECB/2016/16, i dess ändrade ordalydelse	Obligationer utgivna av företag utanför banksektorn hemmahörande i euroområdet
Köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP)				
Köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP)	mars 2020	aktivt	ECB/2020/17	Alla godtagbara tillgångsklasser inom APP ²

1) Ytterligare godtagbarhetskriterier för de särskilda programmen finns i ECB-rådets beslut.

2) Ett undantag från kraven på godtagbarhet beviljade för värdepapper som emitterats av grekiska staten.

År 2020 fortsatte Eurosystemet nettotillgångsköpen inom programmet för tillgångsköp (APP) ⁸⁾ i en månatlig takt om 20 miljarder euro i genomsnitt. I mars 2020 fattades beslut om att temporärt öka nettotillgångsköpen med 120 miljarder euro fram till slutet av året. ECB-rådet räknar med att nettotillgångsköpen fortsätter så länge det är nödvändigt för att förstärka styrräntornas stimulerande effekt och upphör strax innan höjningen av styrräntorna inleds. ECB-rådet avser också att fortsätta att återinvestera det återbetalda kapitalet till fullt belopp under en längre tid efter att ECB-rådet börjar höja ECB:s styrräntor och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att upprätthålla det gynnsamma likviditetsläget och en mycket ackommoderande penningpolitik.

I mars 2020 lanserade Eurosystemet ett tillfälligt köpprogram med anledning av pandemin (pandemic emergency purchase programme, PEPP)⁹⁾, med en volym på 750 miljarder euro. Programmet syftar till att lätta på den penningpolitiska hållningen och bemöta de allvarliga riskerna för den penningpolitiska transmissionsmekanismen och utsikterna för euroområdet på grund av coronapandemin. Köpen gäller alla godkända tillgångsslag för APP-programmet och skulle ursprungligen upphöra vid utgången av 2020. I juni 2020 utökade emellertid ECB-rådet PEPP-programmet med 600 miljarder euro och i december 2020 med ytterligare 500 miljarder euro, dvs. till sammanlagt 1 850 miljarder euro. Tidshorisonten för nettoköpen förlängdes åtminstone till slutet av mars 2022 och köpen fortsätter i vilket fall som helst till dess att ECB-rådet bedömer att coronakrisen är över. Dessutom kommer ECB-rådet att återinvestera kapitalet från förfallande värdepapper som har förvärvats inom PEPP-programmet fram till åtminstone slutet av 2023. Den framtida utfasningen av PEPP-portföljen kommer att hanteras så att den inte inverkar på den lämpliga penningpolitiska hållningen.

Värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning (se ”Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper” under redovisningsprinciperna). Nedan anges den upplupna anskaffningskostnaden av värdepapper som innehas av Finlands Bank och som jämförelse också deras marknadsvärde, som inte redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen.¹⁰⁾

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften (mn euro)

	31.12.2020		31.12.2019		Förändring	
	Balans- värde	Marknads- värde	Balans- värde	Marknads- värde	Balans- värde	Marknads- värde
CBPP2	10,0	10,4	15,0	16,2	-5,0	-5,8
SMP	413,2	438,4	617,4	668,5	-204,2	-230,1
CBPP3	9 668,7	9 915,2	7 409,2	7 563,2	2 259,6	2 352,0
PSPP - offentliga värdepapper	29 822,5	31 793,8	28 629,7	30 038,8	1 192,8	1 755,0
PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	2 664,1	2 917,4	3 017,0	3 176,6	-352,9	-259,2
CSPP	10 151,4	10 587,4	6 257,9	6 491,5	3 893,5	4 095,9
PEPP - säkerställda obligationer	95,3	96,9	–	–	95,3	96,9
PEPP - offentliga värdepapper	10 784,7	10 926,4	–	–	10 784,7	10 926,4
PEPP - företagsobligationer	1 866,8	1 991,0	–	–	1 866,8	1 991,0
Summa	65 476,7	68 676,8	45 946,2	47 954,8	19 530,5	20 722,0

ECB-rådet bedömer regelbundet de finansiella risker som är knutna till de värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen. Årliga nedskrivningsprövningar genomförs på basis av uppgifterna vid årets slut och de godkänns av ECB-rådet. I dessa nedskrivningsprövningar bedöms nedskrivningsindikatorer separat för varje program.

Eventuella förluster som härrör från värdepapper som förvärvats inom ramen för SMP-, CBPP3- och CSPP-programmen, för köpen från multinationella institutioner (s.k. supra) inom ramen för PSPP-programmet samt för köpen av säkerställda obligationer och företagsobligationer inom ramen för PEPP-programmet fördelas, om de realiserar, i enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB i sin helhet på de nationella centralbankerna inom Eurosystemet i förhållande till deras respektive inbetalda andelar av ECB:s kapital.

På basis av nedskrivningsprövningarna enligt ställningen den 31 december 2020 av de värdepapper som förvärvats inom ramen för ovannämnda köpprogram och som innehas i penningpolitiska syften fastställde ECB-rådet att värdepapperen förväntas generera alla framtida kassaflöden. I följande tabell redogörs programvis för beloppet av förvärvade värdepapper som innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet och andelen i Finlands Banks balansräkning.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften (mn euro)	Innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet		I Finlands Banks balansräkning	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
SMP	26 334,6	44 215,8	413,2	617,4
CBPP3	263 535,9	241 933,8	9 668,7	7 409,2
PSPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	249 316,6	225 169,2	2 664,1	3 017,0
CSPP	250 403,2	184 505,4	10 151,4	6 257,9
PEPP - säkerställda obligationer	2 814,7	–	95,3	–
PEPP - värdepapper utgivna av multinationella institutioner	47 796,1	–	–	–
PEPP - företagsobligationer	43 153,6	–	1 866,8	–
Summa	883 354,6	695 824,2	24 859,6	17 301,5

7.2 Andra värdepapper

Posten innehåller andelar i investeringsfonder hemmahörande i euroområdet. Dessutom ingår i posten inhemska företagscertifikat som Finlands Bank förvärvade för att lindra de negativa ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin. I posten ingick 2019 också diskonteringsinstrument utgivna i euroområdet.

Andra värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Räntebärande värdepapper	–	528,7	-528,7
Diskonteringsinstrument	60,9	110,0	-49,1
Andelar i investeringsfonder	119,5	1 204,0	-1 084,5
Summa	180,4	1 842,7	-1 662,3

Återstående löptid för andra värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet	31.12.2020		31.12.2019	
	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	60,9	100,0	233,2	36,5
Över 1 år	–	–	405,4	63,5
Summa	60,9	100,0	638,7	100,0

Finlands Bank avstod 2020 från sin investeringsportfölj i euro, varför posten minskade betydligt under räkenskapsperioden.

8. Fordringar inom Eurosystemet

8.1 Andel i ECB

Enligt artikel 28 i stadgan för ECBS och ECB ska ECB:s kapital endast tecknas av de nationella centralbankerna i ECBS. Teckningsandelarna fastställs enligt artikel 29 i stadgan och justeras vart femte år eller vid förändringar i ECBS sammansättning.

I Finlands Banks balansräkning ingår i denna post i) de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s tecknade kapital, ii) de nettobelopp som Finlands Bank har betalat in till följd av ökningen av bankens andel av värdet på ECB:s eget kapital på grund av alla tidigare justeringar av fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital och iii) inbetalningar enligt artikel 48.2 i stadgan för ECBS och ECB.

Ändringar i kapitalfördelningsnyckeln

Efter Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen den 31 januari 2020 hör Bank of England inte längre till ECBS, vilket påverkade de nationella centralbankernas andelar av ECB:s kapital enligt fördelningsnyckeln. För ändringarna redogörs i tabellen nedan och de trädde i kraft den 1 februari 2020. Finlands Banks andel av ECB:s kapital ökade från 1,2708 % till 1,4939 % och balansposten 8.1 "Andel i ECB" ökade från 159,1 miljoner euro till 165,3 miljoner euro.

Fördelningsnyckeln för teckning av ECB:s kapital	Fram till 31.1.2020, %	Fr.o.m 1.2.2020, %
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	2,5280	2,9630
Deutsche Bundesbank	18,3670	21,4394
Eesti Pank	0,1968	0,2291
Central Bank of Ireland	1,1754	1,3772
Bank of Greece	1,7292	2,0117
Banco de España	8,3391	9,6981
Banque de France	14,2061	16,6108
Banca d'Italia	11,8023	13,8165
Central Bank of Cyprus	0,1503	0,1750
Latvijas Banka	0,2731	0,3169
Lietuvos bankas	0,4059	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	0,2270	0,2679
Central Bank of Malta	0,0732	0,0853
De Nederlandsche Bank	4,0677	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	2,0325	2,3804
Banco de Portugal	1,6367	1,9035
Banka Slovenije	0,3361	0,3916
Národná banka Slovenska	0,8004	0,9314
Finlands Bank	1,2708	1,4939
Delsumma för Eurosystemet	69,6176	81,3286
Bulgarian National Bank	0,8511	0,9832
Čecká národní banka	1,6172	1,8794
Danmarks nationalbank	1,4986	1,7591
Hrvatska narodna banka	0,5673	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	1,3348	1,5488

Fördelningsnyckeln för teckning av ECB:s kapital	Fram till 31.1.2020, %	Fr.o.m 1.2.2020, %
Narodowy Bank Polski	5,2068	6,0335
Banca Națională a României	2,4470	2,8289
Sveriges Riksbank	2,5222	2,9790
Bank of England	14,3374	–
Delsumma för nationella centralbanker utanför euroområdet	30,3824	18,6714
Totalt	100,0000	100,0000

ECB:s eget kapital

ECB:s tecknade kapital utgör 10 825 miljoner euro. Det tecknade kapitalet är oförändrat efter Bank of Englands utträde ur ECBS. Bank of Englands andel av ECB:s tecknade kapital, som var 14,3 %, fördelades mellan de nationella centralbankerna både inom och utanför euroområdet.

ECB:s inbetalda kapital förändrades inte heller 2020 utan uppgick fortfarande till 7 659 miljoner euro, eftersom de nationella centralbankerna ålades att betala Bank of Englands tidigare inbetalda kapital (58 mn euro). Finlands Bank betalade 1,7 miljoner euro till ECB den 3 februari 2020. Euroområdets nationella centralbankers andel av ECB:s tecknade kapital ökade i och med Bank of Englands utträde ur ECBS. De betalar sina andelar i sin helhet med två delbetalningar.¹¹⁾ Finlands Banks överföringar till ECB uppgår till 11,2 miljoner euro under 2021 och 2022.

8.2 Fordringar motsvarande överföring av valutareserver

Posten ”Fordringar motsvarande överföring av valutareserver” består av den del av valutareserven som Finlands Bank har överfört till ECB. Överföringen skedde i samband med övergången till Eurosystemet. Med stöd av artikel 30.2 i stadgan för ECBS och ECB fastställs bidragen till ECB:s valutareserver i förhållande till de nationella centralbankernas andel av ECB:s tecknade kapital. På fordran betalas en ränta som baserar sig på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner och som räknas ut dagligen, frånsett den räntefria guldreserven.

Fordringarna motsvarande de valutareserver som överförts av Finlands Bank förändrades något, då a) andelen av ECB:s tecknade kapital för euroområdets nationella centralbanker (som har överfört valutareserver till ECB) ökade på grund av Bank of Englands utträde ur ECBS och b) ECB-rådet beslutade minska överföringen från de nationella centralbankerna i euroområdet i förhållande till kapitalandelen så, att den totala överföringen av valutareserver är oförändrad. Finlands Banks fordran ökade således något, från 736,4 miljoner euro till 741,1 miljoner euro, och skillnaden betalades till ECB den 3 februari 2020.

8.3 Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet

I posten ingår den fordran som uppstår när beloppet av Finlands Banks sedlar korrigeras i enlighet med kapitalfördelningsnyckeln och den skuld som hänför sig till den andel på 8 % av sedlarna som tilldelats ECB. Motposterna till bägge posterna redovisas i balansräkningen i skuldposten ”Utelöpande sedlar”.¹²⁾

Vid räkenskapsårets slut uppgick posten till 6 871,6 miljoner euro (2019: 4 908,0 mn euro). Ökningen berodde på att Finlands Banks sedelutgivning ökade med 3,4 % medan den totala volymen av utelöpande eurosedlar ökade med 11,7 % jämfört med 2019. På fordringarna betalas en ränta som räknas ut dagligen på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

8.4 Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto) eller skuldposten övriga skulder inom Eurosystemet (netto)

Övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Skulder/fordringar gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton (inkl. saldon på korrespondentbankskonton inom Eurosystemet)	49 467,7	57 067,1	-7 599,4
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	-398,3	-292,9	-105,4
Fordringar på ECB relaterade till ECB:s interimistiska vinstutdelning	23,1	26,1	-3,0
Summa övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	49 092,6	56 800,3	-7 707,7

Den 31 december 2020 uppgick posten till 49 092,6 miljoner euro och bestod av följande tre komponenter: 1) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s och de nationella centralbankernas betalningar som förmedlats och mottagits via TARGET2 och saldon på korrespondentbankskonton i centralbankerna inom Eurosystemet, 2) fordringar/skulder gentemot ECB härrörande från monetära inkomster som ska läggas samman och återfördelas inom Eurosystemet och 3) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s interimistiska vinstutdelning och eventuella andra fordringar eller belopp som ska betalas tillbaka.

Vid slutet av året uppgick nettofordran på nettobetalningar förmedlade via TARGET2 till 49 467,7 miljoner euro. På posten betalas en ränta som beräknas dagligen på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Den årliga sammanläggningen och återfördelningen av monetära inkomster mellan de nationella centralbankerna i Eurosystemet gav vid slutet av året upphov till en skuld på –398,3 miljoner euro till ECB (se ”Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster” i noterna till resultaträkningen).

På ECB-rådets beslut delade ECB ut 1 260 miljoner euro i interimistisk vinstutdelning för 2020 till de nationella centralbankerna i euroområdet (se ”ECB:s interimistiska vinstutdelning” under redovisningsprinciperna). Finlands Banks andel av det utdelade beloppet var 23,1 miljoner euro den 31 december 2020 (se resultatposten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”).

9. Övriga tillgångar

I posten ingår euromynt, anläggningstillgångar och investeringstillgångar (aktier och andelar) som innehas av Finlands Bank. Vidare ingår poster som hänför sig till värderingen av poster utanför balansräkningen, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter och övriga tillgångar samt pensionsfondens tillgångar, som består helt och hållet av fastigheter.

Materiella anläggningstillgångar			
Bokföringsvärde	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Markområden	7,2	8,5	-1,3
Byggnader	75,2	83,9	-8,7
Maskiner och inventarier	10,9	11,1	-0,3
Konst och numismatisk samling	0,6	0,6	–
Summa	93,8	104,0	-10,2

Immateriella anläggningstillgångar			
Bokföringsvärde	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
It-system	6,8	7,0	-0,2
Summa	6,8	7,0	-0,2

Övriga tillgångar (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Euroområdet mynt	44,5	33,4	11,1
Aktier och andelar	22,6	22,7	-0,0
Pensionsfondens fastigheter	12,1	12,8	-0,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	425,6	379,6	46,0
Poster som härrör från värdering av poster utanför balansräkningen	18,0	28,9	-10,9
Övriga tillgångar	1,1	2,3	-1,1
Summa	524,0	479,7	44,3

Skulder

1. Utelöpande sedlar

Posten består av Finlands Banks andel av totalvärdet av utelöpande eurosedlar tilldelad enligt kapitalfördelningsnyckeln och justerad för ECB:s andel.

År 2020 ökade totalvärdet av utelöpande eurosedlar med 11,7 %. Vid slutet av 2020 uppgick värdet av Finlands Banks andel av utelöpande eurosedlar enligt fördelningsnyckeln till 24 243,3 miljoner euro (vid slutet av 2019: 21 711,6 mn euro). Totalvärdet av Finlands Banks utelöpande eurosedlar ökade 2020 med 3,4 % till 17 371,6 miljoner euro (2019: 16 803,6 mn euro). Detta var mindre än totalvärdet enligt kapitalfördelningsnyckeln och differensen, 6 871,6 miljoner euro (2019: 4 908,0 mn euro), har redovisats på tillgångssidan i delposten ”Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”.

Utelöpande sedlar (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
5 euro	74,9	77,9
10 euro	-101,9	-94,1
20 euro	3 281,1	3 263,6
50 euro	12 285,6	11 661,3
100 euro	-1 163,0	-1 117,2
200 euro	738,3	654,5
500 euro	2 256,6	2 357,5
Summa eurosedlar	17 371,6	16 803,6
ECB issue	-2 108,0	-1 887,8
CSM	8 979,6	6 795,9
Utelöpande sedlar enligt kapitalfördelningsnyckeln	24 243,3	21 711,6

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	89 190,3	65 126,6	24 063,7
Inlåningsfacilitet	21 673,8	25 276,1	-3 602,3
Inlåning med fast löptid	–	–	–
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Inlåning relaterad till marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	110 864,1	90 402,7	20 461,4

2.1 Löpande räkningar (inkl. kassakrav)

Löpande räkningar innehåller fordringar hänförliga till kassakravsinlåningen i kassakravspflichtiga kreditinstitut. Från och med den 1 januari 1999 har på kassakravsinlåningen betalats ränta enligt gällande marginalränta för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner. Från och med juni 2014 har på bankernas innestående kassakravsmedel som överstiger kassakravet betalats antingen nollränta eller räntan för inlåningsfaciliteten, beroende på vilkendera som är lägre.

Den 30 oktober 2019 införde ECB-rådet ett system med tudelad ränta för kassakravsmedlen på så sätt att en del av kreditinstitutens överskottsreserver – dvs. de innestående kassakravsmedel som överstiger kassakravet – undantas från den negativa ränta som tillämpas på inlåningsfaciliteten. Den årliga räntan på denna del är 0 %. De kassakravsmedel som överstiger kassakravet vid årets slut och som undantas från negativ inlåningsränta – dvs. den del som undantas – beräknades genom att bankens kassakrav multiplicerades med multiplikatorn 6.¹³⁾ På den del som inte undantas betalas fortfarande antingen nollränta eller ECB:s inlåningsränta, beroende på vilkendera som är lägre.

2.2 Inlåningsfacilitet

Inlåningsfaciliteten är en likviditetsindragande stående facilitet i Eurosystemet som bankerna kan använda för insättningar över natten till en på förhand bestämd ränta.

2.3 Inlåning med fast löptid

Tidsbunden inlåning är ett sätt att genomföra likviditetsindragande finjusterande transaktioner.

2.4 Finjusterande reverserade transaktioner

Finjusterande reverserade transaktioner genomförs för att hantera stora likviditetsfluktuationer.

2.5 Inlåning relaterad till marginalsäkerheter

Posten avser motparters inlåning i ett läge där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten ställt underskrider det fastställda gränsvärdet.

3. Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet

Den 31 december 2020 hade Finlands Bank inga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet.

4. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till den offentliga sektorn (5 600,0 mn euro) och andra än kassakravspflichtiga kreditinstitut (8,0 mn euro).

5. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här upptas saldona på konton i Finlands Bank som innehas av internationella organisationer och banker utanför euroområdet (2 523,4 mn euro) samt repor (219,9 mn euro).

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet

Den 31 december 2020 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet.

7. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2020 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet.

8. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

I denna post redovisas Finlands Banks skuld motsvarande de särskilda dragningsrätterna (jfr motsvarande post under tillgångar). Till en början var de särskilda dragningsrätterna och deras motpost lika stora. Till följd av SDR-handel var fordringarna relaterade till särskilda dragningsrätter vid slutet av 2020 mindre än motposten på skuldsidan. Motposten på skuldsidan är oförändrad och uppgår till 1 189,5 miljoner SDR. I balansräkningen redovisas posten i euro och värderad till kursen den 31 december 2020 (1 402,0 miljoner euro).

9. Skulder inom Eurosystemet

Skulder och fordringar inom Eurosystemet specificeras i noten till posten "Fordringar inom Eurosystemet" på tillgångssidan i balansräkningen.

10. Övriga skulder

Posten består av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter samt leverantörsskulder och övriga skulder. Till upplupna kostnader och förutbetalda intäkter hänförs bland annat resultatreglerande poster som ska redovisas i samband med bokslutet samt ränteskulder för repor och långfristiga refinansieringstransaktioner. I övriga skulder ingår bland annat skulder relaterade till mervärdesskatteredovisningar och förskottsinnehållningar samt löpande löner och pensioner.

Övriga skulder (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	132,7	47,6	85,1
Leverantörsskulder	0,0	1,3	-1,3
Övriga skulder	0,3	-1,8	2,1
Summa	133,0	47,1	85,9

11. Värderingskonton

Här redovisas orealiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper. I posten ingår också uppskrivningar av markområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad redovisningspraxis 1999.

Värderegleringskonton (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Guld	2 044,9	1 745,7	299,2
Valuta:			
USD	335,9	865,7	-529,7
GBP	17,9	59,9	-42,0
JPY	95,5	123,6	-28,2
SDR	–	12,4	-12,4
Andra valutor	0,2	0,2	0,0
Värdepapper	130,9	81,1	49,8
Andelar i investeringsfonder	109,6	229,2	-119,6
Övriga uppskrivningar	141,2	150,1	-8,8
Summa	2 876,1	3 267,9	-391,7

12. Avsättningar

Enligt 20 § i lagen om Finlands Bank kan avsättningar göras i bokslutet, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Avsättningarna uppgick vid slutet av 2020 till 5 236,5 miljoner euro. Avsättningarna består av generell avsättning, avsättning för realvärde, pensionsavsättning och avsättning för kurs- och prisdifferenser.

De nationella centralbankerna i samtliga deltagande medlemsstater gjorde 2018 avsättningar för exponeringar mot kreditrisker i penningpolitiska transaktioner, som justerades 2019. Av avsättningarna användes 64 miljoner euro för att täcka förlusterna efter försäljning 2020 av nedskrivna värdepapper förvärvade inom ramen för programmet för köp av företagsobligationer (CSPP) som innehåfts av en nationell centralbank i Eurosystemet . Av denna summa täcktes 1,1 miljoner euro med den avsättning som Finlands Bank gjort 2019.

Efter täckning av den realiserade förlusten återstod sammanlagt 26 miljoner euro av de nationella centralbankernas avsättningar. Summan har redovisats i centralbankernas resultaträkningar i förhållande till deras respektive tecknade andelar av ECB:s kapital 2018 (året för den första nedskrivningen). Finlands Banks andel var 0,5 miljoner euro.

Pensionsavsättningen har gjorts för täckning av pensionsåtagandet. Finlands Banks pensionsåtagande uppgår sammanlagt till 556,0 miljoner euro, varav 104,7 % eller 582,4 miljoner euro är täckt. Förändringen av pensionsavsättningen under räkenskapsåret utgörs av upplösning av uppskrivningsfonden, -0,4 miljoner euro, och av pensionsfondens förlust, -6,4 miljoner euro, som täcktes genom upplösning av pensionsavsättningen. Vid slutet av 2020 hade fastigheter till ett värde av 12,1 miljoner euro reserverats som täckning för pensionsavsättningen (se "Övriga tillgångar" i noterna till balansräkningen). Inga tillgångar har reserverats för täckning av återstoden av pensionsavsättningen (570,3 mn euro), utan den förvaltas som en del av bankens finansiella tillgångar.

Avsättningar (mn euro)	Summa avsättningar 31.12.2018	Förändring av avsättningar 2019	Summa avsättningar 31.12.2019	Förändring av avsättningar 2020	Summa avsättningar 31.12.2020
Avsättningar för kurs- och prisrisker	809	24	833	331	1 164
Generell avsättning	1 795	50	1 845	100	1 945
Avsättning för realvärde	1 433	55	1 488	57	1 545
Pensionsavsättning	596	-7	589	-7	582
Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner	3	-1	2	-2	-
Summa	4 636	120	4 757	480	5 237

13. Kapital och reserver

Här ingår bankens grundfond och reservfond. Om bankens bokslut uppvisar förlust ska denna enligt 21 § i lagen om Finlands Bank täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst ska i första hand användas till att täcka förluster som lämnats utan täckning.

Kapital och reserver (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Grundfond	840,9	840,9	-
Reservfond	2 031,8	1 900,0	131,8
Summa	2 872,7	2 741,0	131,8

14. Årets vinst

Vinsten för räkenskapsåret 2020 blev 142,0 miljoner euro.

Årets resultat (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Utdelning till staten	100,0	188,0	-88,0
Finlands Banks andel av vinsten (överförs till reservfonden)	42,0	131,8	-89,7
Summa	142,0	319,8	-177,7

Åtaganden utanför balansräkningen

Åtaganden utanför balansräkningen (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
Futurkontrakt		
Det nominella värdet av köpkontrakt	–	69,4
Det nominella värdet av säljkontrakt	–	–
Marknadsvärde av FX-swappar	-0,0	3,8
Placeringsåtaganden i fastighetsfonden	50,0	50,0
Värdepapperslån	744,6	37,0

I enlighet med ECB-rådets beslut ställer Finlands Bank värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen till förfogande för utlåning. Föremål för värdepapperslån är Finlands Banks innehav av säkerställda obligationer samt företagsobligationer och offentliga värdepapper. Dessutom ställer Finlands Bank till förfogande för utlåning också värdepapper som ingår i bankens investeringsportfölj. Värdepapperslånetransaktioner utan kontant säkerhet redovisas vid årets slut på konton utanför balansräkningen. ¹⁴⁾ Den 31 december 2020 uppgick det utestående beloppet av värdepapperslånetransaktioner till 745 miljoner euro (37 mn euro 31.12.2019).

-
- 1) Den 10 december 2020 utökade ECB-rådet den tredje serien med tre nya transaktioner som genomförs mellan juni och december 2021.
 - 2) ECB-rådet beslutade den 30 april 2020 att den särskilda ränteperioden börjar den 24 juni 2020 och upphör den 23 juni 2021. ECB-rådet beslutade den 10 december 2020 att förlänga denna period med 12 månader, dvs. fram till den 23 juni 2022.
 - 3) ECB-rådet beslutade den 10 december 2020 även att utöka serien av långfristiga refinansieringstransaktioner med anledning av pandemin med fyra nya transaktioner under 2021.
 - 4) Beslut ECB/2009/16 av den 2 juli 2009 om genomförandet av programmet för köp av säkerställda obligationer (EUT L 175, 4.7.2009, s. 18), beslut ECB/2011/17 av den 3 november 2011 om genomförandet av det andra programmet för köp av säkerställda obligationer (EUT L 297, 16.11.2011, s. 70) och beslut ECB/2014/40 av den 15 oktober 2014 om genomförandet av det tredje programmet för köp av säkerställda obligationer (EUT L 335, 22.11.2014, s. 22), i dess ändrade lydelse.
 - 5) Beslut ECB/2010/5 av den 14 maj 2010 om inrättandet av ett program för värdepappersmarknaderna (EUT L 124, 20.5.2010, s. 8).
 - 6) Beslut ECB/2015/10 av den 4 mars 2015 om ett program för köp av den offentliga sektorns tillgångar på andrahandsmarknaderna (EUT L 121, 14.5.2015, s. 20), i dess ändrade lydelse.
 - 7) Beslut ECB/2016/16 av den 1 juni 2016 om genomförandet av programmet för köp av värdepapper från företagssektorn (EUT L 157, 15.6.2016, s. 28), i dess ändrade lydelse.
 - 8) Programmet för tillgångsköp består av det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), köpprogrammet för värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP), programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) samt programmet för köp av företagsobligationer (CSPP). För köpprogrammen redogörs mer ingående på ECB:s webbplats (<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>).
 - 9) För PEPP-programmet redogörs mer ingående på ECB:s webbplats (<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pepp/html/index.en.html>).
 - 10) Marknadsvärdena är riktgivande och beräknas på marknadspriser. Om ett marknadspris inte finns att tillgå, beräknas marknadsvärdet med hjälp av Eurosystemets interna modeller.
 - 11) ECB:s inbetalda kapital ökar således från 7 659 miljoner euro först till 8 270 miljoner euro 2021 och därefter till 8 880 miljoner euro 2022.
 - 12) Enligt Eurosystemets redovisningspraxis för utgivning av eurosedlar tilldelas ECB 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar månatligen. Den återstående andelen på 92 % tilldelas de nationella centralbankerna likaså månatligen så att respektive centralbank i sin balansräkning upptar en andel av de utelöpande eurosedlar som motsvarar bankens inbetalda andel av ECB:s kapital. Differensen mellan värdet på eurosedlar som tilldelats de nationella centralbankerna enligt denna praxis och värdet på utelöpande eurosedlar bokförs i posten "Nettfordringar/nettoskulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet".
 - 13) EKP-rådet kan justera multiplikatorn i linje med utvecklingen i innehaven av överskottsreserver.
 - 14) Kontant säkerhet som ställts vid värdepapperslåntransaktioner redovisas i balansräkningen (se 3 "Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet" och 5 "Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet" i noterna till skulderna). Den 31.12.2019 fanns inga sådana lån.

Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	91,2	114,2	-23,0
Intäkter från diskonteringsinstrument	0,1	0,2	-0,1
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,3	2,2	-1,9
Utdelningar	20,5	–	20,5
Övriga ränteintäkter	4,3	19,9	-15,6
Summa	116,3	136,5	-20,2

Ränteintäkter i euro från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	0,0	0,5	-0,5
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	0,0	0,0	0,0
Övriga ränteintäkter	6,4	7,4	-1,0
Summa	6,4	7,9	-1,5

Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	4,7	7,8	-3,1
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	3,2	0,3	2,9
Summa	7,9	8,1	-0,2

Ränteintäkter i euro från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	-0,1	-1,9	1,8
Intäkter från diskonteringsinstrument	2,0	-0,4	2,5
Ränteintäkter från banktillgodohavanden	–	0,0	-0,0
Utdelningar från investeringar i euro	8,8	21,8	-13,0
Ränteintäkter från ECBS-poster	–	–	–
Ränteintäkter från penningpolitiska poster	–	–	–
Ränteintäkter från penningpolitiska värdepapper	233,3	226,1	7,3
Ränteintäkter härrörande från negativa räntor på kreditinstitutens inlåning	428,3	387,5	40,7
Övriga ränteintäkter	53,9	11,1	42,8
Summa	726,2	644,1	82,0

Summa ränteintäkter (mn euro)	2020	2019	Förändring
Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande utanför euroområdet	116,3	136,5	-20,2
Ränteintäkter i euro från hemmahörande utanför euroområdet	6,4	7,9	-1,5
Ränteintäkter i utländsk valuta från hemmahörande i euroområdet	7,9	8,1	-0,2
Ränteintäkter i euro från hemmahörande i euroområdet	726,2	644,1	82,0
Summa	856,8	796,7	60,1

2. Räntekostnader

Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Räntekostnader för inlåning	-0,0	-0,2	0,2
Övriga räntekostnader	-3,0	-15,6	12,6
Summa	-3,1	-15,8	12,7

Räntekostnader i euro till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Räntekostnader för inlåning	–	-0,0	0,0
Övriga räntekostnader	-0,0	-0,0	-0,0
Summa	-0,0	-0,0	-0,0

Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Övriga räntekostnader	0,0	–	0,0
Summa	0,0	–	0,0

Räntekostnader i euro till hemmahörande i euroområdet (mn euro)	2020	2019	Förändring
Räntekostnader för penningpolitiska poster	-119,4	-24,9	-94,5
Övriga räntekostnader	-3,2	-0,7	-2,5
Summa	-122,6	-25,6	-97,0

Summa räntekostnader (mn euro)	2020	2019	Förändring
Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	-3,1	-15,8	12,7
Räntekostnader i euro till hemmahörande utanför euroområdet	-0,0	-0,0	-0,0
Räntekostnader i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	-0,0	–	-0,0
Räntekostnader i euro till hemmahörande i euroområdet	-122,6	-25,6	-97,0
Summa	-125,7	-41,4	-84,3

3. Räntenetto

Räntenetto (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019	Förändring
Ränteintäkter			
Ränteintäkter från finansiella tillgångar	195,2	183,1	12,1
Ränteintäkter från penningpolitiska poster	661,6	613,6	48,0
Ränteintäkter från fordringar på ECBS	–	–	–
Summa	856,8	796,7	60,1
Räntekostnader			
Räntekostnader för finansiella tillgångar	-6,3	-16,5	10,2
Räntekostnader för penningpolitiska poster	-119,4	-24,9	-94,5
Räntekostnader för skulder till ECBS	–	–	–
Summa	-125,7	-41,4	-84,3
RÄNTENETTO	731,1	755,3	-24,2

4. Valutakursdifferenser

Posten innehåller realiserade valutakursvinster och valutakursförluster från försäljning av poster i utländsk valuta. År 2020 redovisades sådana vinster till ett belopp av 36,5 miljoner euro.

5. Prisdifferenser på värdepapper

Här ingår realiserade vinster och förluster från försäljning av värdepapper. År 2020 realiserades en vinst på 310,7 miljoner euro för försäljning av värdepapper.

6. Värderingsförluster på valutor och värdepapper

Posten innehåller värderingsförluster på valutor och värdepapper. Varje värdepappersslag och valuta särredovisas i bokföringen. År 2020 redovisades 14,9 miljoner euro i värderingsförluster på valutor. I värderingsförluster på värdepapper redovisades 1,1 miljoner euro.

7. Förändring av avsättningar för valutakurs- och prISRISKER

Realiserade nettovinster till följd av valutakursdifferenser och prisdifferenser, sammanlagt 331,2 miljoner euro, avsattes för valutakurs- och prISRISKER i enlighet med redovisningsprinciperna. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

8. Avgifts- och provisionsnetto

I posten ingår avgifter och provisioner som hänför sig till investeringsverksamheten.

9. Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster

Monetära inkomster (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
Finlands Banks inbetalda monetära inkomster till poolen	476,5	513,4
Finlands Banks andel av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln	79,3	206,3
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln	-397,2	-307,1
Justeringar av monetära inkomster tilldelade under tidigare år	-1,1	14,2
Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner	1,6	1,3
Summa	-396,7	-291,6

I posten ingår nettoresultatet av sammanläggningen av monetära inkomster för 2020, vilket utgör en kostnad på 397,2 miljoner euro (2019: –307,1 miljoner euro). I posten ingår också Finlands Banks andel av realiserade förluster som hänför sig till värdepapper som innehafts av en nationell centralbank i Eurosystemet och som förvärvats inom ramen för programmet för köp av företagsobligationer samt Finlands Banks andel av upplösningen av en avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner som gjordes 2019 (se 12 ”Avsättningar” i noterna till balansräkningen).

De monetära inkomsterna för varje nationell centralbank i Eurosystemet beräknas på de årliga intäkterna av de reserverade tillgångar som centralbanken håller som motvärden till skuldbasen. Skuldbasen består huvudsakligen av följande poster: utlöpande sedlar, skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner, skulder för de nationella centralbankerna inom Eurosystemet relaterade till emission av ECB:s skuldebrev, nettoskuld inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner, nettoskulder inom Eurosystemet relaterade till tilldelningen av eurosedlar, upplupen ränta på penningpolitiska skulder med en löptid på minst ett år som varje nationell centralbank redovisat vid varje kvartalsslut, skulder gentemot ECB som motsvarar fordringar relaterade till swappavtal som medför nettointäkter för Eurosystemet. Ränta som ska betalats på poster som ingår i skuldbasen ska avräknas från nettoandelen av de monetära inkomsterna.

De reserverade tillgångarna består huvudsakligen av följande poster: utlåning i euro till kreditinstitut inom euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner, värdepapper som innehas för penningpolitiska syften, fordringar inom Eurosystemet motsvarande överföring av valutareserver till ECB, nettofordran inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner, nettofordringar inom Eurosystemet relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet, fordringar på motparter i euroområdet relaterade till valutaswappar mellan ECB och centralbanker utanför Eurosystemet som medför nettointäkter för Eurosystemet, upplupen ränta på penningpolitiska tillgångar med en löptid på minst ett år som varje nationell centralbank redovisat vid varje kvartalsslut, en begränsad mängd av respektive nationell centralbanks guldreserv som motsvarar dess andel enligt ECB:s kapitalfördelningsnyckel.

Varje nationell centralbanks monetära inkomster ska beräknas på de faktiska inkomsterna av dess bokförda reserverade tillgångar, med undantag för guld som det inte beräknas någon avkastning på, och följande poster som ska anses ge en avkastning som motsvarar den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner: 1) värdepapper som innehas för penningpolitiska syften och som har förvärvats med stöd av ECB:s beslut ECB/2009/16 av den 2 juli 2009 om genomförandet av programmet för köp av säkerställda obligationer, 2) värdepapper som innehas i penningpolitiska syften och som har förvärvats med stöd av ECB:s beslut ECB/2011/17 av den 3 november 2011 om genomförandet av det andra programmet för köp av säkerställda obligationer, och 3) skuldebrev som emitterats av staten, regionala eller kommunala myndigheter och erkända organ eller ersättande räntebärande instrument som emitterats av företag i den offentliga sektorn och som har förvärvats med stöd av ECB:s beslut ECB/2020/9 av den 3 februari 2020 om ett program för köp av den offentliga sektorns tillgångar på andrahandsmarknaderna eller med stöd av ECB:s beslut ECB/2020/17 av den 24 mars 2020 om ett tillfälligt stödprogram föranlett av pandemin. Om den nationella centralbankens reserverade tillgångar överstiger eller understiger värdet av bankens skuldbas, kompenseras skillnaden med den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Eurosystemets sammanräknade monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna enligt kapitalfördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Finlands Banks nettoandel är lika med de monetära inkomster som banken betalat in till poolen (476,5 miljoner euro) minus Finlands Banks andel av de monetära inkomsterna enligt fördelningsnyckeln (79,3 miljoner euro).

10. Andel av ECB:s vinst

ECB delade ut en vinst för räkenskapsåret 2019 på 935 miljoner euro. Finlands Banks redovisade andel 2020 uppgick till 17,1 miljoner euro.

11. Intäkter från övriga stamaktier och andelar

Här ingår avkastning på värdepappersportföljen enligt SMP-programmet, det utökade programmet för tillgångsköp (APP) och köpprogrammet med anledning av pandemin (PEPP) som ECB fördelat i form av interimistisk vinstutdelning för räkenskapsåret 2020, sammanlagt 23,1 miljoner euro.

12. Övriga intäkter

I posten ingår 34,8 miljoner euro i Finansinspektionens intäkter. Vidare ingår 3,8 miljoner euro i fastighetsintäkter och 4,1 miljoner euro i överlåtelsevinster på avyttring av fastigheter samt expeditionsavgifter och provisioner.

13. Personalkostnader

Personalkostnader (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
Löner och arvoden	45,8	43,9
Arbetsgivarersättningar till pensionsfonden	8,9	8,5
Övriga lönebikostnader	1,9	1,5
Summa	56,6	53,9

Medelantal anställda	2020	2019
	Anställda	Anställda
Finlands Bank	355	362
Finansinspektionen	231	226
Summa	586	588

Direktionsmedlemmarnas grundlöner (euro)	2020
Olli Rehn	274 550
Marja Nykänen	247 460
Tuomas Välimäki	204 290
Summa	726 300

Till direktionsmedlemmarna utbetalades totalt 41 522,88 euro i naturaförmåner (lunchförmån, telefonförmån och bilförmån).

Direktionsmedlemmarnas pensionsförmåner bestäms enligt Finlands Banks pensionsstadga, utan specialvillkor och enligt samma förutsättningar och villkor som för den övriga personalen. Finlands Banks pensionsstadga följer pensionslagen för den offentliga sektorn (OffPL) i tillämpliga delar. En direktionsmedlem kan efter avslutad mandatperiod få ersättning för inkomstbortfall, om personen till följd av karensbestämmelsen inte kan ta emot annat arbete eller pensionen från Finlands Bank är lägre än ersättningen för inkomstbortfall. Den fulla ersättningen för inkomstbortfall är 60 % av lönen och den betalas i ett år, efter samordning med pensionen från Finlands Bank, så att dessa tillsammans begränsas till högst 60 % av lönen.

14. Avgift till pensionsfonden

Under 2020 betalade Finlands Bank med bankfullmäktiges godkännande in en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro till pensionsfonden för att täcka räkenskapsperiodens underskott.

15. Administrationskostnader

Administrationskostnader (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
Materielkostnader	0,4	0,5
Kostnader för maskiner och inventarier	7,0	7,1
Kostnader för fastigheter	8,5	8,9
Personalrelaterade kostnader	1,3	4,0
Kostnader för köpta tjänster	13,7	12,8
Övriga administrationskostnader	2,1	2,1
Summa	32,9	35,4

Här redovisas hyror, möteskostnader, PR-kostnader, kostnader för köpta tjänster och kontorsartiklar. Som administrationskostnader redovisas också kostnaderna för utbildning, tjänsteresor och rekrytering.

16. Avskrivningar av anläggningstillgångar

Avskrivningar av anläggningstillgångar (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
Byggnader	3,6	3,4
Maskiner och inventarier	2,5	2,7
Summa	6,1	6,1

Avskrivningar av immateriella anläggningstillgångar (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
IT-system	2,8	3,2
Summa	2,8	3,2

17. Kostnader för anskaffning av sedlar

Kostnaderna för anskaffning av sedlar var 9,0 miljoner euro.

18. Övriga kostnader

Största delen av övriga kostnader hänför sig till drift och underhåll av fastigheter.

19. Pensionsfondens intäkter

Här redovisas Finlands Banks och Finansinspektionens arbetsgivarandelar och arbetstagarnas andel av premieinkomsten, sammanlagt 12,4 miljoner euro, samt avgiften till pensionsfonden på 10 miljoner euro. Posten innehåller också pensionsfondens fastighetsintäkter, 1,7 miljoner euro.

20. Pensionsfondens kostnader

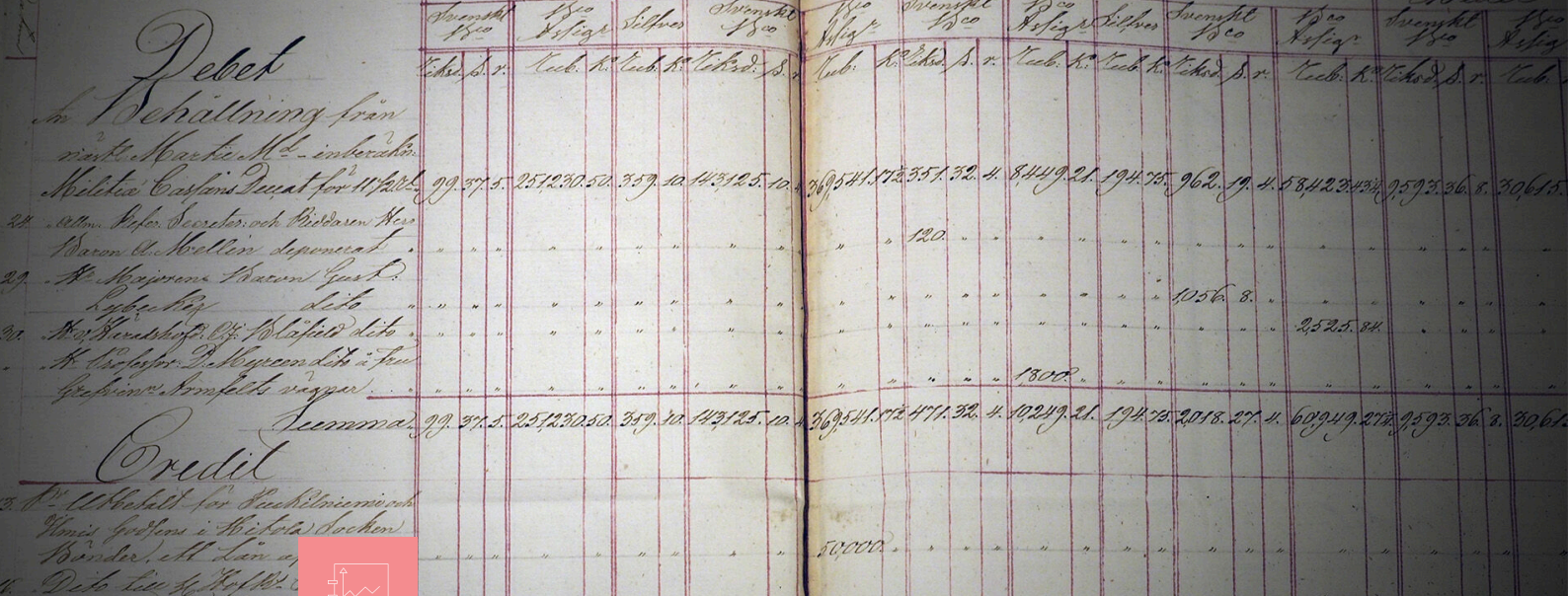
I posten ingår utbetalda pensioner, 28,8 miljoner euro, förvaltningskostnader och avskrivningar av pensionsfondens anläggningstillgångar.

21. Förändring av avsättningar

I posten redovisas 57 miljoner euro i nya avsättningar för att trygga realvärdet av eget kapital och 100 miljoner euro i nya generella avsättningar. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

22. Årets resultat

Vinsten för räkenskapsåret 2020 blev 142,0 miljoner euro. Direktionen föreslår bankfullmäktige att 100,0 miljoner euro av vinsten reserveras för statens behov.

Bokslutsbilagor

31.12.2020

Mn euro	31.12.2020	31.12.2019
Aktier och andelar, nominellt värde		
Banken för internationell betalningsutjämning (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Bostadsaktier	0,2	0,2
Övriga aktier och andelar	0,0	0,1
Summa	22,6	22,7
Kalkylmässig andel av värdepapperscentralens fond		
Pensionsåtaganden		
Finlands Banks pensionsåtaganden ²	556,0	554,9
– därav täckt genom avsättningar	582,4	589,2
Finlands Banks intressekontor		
Inlåning	–	0,2
Utlåning	–	0,1

¹ Inom parentes Finlands Banks relativa ägarandel av utelöpande BIS-aktier.

² Siffran för 2020 inkl. indexhöjningen av pensioner och fribrev 1.1.2021.

Finlands Banks fastigheter

Fastighet	Adress	Byggnadsår	Volym ca m ³
Helsingfors	Fredsgatan 16	1883/1961/2006	52 108
	Fredsgatan 19	1954/1981	40 487
	Snellmansgatan 6 ¹	1857/1892/2001	23 600
	Snellmansgatan 2 ¹	1901/2003	3 225
	Ramsöuddsvägen 34	1920/1983/1998	4 800
Uleåborg	Kajaaninkatu 8	1973	17 230
Vanda	Säkerhetsdalsvägen 1	1979	334 243
Enare	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

1 Överfört till Finlands Banks pensionsfond 1.1.2002.

Noter om riskhanteringen

31.12.2020

Riskhantering och riskkontroll inom tillgångsförvaltningen

Investeringsverksamheten exponeras för risker som banken söker identifiera, mäta och begränsa genom riskhantering. Finlands Bank använder allmänt tillämpliga riskhanteringsmetoder, marknads- och kreditriskmodeller och känslighetsanalyser.

För riskhanteringen av investeringsverksamheten vid Finlands Bank svarar administrativa avdelningens byrå för riskkontroll och extern redovisning i samarbete med avdelningen för marknadsoperationer. Riskkontrollen av investeringsverksamheten och avkastnings- och riskrapporteringen är förlagda till administrativa avdelningens byrå för riskkontroll och extern redovisning.

Rapporter om riskerna i investeringsverksamheten lämnas dagligen till den operativa personalen inom investeringsverksamheten och månatligen till direktionen. Avkastningsrapporter lämnas varje månad till investeringsverksamheten och den direktionsmedlem som svarar för investeringsverksamheten. Marknadskommittén behandlar avkastningen fyra gånger om året under ledning av den direktionsmedlem som svarar för investeringsverksamheten. Direktionen diskuterar risker och avkastning två gånger om året. Förseelser mot risklimiter rapporteras omedelbart. En rapport om samlade finansiella risker läggs fram för direktionen fyra gånger om året.

Beslutsstruktur i tillgångsförvaltning och riskhantering och separata riskkommittéer

Beslut om tillgångsförvaltning och riskhantering fattas av Finlands Banks direktion, marknadskommittén och i operativa frågor även av investeringsgruppen och riskgruppen.

Finlands Banks direktion beslutar om målen för investeringsverksamheten och om investeringspolicyn samt om principerna för riskhantering och ansvarsfulla investeringar. Direktionen fattar beslut om bland annat omfattningen av bankens finansiella tillgångar och valutareserven, valutafördelningen av reserven, den långsiktiga tillgångsförvaltningen, den strategiska allokeringen av portföljen av räntebärande värdepapper enligt investeringskategori, de tillåtna variationsgränserna per investeringskategori vid investering i räntebärande värdepapper och storleken på ränte- och kreditriskerna. Direktionen fastställer också maximigränserna för kreditrisklimiterna.

Marknadskommittén fattar de detaljerade besluten om tillgångsförvaltningen och riskhanteringen inom de ramar som fastställts av direktionen. Kommittén fastställer bland annat kriterierna för motparter och emittenter och de exakta kreditrisklimiterna. Ordförande och beslutsfattare i marknadskommittén är den direktionsmedlem som svarar för Finlands Banks egna investeringar.

Investeringsgruppens och riskgruppens arbete går huvudsakligen ut på att bereda ärenden för behandling i beslutsorganen. Investeringsgruppen fattar dessutom de interna besluten på avdelningen för marknadsoperationer och samordnar ärenden som är gemensamma för investerings- och riskhanteringsorganisationerna. Beslut om nya handelsmotparter fattas i regel av investeringsgruppen och i vissa undantagsfall av marknadskommittén. Avdelningschefen för marknadsoperationer är ordförande och beslutsfattare i investeringsgruppen. Ordförande och beslutsfattare i riskgruppen är chefen för administrativa avdelningens byrå för riskkontroll och extern redovisning.

Finlands Bank har en kommitté för ekonomiska risker som är oberoende av tillgångsförvaltningen och som har till uppgift att stödja direktionen genom att kontrollera och analysera de ekonomiska riskerna i Finlands Banks balansräkning. Kommittén är inte ett beslutsorgan utan ger rekommendationer och hänskjuter vid behov ärenden till direktionen för kännedom och beslut. Ordförande för kommittén är den direktionsmedlem som svarar för riskkontrollen.

Utöver kommittén för ekonomiska risker har Finlands Bank också en kommitté för operativa risker och cyberrisker. Denna kommitté ska bedöma nivån på riskhanteringen av bankens operativa risker och cyberrisker och ge råd och rekommendationer för utveckling av riskhanteringen. Kommittén är i likhet med kommittén för ekonomiska risker inte ett beslutsorgan utan ger rekommendationer och hänskjuter vid behov ärenden till direktionen för kännedom och beslut. Ordförande för kommittén för operativa risker och cyberrisker är den direktionsmedlem som svarar för riskkontrollen.

Risktal och fördelningar

Obligationer och inlåning i Finlands Banks finansiella tillgångar efter kreditbetyg¹

Kreditbetyg	31.12.2020 Mn euro	31.12.2019 Mn euro
AAA	1 342	1 952
AA+	2 376	2 930
AA	212	453
AA-	111	94
A+	1 296	1 410
A	191	204
A-	67	76
BBB+	60	54
BBB	–	–
BBB-	5	–
Under BBB-	–	–
Utan kreditbetyg	56	–
Summa	5 716	7 173

1 Säkerställda obligationer har klassificerats enligt värdepapperets kreditbetyg, inte emittentens kreditvärdighet. Centralbanken i Japan klassificeras enligt kreditbetyget för staten.

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

Obligationer och inlåning i Finlands Banks finansiella tillgångar efter emittentens/motpartens hemland (till marknadsvärde)

Land eller område (mn euro)	31.12.2020	31.12.2019
Euroområdet	266	917
Nederländerna	67	100
Finland	61	26
Österrike	60	74
Tyskland	56	501
Frankrike	22	215
Övriga Europa	832	1 047
Sverige	320	466
Storbritannien	244	293
Norge	151	155
Danmark	102	111
Schweiz	16	22
Amerika	3 102	3 701
USA	2 491	2 920
Kanada	612	781
Asien och Stilla-havsområdet	1 153	1 322
Japan	1 087	1 184
Australien	52	130
Sydkorea	13	9
Internationella institutioner	362	186
Summa	5 716	7 173

På grund av avrundning stämmer inte alltid mellan- och slutsummorna.

Finlands Banks finansiella tillgångars känslighet för marknadsförändringar

Mn euro	2020	2019
Värdeförändring i Finlands Banks finansiella tillgångar vid en appreciering av euron med 15 % mot valutorna och guldet i valutareserven per 31.12.	-1 134	-1 150
Värdeförändring i Finlands Banks finansiella tillgångar vid en räntehöjning på 1 % från ställningen per 31.12.	-123	-148
Värdeförändring i Finlands Banks aktiefonder vid en nedgång i aktiefondernas värde med 25 %	-284	-270

Allokering av Finlands Banks portfölj av räntebärande värdepapper vid slutet av 2020

Portfölj av räntebärande värdepapper	Allokering vid årets slut (%)
Statsobligationer	56,1
Obligationer utgivna av statsbundna institutioner	25,7
Säkerställda obligationer	7,0
Företagsobligationer	10,7
Kontanter	0,6
Summa	100,0

Definitioner och begrepp

- Med **marknadsrisk** avses risken för att nettovärdet av tillgångarna sjunker på grund av förändringar i marknadspriser, som kan vara till exempel förändringar i räntor, valutakurser, priset på guld eller aktiekurser, då risken kallas ränterisk, valutakursrisk, guldprisrisk respektive aktierisk.
- Med **kreditrisk** avses risken för ekonomisk förlust till följd av att kreditbetyget för motparten i en ekonomisk transaktion eller emittenten av värdepapper förändras eller att motparten eller emittenten blir insolvent.
- Med **likviditetsrisk** avses att tillgångar inte kan tas i bruk vid behov eller omsättas i likvida medel utan extra kostnader.
- Med **operativ risk** avses risken för extra kostnader eller förluster till följd av otillräckliga eller misslyckade interna processer eller på grund av medarbetare, system eller externa faktorer.
- **Investeringsportföljen** består av en räntebärande portfölj i utländsk valuta och en räntebärande portfölj i euro samt långsiktiga investeringar. Dess syfte är att säkerställa de finansiella tillgångarnas värde och Finlands Banks förmåga att även i framtiden uppfylla sina skyldigheter.
- **Valutareserven** består av valutainvesteringar och andra fordringar i utländsk valuta som inte skyddas separat. I den ingår en räntebärande portfölj i utländsk valuta och nettofordringar på Internationella valutafonden (IMF).
- Med **kontanter** avses kortfristiga banktillgodohavanden med eller utan säkerheter.
- **Modifierad duration** är ett mått på ränterisk som anger hur mycket värdet på en investering eller investeringar i räntebärande instrument förändras när räntorna förändras något. När den modifierade durationen är till exempel 2 och räntorna stiger med 1 %, sjunker värdet på investeringar i räntebärande instrument med 2 %.
- Med ett **VaR-värde** vid en viss konfidensgrad avses en sådan förlust att en större förlust efter en given tid realiserar med en sannolikhet som motsvarar den aktuella konfidensgraden. Om till exempel VaR-värdet med en dags horisont och konfidensgraden 99 % är 3 miljoner euro, betyder det att det i dag med 1 % sannolikhet realiserar ett resultat som är sämre än en förlust på 3 miljoner euro (och med 99 % sannolikhet ett resultat som är bättre).
- Ett **ES-värde** (Expected Shortfall) vid en viss konfidensgrad anger storleken av den förväntade förlusten då förlustnivån enligt VaR-värdet vid motsvarande konfidensgrad överskrids. Till exempel ES på konfidensnivån 99 % ger medelvärdet på förlusten om risken som har en sannolikhet på 1 % realiserar.

The image shows a historical ledger page with handwritten entries in Swedish. The page is divided into columns and rows, with various numerical entries and descriptions of transactions. The top section is titled 'Debet' and the bottom section is titled 'Credit'. The entries include descriptions of transactions and numerical values. A red stamp is visible on the left side of the page.

Revisionsberättelse

12.3.2021

I egenskap av revisorer utsedda av riksdagen har vi verkställt granskning av Finlands Banks bokföring, bokslut och förvaltning för räkenskapsåret 2020 enligt god revisionsssed.

Bankens internrevision har under räkenskapsåret granskat bankens bokföring och verksamhet. Vi har tagit del av berättelserna från den interna revisionen. Vi har läst bankens årsberättelse och av direktionen fått redogörelser för bankens verksamhet.

Bokslutet är upprättat i enlighet med gällande bestämmelser och de bokslutsprinciper som fastställts av riksdagens bankfullmäktige. Bokslutet ger en rättvisande bild av bankens ekonomiska ställning och resultatbildning.

Vi föreslår att resultaträkningen och balansräkningen fastställs för det granskade räkenskapsåret. Vi tillstyrker att räkenskapsårets resultat disponeras enligt direktionens förslag.

Helsingfors den 12 mars 2021

Mika Kari

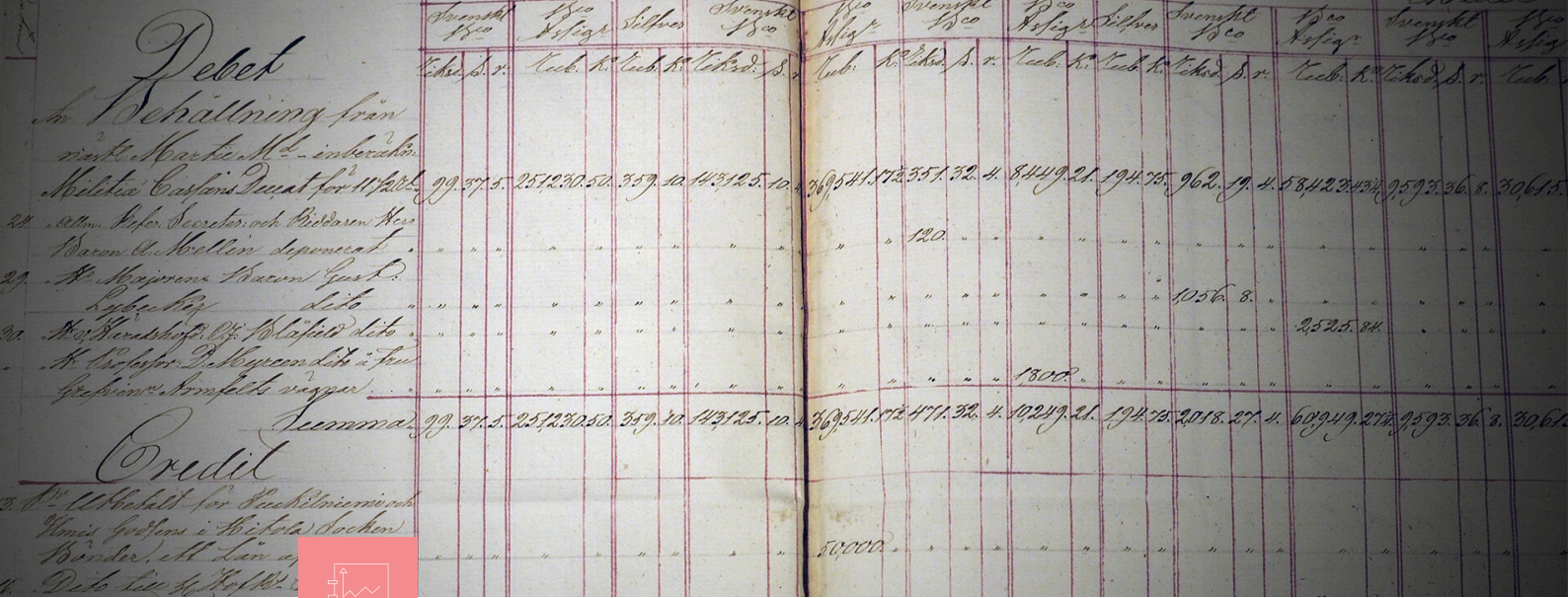
Katri Kulmuni

Jukka Kopra

Lotta Kauppila, CGR

Timo Tuokko, CGR

Markku Koskela, CGR, sekreterare

Utlåtande om revision

28.2.2021

Utlåtande om revision i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken

Till Finlands Bank

Revision av bokslutet

Uttalande

Vi har utfört en revision av bokslutet för Finlands Bank (FO-nummer 0202248-1) för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2020. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning och noter till bokslutet.

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av bankens ekonomiska ställning och av resultatbildningen i enlighet med de redovisningsprinciper och -metoder som godkänts av ECB-rådet samt lagen om Finlands Bank och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionsssed i Finland. Våra skyldigheter enligt god revisionsssed beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet*.

Vi är oberoende i förhållande till Finlands Bank enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Finlands Banks direktionens ansvar för bokslutet

Finlands Banks direktion ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild av bankens ekonomiska ställning och av resultatbildningen i enlighet med bestämmelser om upprättande av bankens bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Finlands Banks direktion ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar Finlands Banks direktion för bedömningen av bankens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är lämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera banken, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförts enligt god revisionsssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionsssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bankens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att Finlands Banks direktion använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bankens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för vårt uttalande. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att banken inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bankens styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Helsingfors den 28 februari 2021
KPMG Oy Ab
Juha-Pekka Mylén
CGR